

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

СОШ №12"

Рассмотрено на заседании МО Руководитель МО учителей родных языков + А. П. Михадова Протокол №1 от 31.08.2023 г.	«Согласовано» Зам.директора по УВР М. В. Кудейкина "31" 08 2023 г.	УТВЕРЖДЕНО Директор «МБОУ СОШ №12» М. М. Магомедова " " " 2023 г.
---	---	---

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета

«Родной язык (кумыкский)»

для 1-4 классов среднего общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Акаимова Саламат Абакаровна
учитель родного языка и литературы

Магъачкъала — 2022

Аслу умуми школалар учун кьумукь адабиятдан билим берив программаны (1—

4-нчю класлар учун) А.А. Тахо-Години атындагы Дагъыстан илму-ахтарыв педагогика институтну ана тил секторуну баш илму кьуллукъчусу, филология илмуланы доктору, профессор Н. Э. Гъажиагъматов тизген.

РЕЦЕНЗЕТЛЕР:

филология илмуланы кандидаты З.С. Адильгереева,
филология илмуланы кандидаты А.М. Сайитов

ИЧДЕЛИК

БАЯНЛЫКЪ СЁЗ	3
АНА ТИЛГЕ УЙРЕТИВНИ ИЧДЕЛИГИ	7
1-нчи клас	7
2-нчи клас	11
3-нчю клас.....	14
4-нчю клас.....	18
БАШЛАПГЪЫ КЛАСЛАРДА «КЪУМУКЪ ТИЛ» ПРЕДМЕТНИ УЙРЕНИВДЕ ОХУВЧУЛАР ЕТИШМЕ ГЕРЕКЛИ ПЛАНЛАШДЫРЫЛГЪАН	22
ГЪАСИЛЛЕРИ.....	22
ЭНЧИЛИ ГЪАСИЛЛЕРИ.....	22
МЕТАПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕРИ.....	25
ПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕРИ	27
1-нчи клас	27
2-нчи клас	28
3-нчю клас.....	30
4-нчю клас.....	33
ТЕМАТИКА ПЛАНЛАШДЫРЫВ.....	37
1-нчи клас	37
2-нчи клас	127
3-нчю клас.....	135
4-нчю клас.....	142

БАЯНЛЫКЪ СЁЗ

Аслу школалар учун яратылгъан ана тилден уьлгюлю программа Федерал пачалыкъ билим берив стандартны (ФГОС-ну) аслу умуми билим берив программасыны талапларына кюрчюленип тизилген. Шо стандартларда муаллимлени ишинде янгы педагогика къайдаланы кьоллав масъалалары, охувчуланы хас айрылыкълары, оланы чагъы, билим ва оьсюв даражалары, гъалиги жамият яшавуну талаплары, милли школаланы ишини бай сынавлары ва илму-ахтарыв ишлер гёз алгъа тутулгъан.

Янгы программа бизин миллетибизни маданиятын, ана тилин теренден уйренивге, оланы сакълавгъа ва оьсдюрювге, ана тилде аслу умуми билим алывда янгы имканлыкълар болдурувгъа, тилибизде халкъыбызны милли хасиятларын сакълавгъа бакъдырылгъан. Шолайлыкьда, билим берив программа гъар охувчуну билим даражаларын артдыривгъа эркин ёл ача, ону класда яда уйде оьзбашына чалышагъанда интернет булан пайдаланмагъа, билимин ва тарбиясын артдырмагъа генг имканлыкълар бере.

Къумукъ тилде юрюлеген дарслар жамият къуллугъун кюте: олар миллетибизни менлигин сакълай, ана тилде гъакълашыв, къатнашыв чараланы кютегенден къайры да, халкъны маданият байлыгъын артдыра, пикир этив мердешлерин камиллешдире.

Башлапгъы класларда къумукъ тилни уйретивню башлапгъы аслу борчлары шулардыр:

- 1) яшланы англап охумагъа ва язмагъа уйретмек;
- 2) яшланы адабият тилни къайдаларына кюрчюленип сейлемеге ва язмагъа уйретмек;
- 3) билимни ва тарбияны кюрчюсю болгъан китап булан ишлеп болагъан этмек ва язывгъа уйретивню натижасында яшланы яшавунда инг де герекли англавланы яратмакъ, оланы пикрусун ва сёз хазнасын теренлешдирмек;
- 4) ана тилге ва охувгъа яшланы гъаваслыгъын ва оюн бакъдырмакъ учун тилни ва адабиятны гъакъында башлапгъы маълуматланы бермек;
- 5) ана тил дарсларда уйретилген материалны чечип болагъан бажарывлукъну яратмакъ, яшланы пикир этив мердешлерин болдурмакъ;
- 6) ана тилге асырап янашма уйретмек, оларда наслудан наслугъа бериле гелген къумукъ халкъны асил хасиятларыны уьлгюлерин болдурмакъ;

Къумукъ тилде юрюлеген дарслар охувчуланы тилин оьсдюрювде, оланы тилин бай этивде, яшланы тил культурасын ва сёйлев имканлыкъларын артдыривда аслу кюрчюлеринден бири болуп токътай.

Ана тилни кёмеклиги булан «Къумукъ тил» предмет чечме герекли аслу масъалаланы яшавгъа чыгъармакъ учун Программа кютме герекли борчлар шулардыр:

- дагъыстан тиллени арасында ана тилни милли маданияты йимик къабул этмек;
- тюз авуз ва языв тил инсанны культурасыны хас айрылыкълары экенин билмек;

- къатнашыв чараланы яшавгъа чыгъармакъ учун диалог, монолог, авуз ва языв тиллер булан тюз пайдаланмакъ;

- ана тил адамлар учун гъакълашыв, къатнашыв чара экенин англамакъ, кылык-эстетика якъдан тарбияламакъ;

- яшларда яратывчулукъ къайдаланы камиллешдирмек.

Ана тилни предмет гъисапда уйренивде ону алдына салынган муратланы яшавгъа чыгъармакъ учун практика ёлунда чечме герекли масъалалар:

- къатнашыв, гъакълашыв чараланы яшавгъа чыгъармакъ учун, яшланы тил байлыгын оьсдюрюв, пикир этив мердешлерин болдурув;

- башлапгъы класланы охувчуларын фонетика, лексика, пунктуация, орфография, орфоэпия, сёзню тизими, морфология, синтаксис деген системли курсу гъакъда башлапгъы англавлар булан таныш этив;

- къатнашыв чараланы яшавгъа чыгъармакъ учун диалог, монолог, авуз ва языв тилден тюз пайдаланыв, тюз языв ва тюз охув булан, авуз ва языв текстлер булан байлавлу тизив мердешлени болдурув;

- охувчуларда ана тилни милли маданияты йимик къабул этивню, миллетни менлигин сакълайган къайдагъа йимик янашывну тарбиялав.

Башлапгъы класларда ана тилни уйретив тилни гъакъындагъы илмугъа ва тил оьсдюрювге бакъган якъда биринчи абат гъисаплана. Ана тил дарслар оьзге охув предметлер, айры алганда охув дарслар булан тыгъыс байлавлукъда юрютюлме герек.

Уьлгюлю программа муаллимлеге шулай имканлыкълар бережек:

1) башлапгъы класлар учунгъу Федерал билим берив стандартларда гёрсетилген метапредметлик, энчилик ва предметлик гъасиллеге этишмеге кёмек этежек;

2) «Къумукъ тил» предметни планлашдырылган гъасиллерини къурулушун, ону ичделигин ичделигин учунгъу йыллагъа ва сагъатлагъа гёре бёлюп Федерал билим берив стандартлагъа, башлапгъы класлар учун онгарылган Уьлгюлю аслу билим программасына ва Уьлгюлю тарбиялав программагъа гёре гелишдирме кёмек этежек;

3) гъар класда болмагъа герек календар-тематика планланы камиллешдирмеге, дарсларда юрюлмеге герек тюрлю-тюрлю ишлени теренлешдирмеге кёмек этежек.

Ана тилни уйретивню курсу охув-язывгъа уйретивден башлана. Охувязывгъа уйретив сентябр айдан башланып апрел айгъа ерли узатыла. Охув

язывгъа уйретиw аваз аналитика-синтетика къайда булан оьтгериле. Яшлар жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа, бувунланы авазлагъа айырагъан ва бувунлардан сёзлер, сёзлерден жумлалар тизме къаст этелер. Ондан къайры языв дарсларда охувчулар янгы гъарпны элементлерин этме, охув дарсда гечгенин янгы гъарп булан язывда байлама уйренелер.

Программада охув предмет башлапгъы класларда гёрсетилген планлашдырылгъан гъасиллери (энчили, метапредметли ва предметли) не мурадларда уйренилме гереги гёрсетилген. Энчили ва метапредметли гъасиллер адатлангъан методика къайдаларда ва ана тилни уйренегенде огъар хас болагъан метод къайдалагъа гёре берилген. Программаны предметли планлашдырылгъан гъасиллери йыллагъа гёре берилген.

Программада охув материал класлагъа гёре пайлангъан, темаланы гезиги, оланы уйренегенде предметни ичделигине ва яшланы психология айрылыкъларын, оланы чагъын гъисапгъа алып сагъатланы къадары да берилген.

Программа учителни яратывчулукъ сиптечилигин кемитмей, огъар программаны аслу ичделигин сакълап, тюрлю-тюрлю метод ёлланы къолламагъа имканлыкъ бере.

Башлапгъы класларда ана тил дарслагъа охув плангъа гере 288 сагъат гёрсетиле: в 1-нчи класда – 84 сагъат, жумада 3 сагъат (33 жума); 2-нчи класда – 68 сагъат (34 жума); 3-нчю класда – 68 сагъат (34 жума); 4-нчю класда – 68 сагъат (34 жума).

АНА ТИЛГЕ УЇРЕТИВНИ ИЧДЕЛИГИ

1-нчи клас

Тюз язмагъа уйретив

Тил оьсдюрюв

Авуз лакъыр не муратда юрюлегенни тюз англав. Суратгъа гёре гиччирек хабарлар тизив, табиатны, яшлар ойнайгъан оюнлары гъакъында хабарлар тизив.

Озью яда бирев охугъан текстни маънасынангламакъ.

Сёз ва жумла.

Сёзню жумладан айырып билмек. Жумданы уьстюнде ишлев: жумладагъы сёзлени айырыв, оланы гези4гин алышдырыв. Сёзлени маъналарына тергев берив. **Фонетика.**

Авазны гъакъында англав. Сёзню аваз якъдан ва маъна якъдан бирлиги. Сёздеги авазланы къадары ва оланы гелишивю. Бир яда бир-нече аваз башгъалыкълары булангъы сёзлени тенглешидирив. Созукъ ва тутукъ авазланы гъакъында англав. Тавушну гъакъында англав. Созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетеген кюйлер булан таныш болув. Схемада авазланы къошулувун гёрсетив.

Сёзлердеги авазланы айырыв. Сёзлени бувунлагъа, бувунланы авазлагъа айырыв ва аваз якъдан чечив. Тутукъланы ва созукъланы айырыв. Сёзню айтылышын схема булан тенглешидирив, бир-бир сёзлени схемаларын этив. Къумукъ тилге хас авазлар.

Аваз ва бувун. Сёздеги бувунланы къадары.

Графика

Авазны гъарпдан айырыгъан белгилери: гъарп авазны белгиси.

Е, ё, ю, я гъарпланы къолланышы.

Къумукъ алифбада гъарпланы гезиги.

Охув.

Сёзлени бувунлагъа гёре охув. Жумладагъы сёзлени савлай ва чалт охув. Сёзлени, сёзтагъымланы ва жумлаланы оланы маъналарына тюшонюп охув. Жумланы яда гиччирек текстлени интонациягъа ва токътав белгилеге гёре чебер охув.

Сёзлени айтыв къайдалагъа ва языв къайдалагъа гёре охув.

Языв.

Гигиена нормаланы сакълап арив хат булан язма уйренив, таза ва тюз языв нормаланы сакълав. Гёчюрюп языв, диктовкагъа гёре гечилген англавлагъа янашып языв. Изложение языв. Берилген темагъа, оз сынавларына, охулгъан текстге, къарагъан кинолагъа, суратгъа гёре тюрлю сочинениелер языв.

Языв булан байлавлу белгилени сакълап язма уйренив (сёзни сатырдан сатыргъа гёчюрюп, сёзлени бир-биринден айырып язма уйренив).

Тюзьязыв ва пунктуация

Тюзьязыв къайдаларын къоллав: сёзлени айырып языв, уллу гъарп булан язылагъан сёзлер (адамланы атлары, гъайванланы атлары), сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрюв, жумланы ахырына салынагъан токътав белгилер.

Системалы курс Тилни

гъакъында умуми англавлар.

Тил сёйлевню аслу къуралы. Сёйлевню аслу мурады.

Фонетика

Авазлар. Созукъ ва тутукъ авазлар. Тавушну гъакъында англав. Созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетеген кюйлер булан таныш болув.

Сёзлердеги авазланы айырыв. Сёзлени бувунлагъа, бувунланы авазлагъа айырыв ва аваз якъдан чечив. Тутукъланы ва созукъланы айырыв. Къумукъ тилге хас авазлар.

Аваз ва бувун. Сёздеги бувунланы къадары.

Графика

Аваз ва гъарп, оланы бир-биринден айырыв. Е, Ё, Ю, Я гъарплар, оланы къолланышы.

Сёздеги авазланы ва гъарпланы къадарын белгилев. Сёзлени бирбиринден айырып языв, сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрегенде къолланагъан къурал.

Къумукъ алфавит: гъарпланы атлары ва оланы гезиги. Сёзлени списогун этегенде алфавитни къолланышы.

Орфоэпия

Айры ва туташып гелген авазланы айтылышы. Сёзлерде ургъуну кьолланышы.

Лексика

Сёз тилни бир кьуралы гьисапда (таныш болув).

Сёз предметни, ону белгисин ва гьаракатын гёрсетеген тил гесим (таныш болув).

Маънасы англашылмайгъан сёзлени табыв.

Синтаксис

Жумла тилни оьлчев бирлиги гьисапда (таныш болув).

Сёз ва жумла (бирлиги ва башгъалыгъы). Соравланы кёмеклиги булан сёзлени бир бири булангъы байлавун токъташдырыв.

Сёзлени гелишивю бузулгъан жумланы тизмеге уйренив. Берилген сёзлени кьоллап жумла тизив.

Тюзъязыв ва пунктуация

Тюзъязыв кьайдалары ва оланы кьолланышы:

- сёзлени айырып языв;
- жумланы башында уллу гьарпны кьоллав, адамланы атларын, оланы фамилияларын, гьайванланы атларын уллу гьарп булан языв;
- сёзлени сатырдан-сатыргъа гёчюрюв;
- жумланы ахырында токътав белгилер: бюртюк, сорав ва чакъырыв ишаралары.

Тил оьсдюрюв

Авуз тил адамланы кьатнашывунда кьолланагъан бир формасы (таныш болув).

Кьатнашывну мурады: ким булан ва кьайда юрюле. Авуз кьатнашыву (диалогланы охув, аудиоязывланы кьоллав).

Кьатнашывну кьылыкь кьайдалары: саламлашыв, савболлашыв, тилев, баракалла билдирив.

1-нчи класда «Къумукь тил» предметни уйренив шулай универсал охув гьаракатланы болушдурмагъа кёмек эте.

Тюшюнюв универсал охув гьаракатларын:

Аслу болмагъа тийшили гьаракатлар:

— авазланы бир-бири булан тенглешдирив;

— сёздеги авазланы ва гьарпланы кьадарын токъташдырыв;

— мисаллагъа асасланып авазланы тенгleshдиpив белгилерин токъташдыpив;

— тапшуpувгъа гёpе авазланы хасиятларын белгилев: тапшуpулгъан созукъ яда тутукъ авазлар булан мисаллар гелтиpив, шолай авазлар кьолланагъан сёзлени айтыв.

Аслу ахтарыв гъаракатлар:

— муаллим гёрсетген авазланы моделлерине гёpе сёзлер гелтиpмек (масала, *тутукъ* + *созукъ* + *тутукъ*);

— сёзлени аваз ва гъарп кьуpулушуна гёpе чечив; —

сёзлени алфавитге гёpе ерлешдиpип билмек.

Маълуматланы (информацияны) уьстюнде иш гёpюв:

— кюрчю материал булан ишлемеге уьренив: сёзню тюзьязылышын гёрсетеген орфография сёзлюклер булан пайдаланыв;

— графика маълуматланы кьолламагъа уьренив — сёздеги авазланы графика булан гёрсетив;

— сёзлени аваз моделлерин гёрсетив.

Гъакълашыв универсал охув гъаракатлары:

Гъакълашыв:

— бир затны гъакъында оьзюню оюн айтып бажарыв, гишини ойларына тынгламагъа уьренив;

— сёйлевчю булан уьзюрлю аралыкълар тутмакъ, сёйлев кьылыкъ къайдаларын сакъламакъ; диалогну юрютюв къайдаларын сакъламакъ;

— гишини проблемагъа къарайгъан кююне тюшюнмек;

— диалогда кьолланагъан соравлагъа тюз жавап бермек; —

сёзлени аваз кьуpулушу гъакъында авуздан хабарламакъ.

Низамлашдыpив универсал охув гъаракатлары:

Кьуpулуш (самоорганизация):

— сёзню авазлагъа гёpе чечегенде гъаракатланы гезигин сакъламакъ;

— текстни гёчюрегенде гъаракатланы гезигин сакъламакъ;

— сёзлени авазлагъа гёpе чечегенде, гъарпланы авазлар булан гёрсетегенде, текстни гёчюрюп язагъанда охув масъаласын сакъламакъ; Оьз-оьзюн тергев:

— сёзню аваз якъдан чечегенде, текстни яда жумланы язгъанда кьутгъарылгъан янгылышланыны тапмакъ;

— гъарпланы, сёзлени ва жумлаланы тюз язылышына, оланы бир-бирине кьошулушуна кьыймат бермек.

Бирчелик (совместная деятельность):

— бирче юрюлеген ишни мурадын англамакъ, шо муратгъа етишмек учун бирче планлар къурмакъ, сёйлешмек, шо ишде ортакъчылыкъ этегенлени ойларын гысапгъа алмакъ;

— объюне тапшурулгъан ишни яхшы къутмек.

2-нчи клас

Тилни гъакъында умуми англав. Халкъны яшавунда ана тилни ери. Милли тил — миллетни барлыгъыны белгиси. Дагъыстандагъы тиллени гъакъында лакъырлашыв.

Фонетика и графика

Авазланы сёзлени маъналарын алышдырагъан къуллугъу. Авазланы да, гъарпланы да бир-биринден айырыв. Созукъ ва тутукъ авазлар, оланы белгилери. Созукъ авазлар ва гъарплар. Тутукъ авазлар ва гъарплар. Эринли ва эринсиз созукълар. Е, ё, ю, я гъарплар ва оланы къолланышы. Е, ё, ю гъарпланы сёзню ичинде (эки тутукъну арасында) э, оь, уь авазлар йимик къолланагъаны. Эки бир йимик тутукъ янаша гелген сёзлер.

Къумукъ тилге хас авазлар: (гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь).

Бувун, сёзлени бувунлагъа айырыв. Бир бувунлу сёзлер. Сёзлени аваз, гъарп ва бувун якъдан анализ этив. Сёзлени бувунлагъа гёре сатырдан сатыргъа гёчюрюв.

Ургъу. Къумукъ тилде ургъуну ери. Сёзню маънасына ургъуну таъсири.

Алфавитни билив. Алфавитни къоллайгъан гезиклер.

Къызыл сатыр. Жумланы ахырында токътав белгилер.

Орфоэпия

Сёздеги авазланы тюз айтыв. Жумлаланы, текстни орфоэпия нормалагъа гёре охув.

Лексика

Сёзлени айтылыш ва маъна якъдан бирлиги. Сёзню маънасы (умуми англав). Сёзлюклер.

Бир маъналы ва кёп маъналы сёзлер.

Маънадаш ва къаршыдаш сёзлени къоллав.

Сёзню къурулушу (морфемика).

Сёзню тамуру. Бир тамурлу сёзлер. Къошумча.

Морфология

Атлыкъ. Хас ва жынс атлыкълар. Адамланы, гъайванланы, ерлени, юртланы атларыны уллу гъарп булан язылышы. Маъналары бир-бирине ювукъ ва къаршы атлыкълар.

Сыпатлыкъ, ону маънасы, белгилери ва тилде къолланышы. Сыпатлыкъны атлыкъ булан къолланышы. Маъналары бир-бирине ювукъ ва къаршы сыпатлыкълар.

Ишликни маънасы, белгилери, тилде къолланышы. Ишликлени теклик ва кёплюк санавда къолланышы; гъалиги, гетген ва гележек заманларда къолланышы. Маъналары бир-бирине ювукъ ва къаршы ишликлер.

Синтаксис

Текст, ону белгилери. Текстдеги жумлаланы маъна якъдан бирлиги. Текстни башы. Текстни планы. Текстни тюрлюлери: хабарлав, суратлав, ойлашыв.

Жумланы баш уьюрлери. Жумланы грамматика туюбу. Айтылагъан кююне къарап жумлаланы тюрлюлери.

Орфография и пунктуация

Жумланы башында уллу гъарпны къоллав. Адамланы, гъайванланы, ерлени, юртланы атларыны язылышы. Жумланы ахырында токътав белгилер. Сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрюв.

Орфография сёзлюкню къоллав.

Уллу гъарп булан язылагъан сёзлер. **Тил**

обсдюрюв.

Авуз ва языв тил. Текстни темасы. Текстдеги жумлаланы гелиши. Жумланы ахырында къолланагъан токътав белгилер.

Чебер сёйлев. Тилни татлилиги. Сёйлевню кылыкъ къайдалары. Диалогда ортакъчылыкъ этив.

Суратгъа гёре хабар тизив. Байрам булан яда биревню тувгъан гюню булан къутлав кагъыз языв. Текстни чебер охув.

2-нчи класда «Къумукъ тил» предметни уьйренив шулай универсал охув гъаракатланы болушдурмагъа кёмек эте.

Тюшюнюв универсал охув гъаракатларын:

Аслу болмагъа тийишли гъаракатлар:

— бир тамурлу сёзлени маънадаш сёзлер булан тенглешидирив;

— бир тамурлу сёзлени (къардаш сёзлени) маъналарын тенглешидирив;

— сёзлени тюрлю-тюрлю белгилерине гёре тенглешдириш: олар нечик соравлагъа жавап берегенни ва нени англатагъанны токъташдырыш;

— авазланы оланы белгилерине гёре чечив;

— авазланы, гъарпланы, жумлаланы къайсы белгиге гёре бёлюкlege бёлюнгенни токъташдырыш;

— уйренген англавланы (тамур, аваз, гъарп, сёз, жумла, текст) оланы белгилери булан нисбатлашдырыш; Аслу ахтарыш гъаракатлар:

— берилген плангъа гёре тил булан байлавлу англавланы гъакъында ахтарыш иш юрютюв;

— гъасиллер чыгъарыш, къардаш сёзлерми яда къардаш болмайгъан сёзлерми, далиллер гелтириш, токъташдырыш;

Маълуматланы (информацияны) уьстюнде иш гёрюв:

— кюрчю материал булан ишлемеге уйренив: охув китапдан ва сёзлюклерден пайдаланыш;

— сёзлюк булан пайдаланыш кёп маъналы сёзлени маъналарын токъташдырыш;

— кюрчю материаллар булан пайдаланыш, тийишли информация булан пайдаланыш;

— текст, жумла, графика, аваз булан байлавлу билимlege асасланыш, оланы анализ этиш, схемалар, таблицалар тизме уйренив, шолай таблицаланы, схемаланы охуп бажарыш;

— муаллимни кёмеклиги булан ана тил дарсларда таблицалар, схемалар этмеге уйренив.

Гъакълашыш универсал охув гъаракатлары:

Гъакълашыш:

— бир затны гъакъында объюню оюн айтыш бажарыш, гишини ойларына тынгламагъа уйренив;

— сёйлевчю булан уьзюрлю аралыкълар тутмакъ, сёйлев къылыкъ къайдаларын сакъламакъ; диалогну юрютюв къайдаларын сакъламакъ;

— гишини проблемагъа къарайгъан кююне тюшюнюв;

— авуздан берилген темагъа диалог тизмеге уйренив; —

тюз интонация булан диалогну охумагъа бажарыш; —

сёзлени аваз къурулушу гъакъында авуздан хабарламакъ.

— объю охугъан текстни яда эшитген текстни авуздан яда языш гъасиллер чыгъарыш.

Низамлашдырыш универсал охув гъаракатлары:

Къурулуш (самоорганизация):

— муаллимни кёмеги булан орфография булан байлавлу масъаланы планлашдырыв; ойлар тартипли ва низамлы болсун;

Оъзю оъзюн тергев:

— муаллимни кёмеклиги булан бир тил масъала уъстюнлю чечилгенми яда уъстюнсюз чечилгенми, токъташдырыв;

— муаллимни кёмеклиги булан тил булан байлавлу бир проблеманы чечивде гъаракатларын гелишдиригив;

Бирче иш гёрюв (совместная деятельность):

— бирче юрюлеген ишни мурадын англап, шо муратгъа етишмек учун бирче планлар къурув, сёйлешив, оъзюнгню оюн айтагъанда шо ишде ортакъчылыкъ этегенлени ойларын гъисапгъа алыв; танкъыт этегенде гъонкъа сёйлемей, таъли тил булан сёйлев; оъзюне этеген замечаниелени де тюз англав, гъар не ишни де давлашмай, гелишли оьтгерив;

— гъар не ишни де арагъа салып ойлашып ва гъасиллер чыгъарып оьтгермек;

— оъзюне тапшурулгъан гъар ишни жаваплы кюйде оьтгермек;

— гъар ишге оъзю этген къошумну къыйматлап билмек.

3-нчю клас

Фонетика ва графика

Такрарлав: авазлар. Авазланы язывда белгилевю. Авазланы гъарплардан айырыв. Созукъ ва тутукъ авазлар. Созукъ авазланы язывда гёрсетеген гъарплар. Сёзню башында къолланмайгъан созукъ аваз. Сёзню башында къолланмайгъан тутукъ авазлар. Аваз гёрсетмейген гъарплар. Ъ ва Ь гъарплар булангъы сёзлерде авазланы къадары. Эки тюрлю авазны гёрсетеген гъарп. Эринли ва эринсиз созукълар. Инче ва къалын созукълар.

Е, Ё, Ю, Я гъарпланы къолланышы. Е, Ё, Ю, Я гъарплар булангъы сёзлерде авазланы къадары.

Сёзлюклерде алфавитни къолланышы.

Орфоэпия

Авазланы айтылыш нормалары. Авазланы, сёзлени адабият тилде нечик айтыла буса, шолай къоллав. Оъзлени пикруларын, ойларын ана тилинде адабият нормаларын сакълап айтмагъа уьйренмек.

Лексика

Такрарлав: сёзню лексика маънасы. Сёзню тувра ва гёчюм маънасы.

Маънадаш ва къаршыдаш сёзлер. **Сёзню**

тизими (морфемика).

Тамур. Къардаш сёзлер. Бир тамурлу сёзлер. Къардаш сёзлени маънадаш сёзлерден айырыв.

Къошумчалар. Сёз этеген ва сёз тюрлендиреген къошумчалар.

Къошма сёзлер. Къошма сёзлени тюрлюлери.

Морфология

Тил гесимлер ва оланы къолланышы.

Атлыкъны умуми маънасы. Атлыкъгъа салынагъан соравлар. Хас ва жынс атлыкълар. Атлыкъланы санаву. Атлыкъны гелишлеге гёре тюрлениши. Атлыкълар булан гелген сыпатлыкъланы санаву ва гелиши.

Сыпатлыкъны умуми маънасы. Сыпатлыкъгъа салынагъан соравлар.

Санавлукъну умуми маънасы. Санавлукъгъагъа салынагъан соравлар.

Ишликни умуми маънасы. Ишликге салынагъан соравлар. Ишликни заманлары.

Синтаксис

Жумла. Маъналы соравлар салып жумладагъы сёзлени бир-бири булангъы аралыкъларын гёрсетив. Жумлада сёзлени байлаву.

Айтылагъан кююне къарап жумланы тюрлюлери: хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы ахырында токътав белгилер.

Жумлаланы баш ва экинчи даражалы уьюрлери. Жумланы туюбу. Жумлаланы баш уьюрлери: иеси ва хабарлыкъ

Генглешген ва генглешмеген жумлалар.

Простой ва къошма жумлалар. Къошма жумладагъы простой жумлаланы бир-биринден айырыв.

Жумланы бир жынслы уьюрлери.

Текст. Текстни тюрлюлери: хабарлав, суратлав ва ойлашыв текстлер.

Орфография ва пунктуация

Тюрлю-тюрлю орфография масъалаланы чечив.

Орфография сёзлюгю булан пайдаланыв.

Язылыш къайдаланы къоллав:

- къатты (Ъ) ва йымышакъ (Ь) белгилени къолланышы (тергев, гёз къаратыв даражада);

- эки тутукъ авазы булангъы сёзлер (тергев, гёз къаратыв даражада);

- Е, Ё, Ю, Я гъарпланы язылышы.

Тил оьсдюрюв

Адабият тилни орфография (тюзъязыв) формаларын тюз кьоллап, тюз сёйлев нормаларын билип, таза адабият тилде оьзюню ойларын, пикруларын айтып билмек.

Экинчи класда текст булан юрюлген ишлени такрарлай туруп, давам этив: текстни темасы, аслу маънасы, аты, сёзлени гелиши бузулгъан жумлаланы тюзлев. Текстге план тизив, плангъа гёре текстни языв. Текстдеги жумлаланы бир-бири булангъы байлавлукъ. Текстден аслу сёзлер. текстлени тюрлюлери.

Кагъыз — языв жанр экенни билмек. Бирче тизилген плангъа гёре изложение языв.

3-нчи класда «Къумукъ тил» предметни уьйренив шулай универсал охув гъаракатланы болушдурмагъа кёмек эте.

Тюшюнюв универсал охув гъаракатларын:

Аслу логика гъаракатлар:

- тил гесимлени грамматика белгилерин тенглешдирип;
- текстни темасые ва ону аслу маънасын тенглешдирип;
- текстлени тюрлюлерин тенглешдирип (хабарлав, суратлав ва ойлашыв текстлер);

- сёзлени тувра ва гёчюм маъналарын тенглешдирип;
- сёзлени олар къайсы тил гесим экенине гёре айырып;
- атлыкъланы оланы бир белгисине гёре айырып (масала, санавуна гёре);
- авазланы яда жумлаланы бёлюкlege гёре айырагъанда оланы аслу белгисин гёз алгъа тутув;

- маъналы соравлар салып, жумладагъы сёзлени бир-бири булангъы аралыкъларын токъмашдырып;

- уьйренген англавланы (иеси, хабарлыкъ, экинчи даражалы уьюрлер, тил гесим) оланы белгилери булан нисбатлашдырып; *Аслу ахтарыв гъаракатлар:*

- муаллимни кёмеклиги булан мурадын англавмакъ, текстни алышдырмакъ учун план къурмакъ;

- тил материалына тергев бере туруп оьзюню ёравларын айтмакъ;

- берилген плангъа гёре гиччирек илму-артарыв иш юрютмек (проектный иш);

— текстни гъар тюрлюсюню хасиятларын ахтарып, гъасиллер чыгъармакъ, гъасиллени далиллер гелтирип беклешдирмек;

— берилген бир ситуациягъа гёре, текстлени арасындан огъар лап да къыйышагъанын тапмакъ.

Маълуматланы (информацияны) уьстюнде иш гёрюв:

— илму ахтарыв иш юрютегенде салынгъан муратгъа гёре кюрчю материаллар табып бажармакъ;

— текст, жумла, графика, аваз булан байлавлу билимлеге асасланып, оланы анализ этив, схемалар;

— муаллимни кёмеклиги булан ана тил дарсларда таблицалар, схемалар этмеге уьйренив.

Гъакълашыв универсал охув гъаракатлары:

Гъакълашыв:

— салынгъан соравгъа гёре мисаллар гелтирип бажармакъ;

— авуздан ва языв текстлер тизип билмек (суратлав, хабарлав, ойлашыв);

— бирче этилген ишни гъасиллерин чыгъарып бажармакъ, гиччирек илму-ахтарыв иш обтгермек;

— авуздан яда язып адамны къылыгъы булан байлавлу текстлер тизмек, масала, къонакълай чакъырыв, тилев, баракалла билдирив.

Низамлашдырыв универсал охув гъаракатлары:

Къурулуш (самоорганизация):

— орфография булан байлавлу масъаланы чечмек учун гъаракат этмек; ойлар тартипли ва низамлы болсун; Оьзю оьзюн тергев:

— муаллимни кёмеклиги булан бир тил масъала уьстюнлю чечилгенми яда уьятюнсюз чечилгенми, токъташдырыв;

— муаллимни кёмеклиги булан тил булан байлавлу бир проблеманы чечивде гъаракатларын гелишдирив, масала, сёзню тамурун гёрсетегенде, къайсы тил гесим экенни айтагъанда, жумланы къайсы уьюрю экенни токъташдырагъанда.

Бирче иш гёрюв (совместная деятельность):

— илму-ахтарыв ишни юрютегенде къысгъа ва узун болжаллы планлар тизип, гъар ишни гезигин ва болжалын белгилев;

— берилген уьлгюлеге гёре бирче юрютюлеген (ортакъ) илму-ахтарыв ишлер юрютмек;

— ортакъ ишлени юрютегенде ишни тюз пайлав, ону юрюлюшюн арагъа салып ойлашыв ва гъасиллерин чыгъарыв;

— гъар тюрлю ишлени оьтгермеге гъазир болмакъ: проектни башчысы болма, харлы болуп иш гёрме, муратгъа етишмек учун оьзбашына къаст этип ишлеме.

4-нчю клас

Фонетика ва графика

Авазланы бёлуклери, оланы белгилери, хасиятлары. Сёздеги авазланы ва гъарпланы чечив.

Орфоэпия

Сёйлевде интонацияны тюз къоллав. Авазланы айтыв нормалары, оланы авуз тилде къолланышы; ургъуну къолланышы.

Лексика

Такрарлав ва давам этив: авуз ва языв тилде маънадаш, къаршыдаш сёзлени ва эсгиленген сёзлени къоллав.

Авуз ва языв тилде бирикген сёзтагъымланы къолланышын тергев.

Сёзню тизими (морфемика)

Формалары алышынагъан сёзлени тизими: тамур, тюп, къошумча (такрарлав). Бир-бир тил гесимлени къошумчаларыны маъналары.

Морфология

Оьзбашына къолланагъан ва кёмекчи тил гесимлер.

Атлыкъ. Хас ва жынс атлыкълар, оланы белгилери ва язылышы. Атлыкъланы гелишлеге гёре тюрленивю. Гелишлени соравлары ва къошумчалары.

Сыпатлыкъ. Маъналарына гёре сыпатлыкъланы бёлуклери. Сыпатлыкъланы этилиши. Сыпатлыкъланы жумлада кютеген къуллугъу.

Санавлукъ. Маъналарына къарап санавлукъланы тюрлюлери, оланы маъналары ва этилиши.

Орунча. Бет орунчалар. Орунчаланы тюз язылышы.

Ишлик. Ишликлени белгисиз къалиби. Ишликни барлыкъ ва ёкълукъ къалиплери. Ишликлени бетлеге, санавлагъа ва заманлагъа гёре тюрленивю. Ишликни жумлада кютеген къуллугъу.

Гъаллыкъ. Маънасына къарап гъаллыкъланы тюрлюлери, гъаллыкъланы жумлада кютеген къуллугъу.

Синтаксис

Сёз, сёзтагъым ва жумла, оланы ошашлыгъы ва башгъалыгъы. Жумлада сёзлени ва сёзтагъымланы бавлавлугъу.

Простой ва кьошма жумлалар.

Жумланы баш уьюрлери. Генглешген ва генглешмеген жумлалар.
Жумланы экинчи даражалы уьюрлери. Толумлукъ. Гьал.

Жумланы бир жынслы уьюрлери. Бир жынслы уьюрлени янында айырым.
Бир жынслы уьюрлери булангъы жумлада такрарлав интонация.

Текст. Текстни тюрлюлери: хабарлар, суратлав ва ойлашыв текстлер,
оланы белгилери.

Орфография и пунктуация

1-нчи, 2-нчи ва 3-нчю класларда гечилген правилоланы такрарлав.
Тюзьязыв масьалаланы чечмек учун кьолланагъан орфография кьайдалар.

Орфография сёзлюкню кьоллав.

Язылыш кьайдалар ва оланы кьолланышы:

- хас ва жынс атлыкъланы язылышы (такрарлав);
- орунчаланы тюз язылышы;
- бир жынслы уьюрлери булангъы жумлада токътав белгилер.

Тил оьсдюрюв

Тексте айтылагъан затны камиллешдирив. Текстге ат салыв. Хабарлав,
суратлав, пикирлешив текстлер. Оьзбашына ва бары да клас булан бирче
охулгъан текстни планын тизив. Плангъа гёре охулгъан текстни маьнасын толу
кюйде айтыв. Оьзбашына этилген плангъа гёре текстни толу ва
кьысгьартылгъан изложениесин языв. Диалог ва монолог. Къатнашывну
кьылыкъ кьайдаларын кьоллав: кьутлав кагъыз языв. Текстни тюзлев.

4-нчи класда «Къумукъ тил» предметни уьйренив шулай универсал охув
гьаракатланы болушдурмагъа кёмек эте.

Тюшюнюв универсал охув гьаракатларын:

Аслу логика гьаракатлар:

— тил гесимлени бир-бири булан тенглешдирмек учун олана кюрчю
тенглешдирив белгилерин токъташдырмакъ;

— сёзлени тил гесимлеге гёре айырмакъ;

— тил гесимлени оланы тюрлю-тюрлю белгилерине гёре бёлмек (масала,
хас ва жынс, заманы);

— жумлаланы оланы кьайсы буса да бир белгисине гёре айырмакъ;

— тил гесимлени ва жумлаланы оланы белгилерине гёре айырып билмек;

— тил гесимлени ва жумлаланы берилген белгилерине гёре авуздан
айырып билмек;

— гечилген англавланы (тил гесим, простой ва кьошма жумла, бир жынслы уьюрлер ва озгелери) билмек, шо англавланы оланы белгилери булан нисбатлашдырып бажармакъ.

Аслу ахтарыв гьаракатлар:

— бир нече вариантда этилген тапшурувну тенглешдирип, чинк де кыйышагъан вариантын таклиф этив;

— берилген алгоритмге гёре авазланы, гьарпланы, сёзню тизимин, тил гесимлени анализ этмек, жумланы уьюрлеге гёре чечмек;

— гьасиллер чыгъармакъ, оланы материалгъа тергев юрютюп, мисаллар гелтирип беклешдирмек (бёлюкlege айырыв, тенглешдирив, илму-ахтарыв ишлер оьтгерив);

— ситуацияны барышын гёз алгъа тутмакъ;

Маълуматланы (информацияны) уьстюнде иш гёрюв:

— кюрчю маълуматланы табып бажарыв, тапшурув ишлени юрютегенде сёзлюклени тюрлю-тюрлю справочниклени кьоллап бажармакъ, работать со словарями; оланы кьоллап кьошум материал жыймакъ;

— муаллимни тапшурувуна гёре озбашына тюз берилген информацияны тюз берилмеген информациядан айырып билмек;

— Интернет булан пайдаланагъанда муаллимлени, ата-ананы кёмеклиги булан информацияны излейгенде аманлыкъ кьайдаларын сакъламакъ; — озбашына схемалар, таблицалар тизмек; *Гьакълашыв универсал охув гьаракатлары:*

Гьакълашыв:

— озгелени сейлевюне тынгламакъ, сейленеген затны англамакъ, кьолланагъан сёзлени аслуларын эде сакъламакъ;

— гьакълашыв, тюшюнюв масъалаланы чечмек учун тилни им-канлыкъларын актив кюйде кьолламакъ; монологну, диалогну герекли ерде тюз кьоллап бажармакъ, оларда маънадашланы, аваздашланы, кьаршыдашланы, тенглешдиривлени тюз кьоллав;

— гьакълашыв, тюшюнюв масъалаланы чечмек учун тилни им-канлыкъларын актив кюйде кьолламакъ;

— сёйлев тилде кьолланагъан адат-кыылыкъ (этика) сёзлени (хошгелдигиз, танг яхшы болсун, савбол, яхшы ёл, уьюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун) ерине гёре тюз кьоллап бажарыв;

— авуз ва языв тилде текстлер тизмек, оланы тюрлюлерин, озтеречилигин гёзалгъа тутуп хабарлав;

— чебер асарны таъсир этген ерлерин къоллап текстни хабарлав (пикирлешив, суратлав, хабарлав);

— берилген темагъа яда суратгъа гёре охулгъан асарны авуздан артын узатыв.

— гиччирек докладлар язмакъ; докладгъа гёрсетив материал(суратлар, плакатлар; презентация) онгармакъ;

Низамлашдырыв универсал охув гъаракатлары:

Къурулуш (самоорганизация):

— охув масъаланы чечип, гъасиллер чыгъармакъ учун объюню гъаракатларын планлашдырмакъ;

— гъаракатланы гелишин низамлашдырмакъ; къутгъарылып къалма йимик янгылышланы гёз алгъа тутмакъ; Объю объюн тергев:

— гъар тапшурувну кютегенде гъасиллер чыгъарып янгылышлар къутгъарылмасын учун гъаракатны юрюлюшюне тергев бермек;

— объю яда ёлдашлары этген тапшурувларда къутгъарылгъан янгылышланы табып, оланы англатып бажармакъ;

— этилген ишни гъасилин чыгъарып огъар къыймат берип бажармакъ; — объюне берген къыйматны тюз англамакъ.

Бирче иш гёрюв:

— бирче юрюлеген ишни мурадын англамакъ, шо муратгъа етишмек учун гъаракатланы нисбатламакъ: ким не этежекни токъташдырмакъ, сёйлешмек, планлар къурмакъ, гъасиллени токъташдырмакъ;

— башчылыкъ этме гъазирлигин гёрсетмек, тапшурулгъан ишлени кютмек, тынглавлу болмакъ;

— тапшурулгъан ишни жаваплы кюйде этмек; —

ортакъ ишге объю этген къошумну къыйматламакъ; —

уьлгюге яда плангъа гёре проект ишлер оьтгермек.

БАШЛАПГЫ КЛАСЛАРДА «КЪУМУКЪ ТИЛ» ПРЕДМЕТНИ УЙРЕНИВДЕ ОХУВЧУЛАР ЕТИШМЕ ГЕРЕКЛИ ПЛАНЛАШДЫРЫЛГЪАН ГЪАСИЛЛЕРИ

ЭНЧИЛИ ГЪАСИЛЛЕРИ (личностные результаты)

Башлапгы класларда ана тилни уйренивде охувчулар етишме герекли энчили гъасиллер шулардыр:

ватандаш-патриотлукъ тарбиялав:

— оъз Ватанына (Россиягъа ва Дагъыстангъа) охувчуланы къыйматлы къаравун болдурув, оланы ватандаш бирлигин тарбиялав;

— Ватанны сююв, абурлав, оъзюню миллетине амин болув, анадаш топурагъыбыз Къумукътюзге бакъгъан сююв гъислени тарбиялав ва патриот гъислерин гючлендирив;

— оъз халкъыны тарихин, тилин билип, Ватаныны алдында жаваплыкъны тарбиялав; къумукъ тилни халкъыбызны тарихин, маданиятын уйренивде агъамиятлыгъын билдирив;

— охувчуланы анадаш халкъыбызгъа ва оъзге халкълагъа бакъгъан сюювюн артдырыв;

— дюньягъа тюз къаравларын яратыв; башгъа тили, дини бар халкълагъа, адамлагъа абурлу кюйде янашыв;

— гъаллашыв бажарывлукъларын яратыв; гъар тюрлю ишлерде уллулар ва гиччилер булан байлавлукълар юрютме уйретив;

— охувгъа жаваплы кюйде янашып, оъз камиллешивге, оъзбашына билим алывгъа гъавасландырыв;

— жамиятда юрюлеген яшав-туруш гъалланы бидирив; къувунлу гъалларда оъзюн тутуп ва башгъалагъа зиян болмайгъан гъалда иш гёрме уйретив;

— экология культурасын яратыв;

—
— уягылюню агъамиятлылыгыын англатыв, агълюню вакиллерине рагъмулу янашып яшама уйретив;

— охувчуланы эстетика гъакъылын оьсдюрюв;

— загъматгъа тюз къаравну, жамият борчну кютме гъазирликни, намуслукъну, адамланы ишлерин ва хасиятларын тюз багъавлавну ёлларын сездирив; **ругъ ва эдеп-къылыкъ тарбиялав:**

— тарыкълы затны тюз алып, оьзбашына пикир этип, охув масъалаланы оьзбашына чечме уйретив;

— гъар адамгъа тюз ярашып, ону яшав сынавларына гёре оьзтёречелигин, яшавгъа оьзтёрече къаравун тюз англав;

гъалиги замангъы агъамиятлы масъалаланы ичинде баш алып болмагъа уйретив;

— ругъ байлыкълардан пайдаланма уйретив;

— эдеп-инсап, къылыкъ-тарбия, адамгъа языкъсыныв, уллугъа абур, сый, гъюрмет этив хасиятланы тарбиялав;— яшав гъалланы тюз англамагъа, оланы агъамиятын, себеплерин, бир-бири булангъы аралыкъларын уйретив;

— касбу булан байлавлу ва башгъа тюрлю масъалаланы чечмеге уйретмек (гъаллашыв, маълумат излев, анализ этив, бирликде иш гёрюв); эстетика тарбиялав:

— охувчуланы чебер эстетика оьсювюне тийишли шартлар болдурув, оланы яратывчулукъ бажарывлукъларын оьсдюрюв;

— адамдагъы, айлана табиатдагъы аривлюкню, гёзелликни гёрге, ону сезме, гъис этме уйретив.

— текстни, асарны чебер охуйгъанда сакъланма герек къайдалар, оланы эстетика янын сезмеге уйретив; гъар чебер асарда аривлюкню, чеберликни алааматлары гъис этме уйретив.

— чебер асарлагъа, чебев сёйлевге эстетика якъдан багъа берме, оланы чебер алааматларын аян этме уйретив.

— бизин адатларыбызны, къумукъ халкъгъа хас болагъан къылыкъланы, хасиятланы асырап, аяп, оьзлени хас кююнде юрютмеге ва сакъламагъа уйретив **савлукъ сакълав тарбиялав:**

— савлукъгъа, къаркъарагъа пайдалы ва савлукъгъа къоркъучсуз гъаракатлагъа етишмекни тарбиялав;

— къаркъара савлугъун ва ругъ савлугъун аяп сакълама уйретив.
загъмат тарбия:

— яшлыкъ загъматда чыныгъагъанын англатьп, яшавдан ва чебер асарлардан мисаллар гелтирип, охувчуланы гъар тюрлю загъмат мердешлеге, гелтирив

— охувчуланы иштагъын тартагъан мердешли саниятлагъа къуршав.

экология тарбия:

— яшланы табиатны сакълав ва къорув ругъда тарбилав, табиатны къоруп сакълавну гъакъында да англатьв ишлер оьтгерив;

— табиатны суратлайгъан текстлени гечегенде айлана табиатдагъы ативлюкню, гёзелликни гёрме, сезме, гъис этме уйретив;

— табиатны тазалыгъын болдурма, огъар зарал гелтиреген гъаракатлардан сакъланмагъа уйретив; **илму-ахтарыв билимин къыйматлав:**

— дюньяны гёрюнюшюн суратлайгъан башлапгъы илму англавларын, шолай да тилни системасы булан байлавлу англавларын теренлешдирив;

—
яшланы теренден ойлашдырагъан масъалалагъа тергевиюн бакъдырып, оланы озбашына илму-ахтарыв ишлер юрютме бажарывчулугъун теренлешдиримек;

МЕТАПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕРИ

Башлапгъы класларда «Къумукъ тил» предметни уйренивде охувчулар етишме герекли метапредметлик гъасиллери шулардыр:

Аслу логика гъаракатлары:

— тил оьлчевлени (аварны, сёзню, жумланы ва текстни) олар кюрчюленген белгилеге гёре (грамматика, лексика ва шолай башгъа белгилеге гёре) бирбири булан тенглешдирмек; оланы ортакъ яда айырагъан белгилерин токъташдырмакъ;

— тил оьлчевлени рас гелеген белгилерин токъташдырмакъ;

— тил оьлчевлени аслу белгилерин токъташдырмакъ (авазланы, тил гесимлени, жумлаланы, текстлени); оланы бёлюклеген гёре айырмакъ;

— охувчуланы озбашына герекли маълуматланы тапмагъа уйретмек; муаллимни алгоритмасына гёре тилибизге хас болагъан ва хас болмайгъан белгилеге охувчуланы тергевиюн тартмакъ; озбашына тил оьлчевлени уьстюнде ишлемек;

— охув масъаланы чечегенде маълуматлар азлыкъ этегенни гъис этип, янгы къошум маълуматлар гелтирип билмек;

— тил материалны уьстюнде ишлейгенде белгили бир гъалны тувдурагъан шартланы гелишин, себебин англатып, натижа чыгъармакъ.

Аслу илму-ахтарыв гъаракатлар:

— муаллимни кёмеклиги булан илму-ахтарыв ишни мурадын билмек;

— тапшурувну этилежек вариантларын тенглешдирип, олардан лап да кыйышагъан вариантын англатып бажармакъ (алданокъ берилген белгилеге гёре);

— алданокъ берилген плангъа гёре гиччирек илму-ахтарыв иш оьтгермек; берилген плангъа гёре проект тапшурувну кютмек;

— натижалар чыгъармакъ, озю оьтгерген ахтарыв ишлеге гёре далиллер гелтирип толумлашдырмакъ (бёлюкlege бёлюп, тенглешдирип); — уллулагъа сорап, оланы да къуршап, проект иш оьтгермек; **Информацияны уьстюнде ишлев:**

— герек-тарыкъ кюрчю материалланы (источниклени) табып бажармакъ, масала, талап этилеген информациягъа гёре сёзлюклени къоллап бажармакъ;

—
— сёзлюклени, охув китапланы кьоллап тюз ва тюз тюгюл информацияны айырып билмек;

— муаллимни, уллуланы, ата-ананны кемеклиги булан сёзлени язылышы, айтылышы, этилиши, оланы маъналары гьакъында кьоркъунчсуз чараланы гёрюп, информация тапмагъа уйренмек;

салынгъан охув масъалагъа гёре языв ва авуз текстлер гелтирип бажармакъ, озю тил масалаларына багъышлангъан шолай таблицалар ва схемалар этип бажармакъ;

Башлапгъы школада охув йылны ахырына шулай гьакълашыв универсал охув гъаракатланы болдурма герек:

Гьакълашыв:

— озюню ойларын ва гьислерин языв тилде яда авуздан салынгъан муратгъа ва белгили бир вгъвалатгъа гёре тюз кьуруп ва англатып болмакъ;

— сёйлевчюге гьюрметли кюйде янашып, диалогда ва эришивлю масъаланы арагъа салып ойлашагъанда озюню тюз ёлда тутуп бажармакъ;

— ойлар, пикрулар, къаравлар рас гелмей, бир нече тюрлю болма ярайгъанны англамакъ;

— пикруларын, ойларын башгъалар булангъы аралыкъда сёйлевню кбылыкъ кьайдаларындан тайышмай айтмакъ;

— авуз ва языв тиллерде ситуациягъа гёре текстлер тизип билмек (суратлав, ойлашыв ва хабарлав);

— озю яда биревлер булан бирче этген илму-ахтарыв ишни натижасын чыгъарып гиччирек докладлар этип бажармакъ;

— этеген докладына гёре суратлар, слайдлар этип, оланы кьоллап бажармакъ.

Гьакълашыв (коммуникативный):

— жумлаланы озюню сёйлевюнде ситуациягъа гёре тюз кьоллап бажармакъ;

— озгелени сёйлевюне янашып тынглап ва сёйлеп бажармакъ, сёйленеген затны англамакъ, сёйлевде кьолланагъан янгы сёзлени эсде сакъламакъ ва сёйлев чеберликни гьис этмек;

— текстни чебер охуп, текстге соравлар салып ва ону авуздан хабарлап билмек;

— гьакълашывда монологну, диалогну герекли ерде тюз кьоллап бажармакъ;

—
Охув йылны ахырына башлапгы класларда болдурулагъан *низамлашдырылгъан универсал охув гъаракатлары*.

К концу обучения в начальной школе у обучающегося формируются регулятивные универсальные учебные действия

Оъзю оъзюн низамлав (самоорганизация):

— натижа чыгъармакъ учун оъзю оъзюню ишин салынгъан масъалагъа гёре планлашдырып бажармакъ;

— этме герек ишлени низамлы, системалы кюйде оьтгермек.

Оъзю-оъзюн тергев:

— тюзевлю, онглу ва тюзевсюз, онгсуз этилген охув ишлени себебин токъташдырып, исбат этип бажармакъ;

сёйлевде ва язывда кьутгъарылгъан янгылышланы эбинден гелмек учун оъзюню охув гъаракатларын тюзелтип бажармакъ;

— оъзюню охув гъаракатларын охув масъалалар булан (тил оьлчевлени кьолланышы, оланы хасиятлары булан) гелишдирип бажармакъ;

— тил материалын кьоллайгъанда кьутгъарылгъан орфография ва пунктуация янгылышланы табып бажармакъ;

— оъзюню охув гъаракатларын оъзюню классында охуйгъан яшланы гъаракатлары булан тенгleshдирип, оланы берилген белгилеге, оьлчевлеге гёре тюз кьыйматлап бажармакъ; Бирче гъаракат гёрюв:

— охув масъалаланы чечивде салынгъан аз заманны ичинде яда узакъ заманны ичинде этилме герек ишлени чечмек учун гъаракат этмек;

— бирче юрюлежек ишлени мурадын англап, ортакъ ишни планлашдырып, сёйлешип, арагъа салып ойлашып салынгъан мурадгъа етишмек учун кьаст этмек;

— башчылыкъ этме, тапшурувланы кютме, ирия болма, давлашыв, тюртюшюв масъалаланы чечмеге гъазир болмакъ;

— оъзюне тапшурулгъан жаваплы ишни кютме гъазир турмакъ;

— ортакъ ишге оъзю этген кьошумну кьыйматлап билмек; — берилген уьлгюге гёре ортакъ проектлени оьтгерме гъазир болмакъ.

ПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕРИ

1-нчи клас

Охув йылны ахырына биринчи класда охуйгъан охувчу уьйренежек:

-
- сѣзню де, жумланы да бир-биринден айырмагъа; жумладагъы сѣзлени айырмагъа;
- сѣздеги авазланы айырмагъа;
- созукъ ва тутукъ авазланы бир-биринден айырмагъа;
- созукъ авазланы бир-биринден айырмагъа;
- авазны да гъарпны да айырмагъа;
- сѣзню бувунлагъа гѣре бѣлмеге;
- къумукъ алфавитдеги гъарпланы гезигине гѣре айтмагъа; берилген тюз сѣзлени списогун алфавитге гѣре тизмеге;
- гъарпланы арив хат булан язмагъа гъарпланы, сѣзлени бир бирине тюз къошуп язмагъа, уллу ва гиччи гъарплар булан язылагъан сѣзлени тюз язма;
- гечилген правилоланы язывда тюз къоллама: жумладагъы сѣзлени айры язылагъанын; жумланы ахырында къолланагъан токътав белгилени: точка, сорав ва чакъырыв ишаралар; жумладагъы биринчи сѣз уллу гъарп булан язылагъанны, адамланы, гъайванланы, ерлени атлары уллу гъарп булан язылагъанны; сѣзню сатырдан сатыргъа гѣчюреген къайданы;
- сѣзлени, жумлаланы, текстлени (25-ге ювукъ сѣз) тюз гѣчюрмеге (бир сѣзню де къутгъармай, гъарпланы язылышын бузмай);
- диктовкагъа гѣре сѣзлени, 3-5 сѣз булангъы жумлаланы язмагъа, 20-гъа ювукъ сѣзден тизилген жумлаланы (язылышы да айтылышы да рас гелеген сѣзлени);
- гечилген правилогъа къутгъарылгъан янгылышланы тюзлемеге;
- охулгъан текстни англамагъа;
- къысгъаракъ текстлени токътав белгилеге гѣре интонацияны ва паузаланы сакълап къычырып ва ичинден охумагъа;
- текстден маънасын англатма герек болагъан сѣзлени тапмагъа;
- берилген сѣзлени тюз къоллап жумла тизмеге;
- берилген суратгъа яда обзюню тергевлерине гѣре 3-5 жумлплыкъ текст тизмеге; — дарсда гечилген англавланы охув масъалаланы чечегенде къоллап билмек;

2-нчи клас

Охув йылны ахырына охувчу уйренежек гъасиллер:

- тил адамланы аслу гъакълашыв къуралы экенни англажакъ;

-
- сѣзню бувунлагъа гѣре бѣлмеге ва онда нече бувун барны токъташдырмагъа; ачыкъ ва ябыкъ бувунланы бир-биринден айырмагъа;
- сѣзлени авазлагъа ва гъарплагъа гѣре чечмеге; къумукъ тилге хас авазланы (гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь) охуп ва язып билмеге;
- авуз ва языв тилде янгырав ва сангырав тутукъланы айырмакъ. Олагъа мисаллар гелтирмек, бувунлагъа бѣлмек Янгырав ва сангырав тутукъланы жутлап бажармакъ: *б-п, в-ф, д-т, з-с* ва ш.б.
- сѣзлерде нг гъарпны язылышын билмек. Ъ, ь белгилер ва оланы къолланышы. Сѣзлени бувунлагъа гѣре сатырдан сатыргъа гѣчюрюв (бир гъарпдан этилген бувунлардан къайры). Й гъарпы булангъы сѣзлени сатырдан сатыргъа гѣчюрюв (*май-ка, той-да*). Е, ё, ю гъарплар ва оланы къолланышы. Е, ё, ю гъарпланы сѣзню ичинде (эки тутукъну арасында) э, оь, уь авазлар йимик къолланагъаны;
- алфавитни айтып ва язып бажармакъ. Гѣрсетилген сѣзлени алфавитни гезиги булан ерлешдирип бажармакъ;
- ургъу къумукъ тилде сѣзню арт бувунуна тюшегенни мисаллар булан ачыкъ этмек. Маъна ударение не экенни муаллимни кѣмеги булан англамакъ. Сѣзню тамурун белгилеме ва бир тамурлу сѣзлени тапмагъа уйренмек;
- кѣп маъналы сѣзлени тектден табып, оланы маъналарын англатмагъа, маънадаш ва къаршыдаш сѣзлени къолламагъа;
- ким? не? деген сѣзлени бир-биринден айырмагъа;
- гечилген правилоланы къолламагъа, масала, адамланы, гъайванланы, ерлени атларында уллу гъарпны къолланышы;
- сѣзлени, жумлаланы, 50-ге ювукъ сѣзден тизилген текстни тюз гѣчюрюп язмагъа;
- сѣзлени, жумлаланы, 45-ге ювукъ сѣзден тизилген текстни диктовкагъа гѣре тюз язмагъа;
- тюрлю-тюрлю сѣзлюклер булан пайдаланмагъа, охув китапны ахырында берилген сѣзлюк булан пайдаланма;
- авуздан тюз интонацияны къоллап диалоглар ва монологлар тизмеге (берилген темагъа гѣре 2—4 жумла таманлыкъ эте);
- хабар ва чакъырыв жумлалар языв;
- жумладагъы сѣзлени арасындагъы байлавлну соравланы кѣмеклиги булан белгилемек. Жумла сѣзлерден, жумлалардан текст къурулагъангъа тюшонмек. Жумланы баш уьюрлери: иеси, хабарлыкъ;

-
- охугъан текстге яда эшитген маълуматлагъа гёре авуздан яда язып простой гъасиллер чыгъармагъа (1-2 жумла);
- берилген сёзлени къоллап, соравлагъа гёре оланы маъна аралыкъларын токъташдырып, жумлалар тизмек;
- текстни темасын токъташдырмакъ, темасына гёре огъар ат салмакъ;
- айры-айры берилген жумлаланы, текстни гесеклерин бир-бирине ялгъап, текстлер тизмек;
- 30-45 сёзден тизилген хабарлав текстни къоллап соравлагъа гёре толу изложение язмакъ;
- гечилген англавланы объюню сёзлери булан айтмакъ, шо англавланы къоллап билмек.

Жумлада предметни англатагъан сёзлени тапмакъ. Атлыкъны гъакъында англав бермек. Аслу маънасын ачыкъэтмек. Ким? деген сорав янгыз адамлагъа, Не? деген сорав къалгъан бары да къалгъан предметлеге салынагъанны

Атлыкъланы теклик ва кёплюк санаву. Хас ва жынс атлыкълар. Жумланы баш уьюрлерин айырмакъ.

Не эте? Не этген Не этежек? деген соравлагъа жавап береген сёзлер предметни ишин англатагъан сёзлер деп англав бермек. Яратывчулукъ диктант язмакъИшликлени заманын алышдырмакъ.

Нечик? деген соравгъа жавап береген, предметни белгисин англатагъан сёзлер сыпатлыкъ болагъанны англавмакъ.

Жумладагъы сыпатлыкъллагъа сорав салмакъ. Сыпатлыкъланы атлыкълар булан къолланышы сыпатлыкълар гъарзаман атлыкъланы алдында гелегенни англавмакъ.

3-нчю клас

Охув йылны ахырына 3-нчю класны охувчусу уьйренежек гъасиллер:

ана тилни милли маданияты йимик къабул этмек; инсанланы яшавунда тилни агъамиятлыгъын англамакъ;

— ачыкъ ва ябыкъ бувунланы бир-биринден айырмакъ, сёзню бувунлагъа гёре бёлмек ва онда нече бувун барны токъташдырмакъ;

— сёзлени авазлагъа ва гъарплагъа гёре чечмек; къумукъ тилге хас авазланы (гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь) охуп ва язып билмек;

— янгырав ва сангырав тутукъланы бир-биринден айырып билмек, оланы жутлап бажармакъ;

-
- **е, ё, ю** гъарпланы сёзню ичинде (эки тутукъну арасында) **э, оь, уь** авазлар йимик къолланагъанын билмек;
- айтылышына гёре жумлаланы тюрлюлерин — хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы — айырып бажармакъ; хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан охумакъ;
- жумладагъы маъна якъдан агъамиятлы сёзлени тавуш булан айырып бажармакъ;
- жумланы маънасын ачыкъ этеген сёзлени, табып, олагъа соравлар салмагъа билмек;
- жумланы экинчи даражалы уърлерин баш уьюрлерден айырып билмек;
- текстни темасын англамакъ, ону анализ этмек (тизимине гёре: темасы, озтеречилиги, ат салыв); охув китапдагъы текстлеге тергев бермек, оланы янгылышсыз гёчюрме уьйренмек;
- бир тамурлу сёзлени табып ва оланы бир-бири булан тенгleshдирмек; берилген схемагъа гёре сёзлер тизмек;
- сёзню тамурун, къошумчаларын, тюрлюн белгилемек; сёз этеген къошумчаланы маъналарын англамакъ; сёзлени тизимине гёре чечмек;
- берилген сёзлени тийишли къалиплерде къоллап жумлалар къурмакъ;
- тил гесимлени маъналарын, оланы соравларын, жумлада кютеген къуллугъун ачыкъ этмек;
- текстни анализ этмек: жумлаланы тюрлюлерин айырмакъ, оланы ахырында салынагъан токътав белгилени англамакъ;
- хас ва жынс атлыкъланы айырып бажармакъ; хас атлар (адамланы, гъайванланы, ерлени атлары) уллу гъарп язылагъанны эсде сакъламакъ; гъайванлагъа къойгъан хас атланы да, жынс атланы да башгъалыгъын билмек;
- атлыкъланы теклик ва кёплюк санавдагъы къалиплерин билмек, кёплюк санав этеген къошумчаланы гъакъында англав бермек; сёйлев тилде теклик ва кёплюк санавда атлыкъланы къоллап бажармакъ; оланы гелишлеге гёре тюрлендирмек; иеси болуп гелген атлыкъ къайсы гелиште болагъанны билмек; атлыкъланы морфология якъдан чечмек: хас, жынс, санаву, гелиши;
- сыпатлыкъланы маънасын, огъар салынагъан соравланы, жумлада кютеген къуллугъун билмек; текстден соравлагъа гёре сыпатлыкъланы тапмакъ; сыпатлыкъланы атлыкълар булан къолланышын билмек;
- атлыкълагъа ва сыпатлыкълагъа маънадашлар ва къаршыдашлар антабып, оланы авуз ва языв тилде къоллап бажармакъ;

— санавлукъланы лексика маънасын ва соравапын, тилде кютеген оланы кюллугъун билмек; текстден санавлукъланы табып, озге тил гесимлерден айырып язмакъ; санавлукъланы атлыкълар булан кюлланышы гъакъда айтмакъ; санав санавлукълар булан гелген атлыкълар янгуз теклик санавда гелегенин билмек;

— ишликни гъакъындагы билимлени теренлешдирмек; авуз тилде маънасына ва соравапына гере ишликлени айырып бажармакъ; жумлада ишликлени кютеген кюллугъун билмек; ишликлени бетлеге гере тюрлендирип бажармакъ; ишликни гъалиги, гетген, гележек заманлагъа салып, кюллап бажармакъ;

— жумлада ишликлени тапмакъ, оланы кютеген кюллугъуна тергев бермек, лексика маънасын ачыкъ этмек, жумлаланы синтаксис якъдан чечмек;

— тюрлю-тюрлю сёзлюклер булан пайдаланмагъа, охув китапны ахырында берилген сёзлюк булан пайдаланма уйренмек;

— авуздан тюз интонацияны кюллап диалоглар ва монологлар тизмеге (берилген темагъа гере 3—4 жумла таманлыкъ эте) уйренмек;

— охугъан текстге яда эшитген маълуматлагъа гере авуздан яда язып простой гъасиллер чыгъармагъа (2-3 жумла) бажармакъ;

— берилген сёзлени кюллап, соравагъа гере оланы маъна аралыкъларын токъташдырып, жумлалар тизмек;

— текстни темасын токъташдырмакъ, темасына гере огъар ат салмакъ;

— айры-айры берилген жумлаланы яда текстни гесеклерин бир-бирине ялгап, текстлер тизмек;

— 30-45 сёзден тизилген хабарлав текстни кюллап соравагъа гере толу изложение язмакъ;

— гечилген англавланы озюню сёзлери булан айтып бажармакъ, шо англавланы тарыкъ заманда кюллап билмек;

— охугъан текстге яда эшитген маълуматлагъа гере авуздан яда язып простой гъасиллер чыгъармагъа (1-2 жумла);

— берилген сёзлени кюллап, соравагъа гере, оланы маъна аралыкъларын токъташдырып, жумлалар тизмек;

— текстни темасын токъташдырмакъ, темасына гере огъар ат салмакъ;

— гечилген англавланы озюню сёзлери булан айтып бажармакъ, шо англавланы кюллап билмек;

— озгелени сёйлевюне тынглап, сёйленеген затны тюз англамакъ, кюлланагъан сёзлени аслуларын (айрокъда чебер сёзлени) эсде сакъламакъ;

—
— языв тилде уйренген правилоланы, алгъан билимлерин тюз къоллап бажармакъ.

сейлев тилде къолланагъан адат-къылыкъ (этика) сёзлер булан таныш болув:хошгелдигиз, танг яхшы болсун, савбол, яхшы ел, уюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун.

4-нчю клас

Охув йылны ахырына 4-нчю класны охувчусу уйренежек:

— Дагъыстанда ва Россияда тиллени кёплюгюн англамакъ, тил халкъны инг де уллу ругъ байлыгъы экенни англамакъ;

— ана тил адамлар учун гъакълашыв, къатнашыв чара экенин англамакъ; къумукъ тилни яшавда кютеген къуллугъун билмек;

— ана тилде тюз сёйлев ва тюз языв адамны умуми культурасын гёрсетеген бир аламат экенни англамакъ;

— сёзлени авазлагъа ва гъарплагъа гёре чечмек;

— берилген сёзлеге маънадашлар ва къаршыдашлар табып язмакъ

— маъналары четим тиеген сёзлени текстден табып, оланы маъналарын сёзлюклени кёмеклиги булан ачыкъ этмек;

— сёзню тизимине гёре чечмек, ону схемасын этмек, сёзню тизимин схема булан нисбатлашдырмакъ;

— атлыкъланы грамматика белгилерин билмек: теклик ва кёплюк санавдагъы атлыкълар, хас ва жынс атлыкълар, атлыкъланы гелишлеге гёре тюрленивю; соравлар салып атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлендирмек, оланы маъналарын англамакъ; гелиш къошумчаланы айырып билмек; сёйлев тилде атлыкъланы тюрлю-тюрлю къалиплерде къолламакъ; соравлагъа гёре текстден атлыкъланы табып олар къайсы гелишде экенни англатмакъ;

— тил гесим гысапда сыпатлыкъланы маънасын ва жумлада кютеген къуллугъун билмек; сыпатлыкъланы маъналарына гёре тюрлюлерин, оланы этилишин англатмакъ; атлыкъ булан гелген сыпатлыкъланы алышынмайгъанын мисаллар гелтирип англатмакъ.

— маънадаш ва къаршыдаш атлыкъланы ва сыпатлыкъланы къоллап билмек;

— атлыкъланы ва сыпатлыкъланы тизимине гёре чечмек;

— тил гесим гысапда санавлукъланы маъналарын ва жумлада кютеген кьуллугъун билмек; сыпатлыкъланы маъналарына гёре тюрлюлерин, оланы этилишин англамакъ;

— орунчаланы тилде кютеген кьуллугъун англамакъ; оланы язылышын билмек; текстде ёлугъагъан орунчаланы тапмакъ; текстдеги атлыкъланы орнуна орунчалар кьолламакъ; орунчаланы бетлеге ва санавлагъа гёре алышдырмакъ;

— ишлик маъналы тил гесим гысапда нени англатагъанны билмек; ишликни белгисиз къалиби, барлыкъ ва ёкълукъ къалиплерини этилишин, оланы бетлеге ва санавлагъа гёре тюрленишин; тилде кютеген кьуллугъун англатып бажармакъ;

маъналары ювукъ яда маъналары бири-бирине къаршы ишликлени авуз ва языв тилде кьоллап бажармакъ;

— ишликлени тюрлю-тюрлю заманлагъа салып жумлалар кьурмакъ, гиччирек текст яратмакъ;

— ишликлени тизимине гёре чечмек;

— текстде ишликлени заманларын алышдырмакъ (масала: текстдеги ишликлени гетген замангъа салып язмакъ):

— гьаллыкъны аслу маънасын, маънасына къарап оланы тюрлюлерин билмек; гьаллыкъланы кьоллап сёзтагъымлар, жумлалар тизмек; гьталлыкъллагъа маънадаш ва къаршыдаш сёзлер язмакъ;

— сёзню де, сёзтагъымны да, жумланы да бир-биринден айырып билмек;

— простой ва кьошма жумлаланы бир-биринде айырып билмек;

— жумланы грамматика тюбю не экенни англамакъ; жумланы баш ва экинчи даражалы уьюрлерин айырып билмек;

— белгилерине гёре генглешген ва генглешмеген жумлаланы айырып танымакъ; генглешмеген жумлаланы генглешдирип бажармакъ; генглешмеген жумлагъа сыпатлыкълар, гьаллыкълар кьошуп генглешдирмек;

— текстден бир жынслы уьюрлери булангъы жумлаланы оланы белгилерине гёре айырып билмек, оланы тюз интонация булан охумакъ, токътав белгилени салмакъ; бир жынслы уьюрлени янында айыргъычны, байлавучланы кьоллап жум-

лалар тизмек; бир жынслы уьюрлери булангъы жумлалар тизип бажармакъ;

— берилген сёзлеге гёре оланы къалиплерин тюз кьоллап, бир-бири булан маъна ва грамматика якъдан гелишдирип жумлалар тизмек;

— гечилген тил гесимлени кьоллап жумлалар тизмек;

-
- простой ва кьошма, генглешген ва генглешмеген жумлаланы кьоллап, бир жынслы уьюрлери булангьы текст тизмек, ону анализ этмек;
- текстни темасын англамакъ, аслу пикрусун ачыкъ этмек, маьнасына ва темасына гёре огьар ат салмакъ ва план кьурмакъ;
- сёзню тизимине гёре чечмек, ону схемасын этмек, сёзню тизимин схема булан нисбатлашдырмакъ;
- простой жумланы синтаксис якъдан чечмек;
- сёздеги орфограмманы гёрсетип бажармакъ;
- уьйренген правилоланы язывда кьоллап бажармакъ;
- 85 сёзю булангьы текстни тюз гёчюрмек;
- диктовкагьа гёре 80 сёзю булангьы текстни язмагьа;
- гечилген правилолагьа текстде кьутгъарылгъан янгылышланы тюзле-
ме;
- сёйлев ситуациясын англама (сёйлевню мурадын, сёйлев ким булан ва кьайда юрюлегенин) ва шо ситуациягьа гёре тюз сёйлеме;
- авуздан диалоглар ва монологлар тизмеге (3-5 жумладан), оланы тюз орфоэпия нормалагьа гёре охумагьа;

соблюдая орфоэпические нормы, правильную интонацию, нормы речевого взаимодействия;

— текстни темасын, ону аслу маънасын англап, олагъа гёре текстге ат такъмагъа;

— текстдеги жумлаланы гелишини гезигин тюзлемеге;

— берилген текстге гёре план тизмеге;

— текстни хабарламагъа (авуздан яда язып);

— осуществлять выборочный пересказ текста (устно);

— берилген темагъа гёре сочинение язмагъа;

— текстни тюрлю-тюрлю къайдада охумагъа (таныш болув охув, ахтарыв охув, маълуматлар излеп охув);

— объюнню сёзлери булан гечилген англавланы англазмагъа;

— охулгъан текстге гёре оз къаравун айтып бажарма;

— башгъаланы гыслерин англама жаны авуртуп къарама;

— жумлаланы объюнню сейлевюнде къоллап болув;

— озгелени сейлевюне тынгламакъ, сейленеген затны англамакъ;

— текстны чебер охумакъ ва хабар этип айтып бажарыв; —

ёлдашлары булан лакъыр этип бажарыв.

— пикруну айтмакъ учун инг де къыйышагъан сёзню сайлап къоллама;

— къумукъ тилни орфография сёзлюгю булан пайдаланма

— муаллимни ёлбашчылыгы булан текстге гёре сорав жумлалардан тизилген план язма;

— коллектив къайдада тизилген (3-4 пунктлу) плангъа гёре гиччи текстни изложениесин язма;

— табиятны ва адамланы загъматына асасланып, озбашына жумлалар, гиччирек хабарлар тизме, языкъ ишлени гъакъында гиччирек кагъыз язмагъа;

— объюнню эмоциялы гыслерин танглап бажарма;

— озгелени эмоциялы гыслерин танглап бажармакъ, сююнчюнден къуванып, тарыкълы ерде къайгъырып билме;

— охувгъа, язывгъа муштарлы болма;

— язывлу къайдада гъаллашма муштарлы болма; —

гъар айтылгъан яда язылгъан сезге жаваплы болма.

— гъакълашывда монологну, диалогну герекли ерде тюз къоллап бажарма;

— байлавлу тилде кёп такрарланагъан бир йимик маъналы сёзлени тайдырып, текстни стил якъдан тюзлеме.

ТЕМАТИКА ПЛАНЛАШДЫРЫВ

1-нчи клас

Охув-язывгъа уйретив (135 сагъат, жумада 5 сагъат) Гъазирлик (буквардан алдагъы) девюр (24 сагъат)

Аслу (буквар) девюр (12 сагъат)

№	Тема	Теманы ичделиги	Охувну къурув формалары ва методлары; охувчуланы гъаркатчылыгъын сыпатлав
1	Гиришив дарс. Букварь булан таныш болув	Муаллимни сёзлеринден сонг гиччирек шиъру гесек уйренив. Партада тюз олтурув; карандашны, ручканы тюз тутув; доскада ва тептерлерде бюртюклер салыв.	Букварь — ана тилден охума ва язма уйретеген биринчи китап; китапны аявлап сакълама герекни англатыв; охув-билим алыв гъакъда гиччи шиърулар уйренив; школаны низамы булан таныш бо-лув. Муаллим береген соравлагъа авуздан жавап берив; букварда предмет суратлагъа гёре охув алатланы атларын айтыв; суратгъа гёре жумлалар къурув.
2	Авуз ва языв тил	Сёйлев тилде къолланагъан адат-къылыкъ (этика) сёзлер булан таныш этив: <i>хошгелдигиз, танг, яхшы болсун, савбол, яхшы ёл, уьюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун;</i> букварда предмет суратлагъа гёре охув алатланы атларын айтыв.	Тилни кютеген къуллугъу гъакъда англав берив; авуз ва языв тилни башгъалыгъын англатыв; охув алатланы ерлешдирив ва къоллаву англатыв; авуз тил жумлалардан, жумлалар буса, сёзлерден къурулагъанны, сёзлер бувунлагъа бёлунегенни англатыв. Муаллим береген соравлагъа авуздан жавап берив; суратгъа гёре жумлалар къурув; жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа бёлюв, бувунланы санавун белгилев; жумлаланы, бувунланы гёрсетеген схемаланы къоллав; къылыкъ (этика) сёзлер булан таныш этив
3	Жумла.	Жумланы гъакъында англав берив.	Муаллим береген соравлагъа авуздан жавап берив; суратгъа гёре жумлалар къурув; жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа бёлюв, бувунланы санавун белгилев; жумлаланы, бувунланы гёрсетеген схемаланы къоллав; къылыкъ (этика) сёзлер булан таныш этив; суратгъа гёре жумлалар къурув. Жумлаланы гёрсетеген схемаланы къоллап янгы жумлалар къурув.

4	Жумла ва сёз	Сёйлев тилни жумлалагъа, жумлаланы сёзлеге, сёзлени буюнлагъа бёлюнюю. Сёздеги буюнланы санавун токъташдырыв. Жумлаланы, сёзлени, буюнланы гёрсетеген схемаланы къоллав.	Сёзню жумладан айырагъан белгилери. Жумланы сёзлеге бёлюв, жумладагъы сёзлени ерлерин аалышдырыв. Жумлада интонация. Интонациягъа гёре жумланы нишанын этив, тюз интонацияны санавун сакълап, схемагъа гёре охув. Муаллимни кёмекли ги булан жумла толу маъна береген сёзлени жыйы мы экенге гелтирив. Сюжетли суратгъа гёре жумлалар къурув. Жумлаланы гёрсетеген схемаланы къоллап янгы жумлалар къурув.
5	Бувун.	Сёзлени буюнлагъа бёлюнюю. Сёздеги буюнланы санавун токъташдырыв;	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Суратгъа гёре хабарлав. Сёзлени буюнлагъа бё люв. Сёздеги буюнланы санавун токъташдырыв;

		сёзлени, буюнланы гёрсетеген схемаланы къоллав; Текст булан таныш болув; авуздан суратгъа гёре хабар тизив; текстни схемасын этив.	буюнланы гёрсетеген схемаланы къоллав; бир буюнлу сёзлер, мисаллар гелтирив. Предметлени атларын буюнлагъа бёлюв. Дарсны гъасиллерин чыгъарма, къыйматлав.
6	Сёздеги авазлар	Авазны гъакъында англав. Авазны айтагъанда авуз бошлугъунда ва эринлерде болагъан пуршавну англатыв; созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетив. Сёзню аваз якъдан анализ этив. Сёзню аваз къурулушу ва маъна якъдан бирлиги. Созукъ ва тутукъ авазлар, оланы озтеречелиги. Сюжетли суратгъа яда оз сынавларына гёре хабар къурув. Оз элини табиаты.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Сёзлени буюнлагъа бёлюв. Сёздеги буюнланы са навун токъташдырыв; буюнланы гёрсетеген схемаланы къоллав; буюнда авазланы санавун токъташдырыв, гезиги булан сёздеги авазланы айтыв. Муаллим айтгъан авазгъа гёре лакъырлашыв- да шо аваз булангъы сёзлени табыв. Предметни атына гёре сёзню моделин гёрсетив. Авазны ай тагъанда авуз бошлугъунда ва эринлерде болагъан пуршавну англатыв, созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетив. Сёзде нече созукъ аваз бар буса, муаллимни тергевюню тюбюнде, шонча буюн бар деген натижа чыгъарып бажарыв. Сюжетли су- ратгъа яда оз сынавларына гёре хабар къурув. Оз элини табиатыны гёзеллигин гёрсетив.

7	Созукъ вазлар. Созукъ ва тутукъ тутукъ авазлар.	Созукъ ва тутукъ авазланы гьакъында англав. Тавушну гьакъында англав. Созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетеген кюйлер булан таныш болув. Схемада авазланы кьошулувун гёрсетив. Сёзлердеги авазланы айырыв. Сёзлени буюнлагъа, буюнланы авазлагъа айырыв ва аваз якъдан чечив: тутукъланы ва созукъланы айырыв. Сёзню айтылышын схема булан тенгleshдири, бирбир сёзлени схемаларын этив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Муаллимни кёмеклиги булан созукъ авазланы уйренив. Сёзлени аваз якъдан анализ этмек. Сёзлени буюнлагъа бёлюв. Сёздеги буюнланы сана вун токъташдырыв; буюнланы гёрсетеген схемаланы кьоллав; буюнда авазланы санавун токъташдырыв, гезиги булан сёздеги авазланы айгып бажарыв. Авазны айтагъанда авуз бошлугъун да ва эринлерде болагъан пуршавну англаыв, созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетив. Сёздеги созукъ авазланы санавуна гёре буюнланы санавун токъташдырыв. Сёздеги созукъ ва тутукъ авазланы гёрсетив. Дарсны гьасиллери ва кыйматлав.
8	Авазны ва буюнну бирлешивю	Буюнда созукъ ва тутукъ авазны биригивю. Созукъ авазгъа башланып тутукъ авазгъа битеген буюнлар. Тутукъ авазгъа башланып созукъ авазгъа битеген буюнлар. Тутукъ авазгъа башланып тутукъ авазгъа битеген буюнлар. Сюжетли суратгъа яда озкысы-	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечив. Буюнда созукъ ва тутукъ авазны биригивюн гёрсетив. Созукъ авазгъа башланып тутукъ авазгъа битеген буюнланы санавун токъташдырыв. Тутукъ авазгъа башланып созукъ авазгъа битеген буюнлар булан сёзлер тизив. Буюнда созукъ ва тутукъ авазны бирлешивюн гёрсетмек, буюнланы гёрсетеген схемаланы кьоллав; буюнда авазланы санавун токъташдырыв, гезиги булан буюндагы авазланы

		навларына гёре хабар кьурув, текст тизив.	айтып бажарыв. Суратгъа гёре соравлар салып бажарыв, салынагъан соравлагъа тюз жавап берив. Дарсны гьасиллерин чыгъарыв.
--	--	---	--

9	Созукъ [a] аваз. А, а гъарплар	[a] авазны сыпатлав, ону айтылышыны обзтеречилиги. [А] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи А, а гъарпланы язывча, печатча ишараларына гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. Халкъ ва авторлу ёммакълар. Айтывлар ва аталар сёзлери.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы нечив. Суратгъа гёре салынаган соравлагъа тюз жавап берив. [А] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Сюжетли суратгъа, схема-моделге гёре [А] аваз булангъы бувунланы, сёзлени анализ этив. [А] аваз созукъ аваз экенге мюкюр этип бажарыв. [А] аваз булангъы сёзню башында, ортасында, ахырында гелеген мисаллар табыв. Уллу ва гиччи А, а гъарпны язывча, печатча ишараларын айырып билив. Айтывланы, аталар сёзлерини маънасын муаллимни кёмеклиги булан ачыкъ этме къарав. Жутжут болуп бирев-биревге соравлар берив, предметлик суратланы уylesив, чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтып бажарыв.
10	Созукъ [o] аваз. О, о гъарплар	[o] авазны характеристикасы, айтылышыны обзтеречилиги. [О] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи О, о гъарпны язывча, печатча ишараларына гёрсетив. Обз сынавларына, оюнлагъа гёре гиччирек суратлав хабар тизив. Бирев биревге кёмеклешив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы нечив. Суратгъа гёре салынаган соравлагъа тюз жавап берив. [О] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Сюжетли суратгъа, схема-моделге гёре [О] аваз булангъы бувунланы, сёзлени анализ этив. [О] аваз созукъ аваз экенге мюкюр этип бажарыв. [О] аваз булангъы сёзню башында, ортасында, ахырында гелеген мисаллар табыв. Уллу ва гиччи О, о гъарпны язывча, печатча ишараларын айырып билив. Айтывланы, аталар сёзлерини маънасын муаллимни кёмеклиги булан ачыкъ этме къарав. Жутжут болуп бирев-биревге соравлар берив, предметлик суратланы уylesив, чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтып бажарыв. Беклешдиривге берилеген соравлагъа жавап берип бажарыв, ишине багъа берив.
11	Созукъ [и] аваз. И, и гъарплар	[и] авазны характеристикасы, айтылышыны обзтеречилиги. [И] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи И, и гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Обз сынавларына, оюнлагъа гёре гиччирек суратлав хабар тизив. Бирев биревге	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутув. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы нечив. Суратгъа гёре салынаган соравлагъа тюз жавап берив. [И] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Сюжетли суратгъа, схема-моделге гёре [И] аваз булангъы бувунланы, сёзлени анализ этив. [И] аваз созукъ аваз экенге мюкюр этип бажарыв. [И] аваз булангъы сёзню башында, ортасында, ахырында гелеген мисаллар табыв. Уллу ва гиччи И, и гъарпны язывча, печатча ишараларын айырып билив. Айтывланы, аталар сёзлерини маънасын муаллимни кёмеклиги булан ачыкъ этме къарав.

		кѣмеклешив.	Жутжут болуп бирев-биревге соравлар берив, предмет-
			лик суратланы уylesив, чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтып бажарыв.
12	Созукъ [у] аваз. У, у гъарплар	[у] авазны айтылышыны оьзтеречилиги. [У] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи У, у гъарпны язывча, печатча ишараларын гѣрсетив. Оьз сынавларына, оюнлагъа гѣре гиччирек суратлава хабар тизив. Бирев кѣмеклешив.	Беклешдиривге берилеген соравлагъа жавап берип бажарыв, ишине багъа берив. Дарсда чечилме герек масъаланы гѣз алгъа тутыв. Муаллимни кѣмеги булан салынган масъаланы чечив. Суратгъа гѣре салынаган соравлагъа тюз жавап берив. [У] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Сюжетли суратгъа, схема-моделге гѣре [У] аваз булангъы бувунланы, сѣзлени анализ этив. [У] аваз созукъ аваз экенге мюкюр этип бажарыв. [У] аваз булангъы сѣзню башында, ортасында, ахырында берилеген мисаллар табыв. Уллу ва гиччи У, у гъарпны язывча, печатча ишараларын айырып билив. Айтывланы, аталар сѣзлерини маънасын муаллимни кѣмеклиги булан ачыкъ этме къарав. Жут-жут болуп бирев-биревге соравлар берив, предметлик суратланы уylesив. Чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтып бажарыв. Беклешдиривге берилеген соравлагъа жавап берип бажарыв. Этилген ишиге багъа берип бажарыв.

Язывгъа уйретив (12 сагъат)

№	Тема	Теманы баяны	Охувну къурув формалары ва методлары; охувчуланы гъаркатчылыгъын сыпатлав
---	------	--------------	---

1	Къольязыв булан таныш болув	Къольязывну мужаллаты булан таныш болув. Язывну тарихинден маълуматлар. Биринчи языв къураллар. Партада тюз олтурув; карандашны, ручканы тюз тутув; доскада ва тетрадарда бюртюклер салыв. Язывгъа гъазирлик гёрюв; генг ва тар гъызланы англать; язывда тетрадни нечик къоллама герекни гёрсетив; язывну гигиена нормаларын билив. Гъарпланы элементлерин языв, бувунланы гёрсетеген схемаланы къоллав.	Къольязыв негер тарыкълы экенни айтып бажармакъ. Партада тюз олтурув, карандашны, ручканы тюз тутув, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, языв къуралланы атларын айтып билмек. Тетрадни гъызлары генг ва тар сатырланы айырып бажармакъ, сюлдюрге (контургъа) гёре айландырып гъызыв, штриховка этип бажармакъ, гъарпланы элементлерин язып уйренмек
2.	Къольязывну уьстдеги ва тюпдеги сатырлары	Къолун язывгъа гъазирлев, язывну гигиена нормалары, штриховканы тюрлю къайдалары. Сюлдюрге (контур) гёре айландырып гъызыв, штриховка этив, узунсув дегереклени (овалланы) языв. Тюбюнде ил-	Партада тюз олтурув, карандашны, ручканы тюз тутув, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ; язывну гигиена нормаларын сакъламакъ; языв къуралланы атларын айтып билмек. Тетрадни гъызлары генг ва тар сатырланы айырып бажармакъ, сюлдюрге (контургъа) гёре айландырып гъызыв, штриховка
		меги булангъы узун гъызны языв	этип бажармакъ, гъарпланы элементлерин язып уйренмек. Сюлдюрге (контур) гёре айландырып гъызып, штриховка этип, узунсув дегереклени (овалланы) язып, тюбюнде илмеги булангъы узун гъызны язып, тар гъызда гъарпланы элементлерин тюз ерлешдирип бажармакъ.
3	Сюлдюрге (контургъа) гёре айландырып гъызыв.	Къолун язывгъа гъазирлев, язывну гигиена нормаларын англав. Партада тюз олтурув; этме герекли суратланы атлары, жумланы моделлери, бирибирине ошашлыгъына гёре предметлени айырыв.	Партада тюз олтурув, карандашны, ручканы тюз тутув, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ; язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек, жумланы моделлери, бири-бирине ошашлыгъына гёре предметлени классификация этип бажармакъ. Къольязывдагъы суратлагъа гёре жумлалар тизмек. Сюлдюрге (контургъа) гёре айландырып гъызмакъ, штриховка этмек. Класдагъы ёлдашлары булан ярашып ишлемек.

4	Авункъу гызылар ва узунсув дегереклер языв.	Къолун язывгъа гъазирлев, язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; этме герекли суратланы атлары, жумланы моделлери, бири-бирине ошашлыгына гёре предметлени классификация этив. Сюжетли суратгъа гёре ёммакъны хабарлав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ; этме герекли суратланы атларын билмек, авункъу гызылар ва узунсув дегереклер языв. Жумланы моделлери, бири-бирине ошашлыгына гёре предметлени клас сификация этмек. Сюжетли суратгъа гёре ёммакъны хабарламакъ. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этип бажармакъ.
5	Авункъу узун гызылар языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Авункъу узун гызылар языв. Сёзлени бувунлагъа бёлюв, бувунланы гёрсетеген схемалар булан сёзлер тизив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ; язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Авункъу узун гызылар языв. Авункъу узун гызыланы язывда аралыгъын сакъламакъ. Иллюстрациялагъа гёре ёммакъны танымакъ, хабарламакъ, ёлдашлары булан ярашып ишлемек.
6	Тюбюнде солгъа ва онгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадны тюз къоллав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Авункъу узун гызылар языв. Сёзлени авазлагъа ва бувунлагъа бёлюв, анализ этив. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Тюбюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Тюбюнде онгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Къольязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары бу-

			лан ярашып ишлемек.
--	--	--	---------------------

7	<p>Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гЫЗН ы языв. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гЫЗН ы языв.</p>	<p>Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадни тюз къоллав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Авункъу узун гызлар языв. Сёзлени авазлагъа ва бувунлагъа бёлюв, анализ этив. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.</p>	<p>Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама ба- жармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Колъязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары булан ярашып ишлемек, солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун, онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыланы аралашдырып язмакъ. Авункъу узун гызылар язмакъ.</p>
8	<p>Авункъу Я узунсув, авункъу алашаракъ дегереклер аралашдырып языв.</p>	<p>Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадни тюз къоллав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Тюрлю элементлени къоллап оьзлер билеген гьарпланы языв. Дегерекни яртысын сурат этив. Сёзлени авазлагъа ва бувунлагъа бёлюв, анализ этив. Колъязывлардагъы сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.</p>	<p>Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама ба- жармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Авункъу узунсув, авункъу алашаракъ дегереклер аралашдырып язмакъ. Колъязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары булан ярашып ишлемек. Солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун, онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыланы аралашдырып язмакъ. Авункъу узун гызылар язмакъ.</p>
9	<p>Уллу ва гиччи А, а гьарп</p>	<p>Уллу ва гиччи гьарпны тенглешдирив. Печатча ва язывча гьарпланы тенглешдирив. [А] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Хас атларла уллу гьарп.</p>	<p>Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. А, а гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. А, а гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Хас атланы</p>

			тюз язмакъ.
10	Уллу ва гиччи О,о гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенглешдирив. Печатча ва язивча гьарпланы тенглешдирив. [О] аваз булангъы бувунланы анализ этив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язивда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язивну гиги-
			ена нормаларын сакъламакъ. Язивча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. О, о гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язивча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. О, о гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язивда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Хас атланы тюз язмакъ.
11	Уллу ва гиччи И, и гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенглешдирив. Печатча ва язивча гьарпланы тенглешдирив. [И] аваз булангъы бувунланы анализ этив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язивда тетрадны тюз къоллама бажармакъ; язивну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язивча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. И, и гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язивча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. И, и гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язивда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек.

12	Уллу ва гиччи У, у гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенглешдириг. Печатча вагъа язывча гьарпланы тенглешдириг. [У] аваз булангы бунуны анализ этив.	Дарса чечилме герек масъаланы гъз алгъа гутмакъ. Муаллимни кемеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. У,у гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. У,у гьарпны уьлгюсюне гере язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Буну ва аваз якдан язылган сълени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек.
----	--------------------------	---	--

Аслу (букварь) девюр (111 сагъат)

Охума уьретив (56 сагъат)

№	Тема	Теманы баяны	Охувну кьурув формалары ва методлары;
---	------	--------------	---------------------------------------

			охувчуланы гьаркатчылыгын сыпатлав
1	Къольязыв булан таныш болув	Къольязывну мужаллаты, булан таныш болув. Язывну тарихинден маълуматлар. Биринчи языв кьураллар. Партада тюз олтуруп; карандашны, ручканы тюз тутув; доскада ва тетрадларда бюртюклер салыв. Язывгъа гъазирлик гърюв; генг ва тар гъызланы англатыв; язывда тетрадни нечик къоллама герекни гърсетив; язывну, гигиена нормалары, гьарпланы	Къольязыв негер тарыкълы экенни айтып бажармакъ. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъла макъ, языв кьуралланы атларын айтып билмек. Тетрадни гъызлары генг ва тар сатырланы айы рып бажармакъ, сюлдюрге (контургъа) гере ай ландырып гъызыв, штриховка этип бажармакъ, гьарпланы элементлерин язма уьйренмек.

		элементлерин языв, бувунланы гёрсетеген схемаланы кьоллав.	
2.	Кьольязывну уьстдеги тюпдеги сатырлары	Кьолун язывгъа гъазир валев, язывну гигиена нормалары, штриховканы тюрлю кьайдалары. Сюлдюрге (контур) гёре айландырып гьызыв, штриховка этив, узунсув дегереклени (овалланы) языв. Тюбюнде илмеги булангъы узун гьызыв языв.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, языв кьуралланы атларын айтып билмек. Тет радны гьызылары генг ва тар сатырланы айырып бажармакъ, сюлдюрге (контургъа) гёре айлан дырып гьызыв, штриховка этип бажармакъ, гьар планы элементлерин язып уьйренмек. Сюлдюрге (контур) гёре айландырып гьызып, штриховка этип, узунсув дегереклени (овалланы) язып, тюбюнде илмеги булангъы узун гьызыв язып, тар гьызда гьарпланы элементлерин тюз ерлешдирип бажармакъ.
3	Сюлдюрге (контургъа) гёре айландырып гьызыв,	Кьолун язывгъа гъазирлев, язывну гигиена нормалар. Партада тюз олтуруп; этме герекли суратланы атлары, жумланы моделлери, бири-бирине ошашлыгъына гёре предметлени айырыв.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек, жумланы моделлери, бири-бирине ошашлыгъына гёре предметлени айырып бажармакъ. Кьольязывдагъы суратлагъа гёре жумлалар тизмек. Сюлдюрге (контургъа) гёре гьарпланы айландырып гьызмакъ, штриховка этмек. Класдагъы ёлдашлары булан ярашып ишлемек.

4	Авункъу гызылар ва узунсув дегереклер языв.	Къолун язывгъа гъазирлев, язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; этме герекли суратланы атлары, жумланы моделлери, бири-	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек, авункъу гызылар ва узунсув дегереклер языв. Жумланы моделлери, бири- бирине ошашлыгъы-
---	---	--	---

		бирине ошашлыгъына гёре предметлени айырыв. Сюжетли суратгъа гёре ёммакъны хабарлав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив.	на гёре предметлени классификация этмек. Сюжетли суратгъа гёре ёммакъны хабарламакъ. Предметлени айландырып гызып, штриховка этив бажармакъ.
--	--	--	--

5	Авункъу узун гызылар языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Авункъу узун гызылар языв. Сёзлени бувунлагъа бёлюв, бувунланы гёрсетеген схемалар булан сёзлер тизив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Авункъу узун гызылар языв. Авункъу узун гызыланы язывда аралыгъын сакъламакъ. Суратгъа гёре ёммакъны танымакъ, хабарламакъ, ёлдашлары булан ярашып ишлемек.
---	----------------------------	---	--

6	Тюбюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны языв. Тюбюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадны тюз къоллав. Предметлени айландырып гызыв, штриховка этив. Авункъу узун гызылар языв. Сёзлени авазлагъа ва бувунлагъа бёлюв, анализ этив. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Тюбюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Тюбюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гызыны язмакъ. Кольязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары булан ярашып ишлемек.
---	---	---	---

7	Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны языв. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадным тюз кьоллава. Предметлени айландырып гъызыв, штриховка этив. Авункъу узун гъызлар языв. Сёзлени авазлагъа вавуунлагъа бёлюв, анализ этив. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадным тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны язмакъ. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны язмакъ. Кольязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары булан ярашып ишлемек. Солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун, онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызланы аралашдырып язмакъ. Авункъу узун гъызлар язмакъ.
8	Авункъу узунсув, авункъу алашаракъ дегереклер аралашдырып языв.	Язывну гигиена нормалары. Партада тюз олтурув; язывда тетрадным тюз кьоллава. Предметлени айландырып гъызыв, штриховка этив. Тюрлю элементлени кьоллап, оьзлер билеген гьарпла-	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадным тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ, этме герекли суратланы атларын билмек. Уьстюнде солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны язмакъ. Уьстюнде онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызны язмакъ. Авункъу узунсув, авункъу алашаракъ дегереклер ара-
		ны языв. Дегерекни яртысын сурат этив. Сёзлени авазлагъа вавуунлагъа бёлюв, анализ этив. Кьольязывлардагъы сюжетли суратгъа гёре хабар тизив.	лашдырып язмакъ. Кольязывлардагъы суратлагъа гёре хабар тизмек. Жут-жут болуп ёлдашлары булан ярашып ишлемек. солгъа бакъгъан илмеги булангъы узун, онггъа бакъгъан илмеги булангъы узун гъызланы аралашдырып язмакъ. Авункъу узун гъызлар язмакъ.
9	Уллу ва гиччи А, а гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенглешдирив. Печатча ва язывча гьарпланы тенглешдирив. [А] аваз булангъы бувунланы анализ этив. Хас атланы язылышы.	Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадным тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. А, а гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. А, а гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Хас атланы

			тюз язмакъ.
10	Уллу ва гиччи О, о гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенгleshдиpив. Печатча ва язывча гьарпланы тенгleshдиpив. [О] аваз булангъы бувунланы анализ этив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. О,о гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. О,о гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Хас атланы тюз язмакъ.
11	Уллу ва гиччи И, и гьарп	Уллу ва гиччи гьарпны тенгleshдиpив. Печатча ва язывча гьарпланы тенгleshдиpив. [И] аваз булангъы бувунланы анализ этив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. И, и гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. И, и гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек.
12	Уллу ва гич-	Уллу ва гиччи гьарпны	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тут-

	чи У,у гьарп	тенглешдирив. Печатча ва язывча гьарпланы тенглешдирив. [У] аваз булангъы бувунланы анализ этив.	макъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. У,у гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. У,у гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек.
--	--------------	--	--

Аслу (букварь) девюр (11сагъат)

Охума уьйретив (56сагъат)

Дарс	Тема	Теманы баяны	Охувну кьурув формалары ва методлары; охувчуланы гьаркатчылыгъын сыпатлав
1	Тутукъ [н] аваз. Н, н гьарплар.	Тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уьйретив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан Н, н гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып кьарамакъ. Н, н гьарп да, [н] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [н] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [н] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча Н.н гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. [Н] аваз булангъы бувунланы охумакъ: на, но, ну ва ш.б. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Хас атларда уллу гьарпны кьолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Беклешдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озьюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.

2	Тутукъ [ш] аваз. Ш, ш гьарплар.	Тутукъ аваз булангы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уьйретив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан Ш, ш гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышды-
---	---------------------------------	---	---

			<p>рып къарамакъ. Ш ,ш гьарп да [ш] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [ш] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [ш] аваз булангы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язвчча Ш, ш гьарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек.</p> <p>[Ш] аваз булангы бувунланы охумакъ: ша, шо, шу ва ш .б. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ.</p> <p>Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек.</p> <p>«Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гьарпланы тенглешдирмек, классификация этмек.</p> <p>Беклешдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	---

3	Тутукъ [м] аваз. М, м гъарплар	[м] авазны артикуляци мясына тергев берив. Тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уьйретив. Магъачкъала — Дагъыстанны тахшагъары.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан М,м гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен- гленшдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышды- рып къарамакъ. М, м гъарп да [м] аваз да бир иймик белгилене деген натижагъа гелмек. [м] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [м] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язивча М,м гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. [м] аваз булангъы бувунланы охумакъ: ма, мо, му ва ш.б. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенгленшдирмек, классификация этмек. Бекленшдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
4	Тутукъ [л] аваз. Л, л	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы ай-	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан

	гъарплар	<p>тив. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уыйретив.</p>	<p>масъаланы чечмек.</p> <p>Бувун ва аваз якъдан Л,л гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Л, л гъарп да [л] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [л] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [л] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча Л, л гъарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ.</p> <p>[л] аваз булангъы бувунланы охумакъ: ла, ло, лу ва ш .б.</p> <p>Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ.</p> <p>Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек.</p> <p>«Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек.</p> <p>Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	----------	--	---

5.	Тутукъ аваз. Б,б гьарплар	[б] Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уыйретив. Гъайванлар ва оьсюмлюклер.	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек.</p> <p>Бувун ва аваз якъдан Б, б гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Б,б гьарп да [б] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [б] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [б] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>[б] аваз булангъы бувунланы охумакъ: ба, бо, бу ва ш .б.</p> <p>Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап,</p>
----	----------------------------------	--	--

			<p>токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Суратгъа гёре гъайванланы, оьсюмлюклени атларын айтмакъ. Олар булан жумлалар къурмакъ.</p> <p>Гъайванланы кютеген кьуллугъу гъакъда муаллимни соравагына жавап бермек. Ребусну чечмек.</p> <p>Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>Хас атларда уллу гьарпны кьолланышына тергев бермек. Сёзлеге Ким? Не? деген соравагъа салып, жавап берип бажармакъ.</p> <p>«Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню</p>
--	--	--	--

			уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ
--	--	--	---------------------------------------

6	Тутукъ [г] аواز. Г,г гъарплар	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума уыйретив. Гъайванлар ва оьсюмлюклер	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан Г, г гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схемамодель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Г, г гъарп да [г] аواز да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [г] аواز тутукъ аواز экенни исбатламакъ. [г] аواز булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. [г] аواز булангъы бувунланы охума: га, го, гу ва ш .б. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охума.</p> <p>Суратгъа гёре гъайванланы, оьсюмлюклени атларын айтмакъ. Олар булан жумлалар къурмакъ.</p> <p>Гъайванланы кютеген къуллугъу гъакъда муаллимни соравларына жавап бермек. Ребусну чечмек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белги-</p>
---	-------------------------------	---	---

			<p>лемек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек. Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	---

7.	Тутукъ [p] аваз. P, p гьарплар	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охув. Сёйлев тилде къолланагъан адаткъылыкъ (этика) сёзлер булан таныш этив: хошгелдигиз, танг яхшы болсун, савбол, яхшы ёл, уьюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун. Букварда предмет суратлагъа гёре охув алатланы атларын айтыв. Яшланы ял алагъан заманы.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан P, p гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен-гледирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. P, p гьарп да [p] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек.[p] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ.[p] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язивча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. [p] аваз булангъы бувунланы охумакъ: pa, po, ru ва ш .б. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Суратгъа гёре гъайванланы, обсюмлюклени атларын айтмакъ. Олар булан жумлалар къурмакъ. Гъайванланы кютеген къуллугъу гъакъда муаллимни соравларына жавап бермек. Ребусну чечмек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гьарпланы тенгледирмек, классификация этмек. Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген обсюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
----	--------------------------------	--	--

8-9	Тутукъ [т] аваз. Т,т гъарплар А,а	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы ай гъыв. Тийишли интона-	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек.
-----	---	--	--

	<p>О,о У,у, Ы, и Н,н, гъарпланы о у и ы н авазланы такрарлав. Бувунланы охув. ра_е Сугёр ишлев.</p>	<p>цияны, паузаланы сакълап, токътав белги- леге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. А,а О,о У,у И,и ы Н,н гъарпланы [а о у и ы н] авазланы такрарлав. Бувунланы охув. Суратгъа гёре ишлев.</p>	<p>Бувун ва аваз якъдан Т,т гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышды- рып къарамакъ. Т,тгъарп да [т] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [т] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [т] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумаъ А,а О,о У,у И,и ы Н,н гъарпланы [а о у и ы н] авазланы такрарлав. Бувунланы охув. Суратгъа гёре ишлев. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумаъ. Ребусну чечмек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек. Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	---	---

10	Тутукъ аваз. X,x гъарплар	[x] Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан X,x гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен-гленшдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. X,x гъарп да [x] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек .[x] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [x] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы охумакъ. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Ребусну чечмек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев
----	---------------------------	---	---

			бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгленшдирмек. Бекленшдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
--	--	--	--

11	Тутукъ [з] аваз. З, з гьарплар	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан З, з гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен-гледирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. З, з гьарп да [з] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [з] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [З] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гьарпланы тенгледирмек, классификация этмек. Бекледиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген обзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
12	Тутукъ [й] аваз. Й, й гьарплар	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан Й, й гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен-гледирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Й, й гьарп да [й] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [й] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [Й] аваз бувуну башында яда ахырында геле деген

			<p>натижагъа гелмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>«Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	--

13	Тутукъ [ж] аواز. Ж, ж гьарплар	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы айтыв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек.</p> <p>Бувун ва аواز якъдан Ж, ж гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Ж, ж гьарп да [ж] аواز да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Ж] аواز тутукъ аواز экенни исбатламакъ. [ж] аواز булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озюнню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
15-16	Созукъ Е, е гьарплар	Е гьарпны сёзню башында, ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек.</p> <p>Бувун ва аواز якъдан Е, е гьарп язылган сёзле-</p>

		<p>геливию. Е гъарп булангъы бувунланы башлап охуп, аста-аста булан сав сёзлени охув. Е гъарпны тутукъ авазлардан сонгу сёзню ортасында, ахырында геливию. Янгы созукъ гъарп булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.</p>	<p>ни анализ этмек ва схема-модель булан тенгледирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, къарамакъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Гъарпны созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Е гъарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында геливиюне, айтылышына тергев бермек. Муаллимни кёмеклиги булан е гъарп созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айтылып къала деген натижа чыгъармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гъарпланы авазлары булан тенгледирмек. Бекледиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озъюню устюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	--

17	Тутукъ [к] аваз. К, к гьарплар	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан К, к гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. К, к гьарп да [к] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [к] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [к] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда</p>
----	--------------------------------	--	---

			<p>уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	--

<p>18-19</p>	<p>Тутукъ [гъ] аваз. Гъ, гь гьарплар</p>	<p>Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек, Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ Гъ, гь[гъ] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Гъ] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [гъ] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тиз-мек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумл-аланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тер-гев бермек.</p> <p>Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары бу-лан тенгleshдирмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
<p>20 21</p>	<p>Тутукъ [в] аваз. В, в гьарплар</p>	<p>Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Рус тилден гелген [в] аваз булангъы сёзлер булан къумукъ тилдеги сёзлени артикуляциясына тергев бермек, айтылышын тен-</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. В.в гьарп да, [в] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [в] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [в] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ. Рус тилден гелген [в] аваз булангъы сёзлер булан къумукъ тилдеги сёзлени артикуляциясына тергев бермек, айты-</p>

		<p>гледширив.</p>	<p>лышын тенгледширивек. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап токътав белгилеге гёре жумлаланы текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Текстни артын битдирмек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгледширивек. Бекледширивге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	-------------------	--

22-23	Тутукъ [къ] аваз. Къ, къ гъарплар	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув .	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гъарп язылган</p> <p>сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Къ, къ [къ] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Къ] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [къ] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
24-	Тутукъ [гъ]	Янгы тутукъ аваз бу-	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тут-

25	аваз. гъ гьарп	лангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. гъ гьарп сёзню башында язылмай.	<p>макъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. гъ гьарп да [гъ] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Гъ] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. Сёзню ортасында созукъ авазны алдында [гъ] аваз булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Печатча ва язывча гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Ребусну чечмек. гъ гьарп сёзню башында язылмай. [Гъ] аваз гьар заман къатты айтыла, ону къырыйында янгыз къалын созукълар [а], [у], [ы] къоллана деген натижагъа муаллимни кёмеклиги булан гелмек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озюню устюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
----	----------------	---	--

26	Тутукъ [ц] аواز. Ц, ц гьарплар	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан Ц, ц гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Ц, ц гьарп да [ц] аواز да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек.</p> <p>[Ц] аواز тутукъ аواز экенни исбатламакъ.</p> <p>[Ц] аواز булангъы мисаллар гелтирмек.</p> <p>Уллу ва гиччи, печатча ва язивча, гьарпны айырып бажармакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумамакъ. Текстге ат такъмакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Сурагъа гёре муаллим береген соравагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Оъзге тиллерден гелген сёзлеге тергев бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>«Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин</p>
			<p>белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенглешдирмек. Беклешдиривге салынгъан соравагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>

27-28	Тутукъ [д] аواز. Д, д гьарплар А, а О, о У, у	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлерин беклешдирмек	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Д, д гьарп да [д] аواز аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Д] аواز тутукъ аواز экенни исбатламакъ. [д] аواز булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язивча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумаъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, оланы классификация этмек. Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
29-30	Тутукъ [нг] аواز. нг гьарп	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. нг гьарп сёзню башында язылмай.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан гьарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Нг гьарп да [нг] аواز аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [Нг] аواز тутукъ аواز экенни исбатламакъ. Сёзню ортасында, созукъ авазны алдында [нг] аواز булангъы мисаллар гелтирмек. Печатча ва

			<p>язывча гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат</p>
--	--	--	---

			<p>такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Табиатны гёрюнюшюн суратламакъ. Къ, гъ, гъ, нг гъарплар эки гъарпдан биригип этилегени эсгериле. Ребусну чечмек. нг гъарп сёзню башында, къолланмай язылмай. [гъ] авазны шо якъдан эсгермек.</p> <p>«Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек.</p> <p>Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда этишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	---

31-32	Созукъ [оь] аваз. Оь, оь гьарплар.	Янгы созукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Оь, оь гьарп да [оь] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. Оь, оь гьарпгъа башланагъан сёзлени анализ эте туруп, Оь, оь гьар заман биринчи бувунну башында языла деген натижагъа гелмек. [оь] аваз созукъ аваз экенни исбатламакъ.</p> <p>[оь] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумамакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа айырмамакъ, текстни жумладан айырагъан белгисин гёрсетмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Китапдагъы суратны текст булангъы байлавлугъун гёрсетмек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>«Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гёз алгъа тутуп Оь, оь гьарп эки гьарпдан этилген деген</p>
-------	---	--	---

			<p>натижагъа гелмек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда этишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	---

33-34	Созукъ [уь] аواز. Уь, уь гьарплар.	Янгы созукъ аواز булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Уь, уь гьарп да [уь] аواز аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. Уь, уь гьарпгъа башланаган сёзлени анализ эте туруп, Уь, уь гьар заман биринчи бувунну башында языла деген натижагъа гелмек. [уь] аواز созукъ аواز экенни исбатламакъ. [уь] аواز булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язивча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумаъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа айырмакъ, текстни жумладан айыраган белгисин гёрсетмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Китапдагъы суратны текст булангъы байлавлугъун гёрсетмек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гёз алгъа тутуп Уь, уь гьарп эки гьарпдан этилген деген натижагъа гелмек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озьюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
35	Тутукъ [ч] аواز. Ч,ч гьарплар	Янгы тутукъ аواز булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлерин	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аواز якъдан Ч,ч гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Ч,ч гьарп да [ч] аواز аз да бир йимик

		беклешдирмек	<p>белгилене деген натижагъа гелмек. [ч] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [ч] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге озъ къаравун айтмакъ.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек.</p> <p>Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Беклешдиривге салынган соравагъа жавап бермек, дарсда етишген озъюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--------------	---

36-37	Тутукъ [п] аваз. П, п гъарплар [б] аваз булан тенгleshдиpив.	Янгы тутукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлеринг беклешдирмек. А,а О,о У,у И, и, б гъарпланы [а о у и б] авазланы такрарлав. Бувунланы охув. Суpатгъа гёре ишлев.	Дарсда чечилме гeрeк масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз П, п гъарп язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. П, п гъарпда [п] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [п] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. [п] аваз булангъы мисаллар гелтиpмек, [б] аваз булан тенгleshдиpив. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суpатгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге оъз къаравун айтмакъ. Суpатгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классифика-
-------	--	---	---

			ция этмек. Беклешдиpивге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
--	--	--	--

38-39	Къумукъ тилге созукъ тутукъ авазланы гъарпланы хасиятлары.	Къумукъ тилге хас созукъ ва тутукъ авазланы буванланы, жумлаланы вава текстлени охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлерин беклешдирмек.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Къумукъ тилге хас созукъ ва тутукъ авазланы ва гъарплар буванланы, жумлаланы ва текстлени охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлерин беклешдирмек. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек.
40	Тутукъ [ф] аваз. Ф, Ф гъарплар [в] аваз булан урушдурув.	Янгы тутукъ аваз буванланы буванланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Тюз охувну мердешлерин беклешдирмек	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Буван ва аваз якъдан Ф, ф гъарп язылган рус тилден гелген сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука буван буванлар тизмек, буванларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Ф, ф гъарп да [ф] аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [ф] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы

41		<p>А,а О,о У,у И,и В,в гъарпланы, [а о у и в] авазланы такрарлав. Бувунланы охув. Су-ратгъа гёре ишлев.</p>	<p>сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гъарпны къолланышына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап</p>
----	--	--	---

			<p>бермек, дарсда етишген объюнью уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
41	Ъ белги	<p>Янгы гъарп булан таныш этмек. Айырагъан къаттылыкъ белгиси, ону аваз англатма болагъанлыгъы. Тюз охувну мердешлерин бекleshдирмек</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз ъ белги язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Айырагъан къаттылыкъ белгиси, аваз англатма бола деген натижагъа муаллимни кёмеклиги булан гелмек.</p> <p>Печатча ва язивча ъ белгини айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге оз къаравун айтмакъ.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюнью уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>

42	Б белги	<p>Янгы гъарп булан таныш этмек. Айырагъан йымышакълыкъ белгиси. Тюз мердешлерин беклешдирмек.</p>	<p>Дарсда чечилме гьрек масъаланы гъз алгъа тут макъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз ь белги язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Айырагъан йымышакълыкъ белгиси. Печатча ва язывча ь белгини айырып бажармакъ.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни тюз охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге оъз къаравун айтмакъ.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>«Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенглешдирмек. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек.</p> <p>Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>

43-44	Созукъ [ы] аваз ва ы гьарп.	Янгы созукъ а у-лангъы бувунланы Тийишли интонац паузаланы токътакълап, белгилеге е жумлаланы вачирек текстни охув.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тут .макъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ ы гьарп да [ы] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [ы] аваз созукъ аваз экенни исбатламакъ.[ы] аваз булангъы мисаллар гелтирмек. Печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумамакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа айырмакъ, текстни жумладан айырагъан белгисин гёрсетмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Китапдагъы суратны текст булангъы байлавлугъун гёрсетмек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гёз алгъа гелтирмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюнью устьюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
-------	-----------------------------	---	--

45-46	Созукъ Ё, ё гъарплар.	<p>Ё, ё гъарпны сёзню башында, ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында геливю. Ё гъарп булангы бувунланы башлап охуп, аста-аста булан сав сёзлени охув. Янгы созукъ гъарп булангы бувунланы охув. Ё гъарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында геливю ва [оь] авазны йимик охулуву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз Ё, ё гъарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, сармамакъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язивча, гъарпны айырып бажармакъ. Гъарпны созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Муаллимни кёмеклиги булан ё гъарп созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айтылып къала деген натижа чыгъармакъ. Муаллимни кёмеклиги булан Ё гъарп тутукъ авазлардан сонг сёзню башында, ортасында ахырында гелсе, [оь] аваз бере деген натижагъа гелмек. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумамакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ</p>
-------	-----------------------	--	---

			<p>этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген обзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	---

47-48	Созукъ [э] аваз, Э, э гьарплар	<p>Янгы созукъ аваз булангъы бувунланы охув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув. Е гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында геливю ва [э] авазны йимик охулуву.</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан Э,э гьарп булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Созукъ [э] аваз Э, э гьарплар аваз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [э] аваз созукъ аваз экенни исбатламакъ. Муаллимни кёмеклиги булан Е,е гьарп тутукъ авазлардан сонг сёзню, башында, ортасында ахырында гелсе, [э] аваз бере деген натижагъа гелмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумаъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атларда уллу гьарпны къолланышына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
49-50	Созукъ Ю, ю гьарплар.	<p>Ю, ю гьарпны сёзню башында, ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында геливю. Ю гьарп бу-</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз Ю, ю язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек.</p>

		<p>ланггы бувунланы башлап охуп, аста-аста булан сав сёзлени охув. Янгы созукъ гьарп буланггы бувунланы охув. Ю, ю гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айырывчу ь ва ью белгиден сонг геливю ва [уь] авазны йимик охулуву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.</p>	<p>Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, къара макъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарп- ны айырып бажармакъ. Гьарпны созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Муа лимни кёмеклиги булан Ю, ю гьарп созукъ авазлардан сонг сёзню орта сында, ахырында айтылып къала деген натижа чыгъармакъ. Муаллимни кёмеклиги булан Ю, ью гьарп тутукъ авазлардан сонг сёзню, башын да, ортасында ахырында [уь] аваз, айырывчу ь ва ь белгиден сонг эки гелсе, эки аваз бере деген натижагъа гелмек [йу], [йуь]. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумамакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Хас атларда уллу гьарпны язылышы. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Гечген гьарпланы авазлары булан тенгleshдирмек. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдирирге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	---	---

51-52	Созукъ Я, я гъарплар.	<p>Я, я гъарпны сѣзню башында, ва созукъ авазлардан сонг сѣзню ортасында ахырында геливю. Я гъарп булангъы бувунланы башлап охуп, аста-аста булан сав сѣзлени охув. Янгы созукъ гъарп булангъы бувунланы охув.</p> <p>Я, я гъарпны тутукъ авазлардан сонг сѣзню ортасында ахырында [а], айырывчу ь ва ь белгиден сонг геливю ва [йа] авазны йимик охуву. Тийишли интонацияны, паузаланы</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гѣз алгъа тутмакъ. Муаллимни кѣмеги булан салынгъан масъаланы чечмек.</p> <p>Бувун ва аваз язылгъан сѣзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглеширмек.</p> <p>Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча Я, я гъарпны айырып бажармакъ. Гъарпны созукъ авазлардан сонг сѣзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Муаллимни кѣмеклиги булан Я, я гъарп созукъ авазлардан сонг сѣзню ортасында, ахырында айтылып къала деген натижа чыгъармакъ. Муаллимни кѣмеклиги булан Я, я гъарп тутукъ авазлардан сонг сѣзню башында, ортасында, ахырында [а] аваз, айырывчу ь ва ь белгиден сонг эки гелсе, эки аваз бере деген натижагъа гелмек [йа].</p> <p>Сюжетли суратгъа гѣре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы</p>
-------	------------------------------	--	--

		<p>сакълап, токътав белгилеге гѣре жумлаланы ва гиччирек текстни охув.</p>	<p>сакълап, токътав белгилеге гѣре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гѣре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Хас атларда уллу гъарпны язылышы. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек.</p> <p>«Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Гечген гъарпланы авазлары булан тенглеширмек. Гечген гъарпланы тенглеширмек, классификация этмек.</p> <p>Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оъзюню уъстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	--

53-54	Е, е Ё, ё гъарпланы такрарлав	Е,е Ё,ё гъарпланы такрарлав. Бувунланы охов. Сурагъа гёре ишлев. Созукъ авазлардан сонг къолланышы. Тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында, айырывчу Ъ ва Ъ белгиден сонг геливю, охулуву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни бир тегишден охов	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тут макъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз Ё, ё Е, е гъарплар язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема- модель булан тенгleshдирмек .Г есилген азбука булан бувунлар тизмек, къарамакъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып ба жармакъ. Гъарпны созукъ авазлардан сонг сёз ню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. е, ё гъарп созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айтылып къалагъанын эсгёрмек. Муаллимни кёмеклиги булан Е, Ё гъарплар тутукъ авазлар- дан сонг сёзню, башында, ортасында ахырында гелсе, [э, оь] аваз бере деген натижагъа гелмек. Сюжетли сурагъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни бир тегишден охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Сурагъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» бу гъарпланы ерине бирдагъы керен тергев бермек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификациясына бирдагъы керен тергев бермек. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
55-56	Я, я Ю, ю гъарпланы такрарлав	Я, я Ю, ю гъарпланы такрарлав. Бувунл аны охов. Сурагъа гёре	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тут макъ. Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек.

		<p>ишлев. Тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында айырывчу Ъ ва Ъ белгиден сонг охулуву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни бир тегишден охув.</p>	<p>Бувун ва аваз якъдан Я я, Ю ю гъарплар язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Гъарпны созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Я, Ю гъарп созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айтылып къалагъанын эсгермек. Муаллимни кёмеклиги булан я,ю гъарплар тутукъ авазлардан сонг сёзню, башында, ортасында. ахырында гелсе, [а. у, уь] аваз бере деген натижагъа гелмек.</p> <p>Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни бир тегишден охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. «Гъарпланы лентасында» бу гъарпланы ерине бирдагъы керен тергев бермек. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификациясына бирдагъы керен тергев бермек. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
--	--	--	--

Язывгъа уьйретив (55 сагъат)

Дарс	Тема	Теманы баяны	Охувну кьурув формалары ва методлары; охувчуланы гъаркатчылыгъын сыпатлав
------	------	--------------	---

1	Уллу ва гиччи Н, н гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Н, н гьарпланы языв, печатча, белгиси булан гьарпланы язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Н, н гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [н] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Н, н гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Халкъ ва язывлу ёммакълар. Айтывлар, ата-	Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Н, н гьарпны уьлгюсуне гёре язмакъ. Н, н гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. А а, У у, О о, И и, Н н гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв: <i>Ана, Она, ин, ны, ун</i> Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
---	--	--	---

		лар сёзлер.	
2	Уллу ва гиччи М, м гьарпланы языв	Гиччирек суратлав хабар тизив. [м] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. М, м гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Халкъ ва язывлу ёммакълар. Айтывлар, аталар сёзлер. Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ.	Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. М, м гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. М, м гьарпны уьлгюсуне гёре язмакъ М, м гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. ё гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню

			уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
3	Уллу ва гиччи Л, л гьарплан ы языв	Уллу ва гиччи Л, л гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдилив. [Л] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Л, л гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [л] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Л, л гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Л, л гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Л, л гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ Л, л гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган сёзлени анализ этмек ва схе ма- модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. А,а, У,у О,о И,и, Л,л гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Дарсда етишген озъюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кыйматламакъ.

4	Уллу ва гиччи Ш, ш гьарплан ы языв	Уллу ва гиччи Ш, ш гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдилив [ш] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кёллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ. Ш, ш гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз
---	---	---	--

		гиччи Ш, ш гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [Ш] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Ш, ш гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв.	айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Ш ш гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Ш, ш гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган языв булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. А,а, У,у О,о И,и, Ш,ш гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв, берилген схемагъа гёре жумлалар кьурув. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.
--	--	--	---

5	Уллу ва гиччи Б, б гьар планы языв	Уллу ва гиччи Б, б гьар планы языв, печатча, белгиси буланни тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама генглешидирив [б] авазны бажа рмакъ, язывну гигиена нормаларын язывдагьы ишарасы сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени булан таныш этив. Уллу элементлерин айыр макъ Б, б гьарпны ва гиччи Б, б гьарпны язылышдагьы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча, печатча Язывча ва печатча гьарп планы тенглешидирмек. Б, б гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Б, б гьарплар ишараларын гёрсетив. б гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Б, б гьарплар Гиччирек суратлав хабар бу лангьы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа тизив. [б] аваз булангьы гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бувунланы языв, анализ бермек, уьлгюсю булан тенглешидирмек. Бувун ва этив. Б, б гьарплар аваз якъдан язылгъан [б] авазы булангьы сёзлени булангьы бувунланы, анализ этмек ва схема-модель булан сёзлени языв. Хабар ва тенглешидирмек. Жум- чакъырыв жумлалар лаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев языв. Жумлаланы бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гёчюрюп языв. гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы Предметлени атларын тюз язмакъ. А,а, У,у О,о И,и, Б,б гьарплар булан кеплюк ва теклик бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв санавгъа салыв. жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв, берилген схемагъа гёре жумлалар кьурув. Муаллим берген темагъа гёре 2-3 жумладан байлавлу текст кьурмакъ. Текстге ат такъмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.
6	Уллу ва гиччи Г, г гьарпла-	Уллу ва гиччи Г, г гьар планы языв, печатча, белгиси буланни тюз туту, язывда тетрадни тюз кьоллама бажа рмакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени булан таныш этив. Уллу элементлерин айыр макъ Г, г гьарпны ва гиччи Г, г гьарпны язылышдагьы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча, печатча Язывча ва печатча гьарп планы тенглешидирмек. Г, г гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Г, г гьарплар Гиччирек суратлав хабар бу лангьы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа тизив. [г] аваз булангьы гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бувунланы языв, анализ бермек, уьлгюсю булан тенглешидирмек. Бувун ва этив. Г, г гьарплар аваз якъдан язылгъан [г] авазы булангьы сёзлени булангьы бувунланы, анализ этмек ва схема-модель булан сёзлени языв. Хабар ва тенглешидирмек. Жум- чакъырыв жумлалар лаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев языв. Жумлаланы бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гёчюрюп языв. гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы Предметлени атларын тюз язмакъ. А,а, У,у О,о И,и, Б,б гьарплар булан кеплюк ва теклик бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв санавгъа салыв. жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв, берилген схемагъа гёре жумлалар кьурув. Муаллим берген темагъа гёре 2-3 жумладан байлавлу текст кьурмакъ. Текстге ат такъмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.

	<p>ны языв ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Г, г гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [г] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Г,г гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв.</p>	<p>Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ. Г, г гъарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гъарпланы тенглешдирмек. Г, г гъарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Г, г гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гъарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан [г] авазы булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. <i>Ким? Не? Нечик? Не эте?</i> деген соравлагъа жавап береген сёзлени классификация этив. Жумл аланы охумакъ. сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу, Оо, Ии, Гг гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгъа салыв, берилген схемагъа гёре жумлалар къурув. Муаллим берген темагъа гёре 2-3 жумладан байлавлу текст къурмакъ. Текстге ат такъмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.</p>
--	--	---

7	Уллу ва гиччи Рр гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Рр гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдиpив [p] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Р р гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [p] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Рр гьарплар булангы бувунланы, сёлени языв. Хабар ва чакьыpив жумлалар языв. Жумлаланы гёлчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгьа салыв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручка ны тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажа pмакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макь Рр гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдиpмек. Рр гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь Рр гьарплар булангы бувунланы, сёлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошаган кююне тергев бер мек, уьлгюсю булан тенгleshдиpмек. Бувун ва аваз якьдан язылган [p] авазы булангы сёлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдиpмек. Жумлаланы охумакь, сёлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язы лагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Аа, Уу, Оо, Ии, Рр гьарплар булан бувунлар, сёл лер языв. Хабар ва чакьыpив жумлалар языв. Жум лаланы гёлчюрюп языв. Предметлени атларын кеплюк ва теклик санавгьа салыв, берилген схемагьа гёре жумлалар кьуpув. Муаллим берген темагьа гёре 2-3 жумладан байлавлу текст кьурмакь. Текстге ат такьмакь.
---	--	---	---

			Дарсда этишген оьзюню устьюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.
--	--	--	--

8	Уллу ва гиччи Сс гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Сс гьарпланы языв, печатча белгиси булан тенгleshдириг [с] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Сс гьарпланы язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [с] аваз булан бувунланы языв, анализ этив. Сс гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыг жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Предметлени атларыг кеплюк ва теклик санагьа салыв.	Муаллимни кёмеги булан салыгьан масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручка тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама бажа макь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макь. Сс гьарпланы язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Сс гьарплар бу гьарпланы уьлгюсюне гёре язмакь. Сс гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан язылгьан [с] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Аа Уу Оо Ии Сс гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьырыг жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакь. Хас атланы тюз язылышы Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.
---	---------------------------------	---	---

9-10	Уллу ва гиччи Tm гьарпланы языв	Уллу ва гиччи T m гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдиpив [m] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Tm гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [m] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Tm гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъыpыв жумлалар языв. Жумлаланы	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кёоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Tm гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Tm гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ Tm гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кёошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [m] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ, сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Aa, Уу, Oo, Ии, Tm гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъыpыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтаган бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ.
------	--	--	---

			Дарсда етишген объюню устьюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.
--	--	--	--

11	Уллу ва гиччи Xx гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Xx гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдиpив [x] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Xx гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [x] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Xx гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьыpыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюpюп языв. Хас атланы тюз язылышы.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадные тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакъламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Xx гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Xx гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь. Xx гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошаган кю юне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан язылган [x] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен гleshдирмек. Жумлаланы охумамакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмамакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмамакь. Aa, Уу, Oo, Ии, Xx гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьыpыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюpюп языв. Муаллим айтаган бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмамакь. Дарсда этишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламамакь.
----	--	---	---

12	Уллу ва гиччи 3з гьарпланы языв	3з гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенглешидирив. [з] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи 3з гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [з] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. 3з гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадный тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уылгюлени элементлерин айыр макъ. 3з, Хх гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешидирмек. 3з гьарпны уылгюсюне гёре язмакъ. 3з гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бермек, уылгюсю булан тенглешидирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [з] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешидирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу, Оо, Ии, 3з гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда этишген объню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.
			берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.

13	Уллу ва гиччи Йй гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Йй гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенгleshдириг [й] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Йй гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [й] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Йй гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы нечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручка ны тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама бажа рмакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ. Йй гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Йй уьлгюсюне гёре язмакъ. Йй гьар-плар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бер мек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [з] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язы лагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Оо, Ии, Йй гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.
----	--	---	--

<p>14-15</p>	<p>Уллу ва гиччи Жж гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Жж гьарпланы языв, печатча, белгиси булан тенглешдирив [ж] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Жж гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [ж] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Жж гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз гутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Жж гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. Жж гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Жж гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгьа гьарплагьа язывда кьошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [ж] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу, Оо, Ии, Жж гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтаган бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек,</p>
---------------------	---	---	---

			<p>кьыйматламакъ.</p>
--	--	--	-----------------------

<p>16-17</p>	<p>Уллу ва гиччи Ee гьарпланы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Ee гьарпланы ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар гизив. [e] аваз булангьы бувунланы языв, анализ этив. Ee гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хасанализ атланы тюз язылышы. Ee гьарпны тутукьгев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу авазлардан сонг сёзню ортасында, ь ва ы белгилерден сонг язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.</p>	<p>Уллу ва гиччи Ee гьарпланы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Ee гьарпны ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар гизив. [e] аваз булангьы бувунланы языв, анализ этив. Ee гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хасанализ атланы тюз язылышы. Ee гьарпны тутукьгев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу авазлардан сонг сёзню ортасында, ь ва ы белгилерден сонг язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама нормаларын гьарпны язывча, печатчасакьламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Ee гьарпны язылышдагьы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенглеширмек. Ee гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Ee гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглеширмек. Бувун ва аваз якьдан язылган е гьарп булангьы сёзлени гёчюрюп языв. Хасанализ этмек ва схема-модель булан тенглешир атланы тюз язылышы. Ee гьарпны тутукьгев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу авазлардан сонг сёзню ортасында, ь ва ы белгилерден сонг язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.</p>
---------------------	--	--	---

18	Уллу ва гиччи Кк гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Кк белгиси булан тенгleshдиригъи [к] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Кк гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив [к] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Кк гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар вас чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Кк гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзю ортасында язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажа ормакъ, язивну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Кк гьарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Кк гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. К,к гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [к] авазы булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумамакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу Оо Ии Ее Кк гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген обзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек,
----	--	--	---

		текстни охув, языв.	къыйматламакъ.
--	--	---------------------	----------------

19	Уллу ва гиччи Шш гъарпланы языв	Уллу ва гиччи белгиси Ш,ш булан тенгleshдиpив. [ш] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Ш,ш гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [ш] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Шш гъарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Шш гъарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар кбурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз гутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ. Шш гъарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гъарпланы тенгleshдирмек. Шш гъарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Шш гъарплар бу лангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гъар плагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [ш] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Аа, Уу, Ии, Шш гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Кёплюк ва теклик са- навдагы сёзлер булан иш гёрмек. Сорав жумлалар язмакъ. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.
----	--	--	---

		<p>Печатча шрифту булан языв.</p>	
<p>20-21</p>	<p>Уллу ва Гиччи Гь гь гьарплан ы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Гь Гь бел гиси булан тенгleshдириг. [гь] авазны языгдагы ишарасы булан таныш этиг. Уллу ва гиччи Гь гь Гьарпны языгча, печатча ишараларын гьрсетиг. Гиччирек суратлав хабар тизиг. [гь] аваз булангы бувунланы языг, анализ этиг. Гь гь</p>	<p>Муаллимни кьмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, языгда тетрадны тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Языгча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Гь гь Гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Языгча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Гь Гь гьарпны уьлгюсюне гьре язмакь. Гь гь гьарплар булангы бувунланы, сьзлени язмакь. Башгьа Гьарплагьа языгда кьошаган кююне тергев бер мек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз язьдан язылган [гь] авазы булангы сьзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумамакь. Сьзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмамакь. Жумланы</p>

	гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Су-	башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. А,а У,у Ии Гъ
--	---	---

	ратгъа гёрежумлалар къурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.	гъ гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Кеплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрмек. Сорав жумлалар язмакъ. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген объюню устьюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.
--	---	---

<p>22-23</p>	<p>Уллу ва гиччи, В в языв</p>	<p>Уллу ва гиччи В в тенглешдирив. [в] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи В,в гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [в] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Вв гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Суратгьа гёре жумлалар кьурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гьакьында англав. Гийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Вв гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. Вв гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь. Вв гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якьдан язылган [в] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Жумлаланы охумакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Аа, Уу, Оо, Ии, Ее, В,в гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакь. Дарсда етишген озьюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.</p>
<p>24-25</p>	<p>Уллу ва гиччи, Кь кь гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Кь кь белгиси булан тенглешдирив. [кь] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Кь кь гьарпны язывча, печатча ишара-</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Кь кь гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь.</p>

	<p>ларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [кь] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Кь кь гьарплар бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Кь кь гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар къурув ва языв. Кёплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шрифт булан языв.</p>	<p>Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. Кь кь гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан [кь] авазы булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Аа, Уу, Ии, Оо, Кькь гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Кёплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрмек. Сорав жумлалар язмакъ. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ</p>
--	---	---

26	Уллу ва гиччи, Ии гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Ии белгиси булан тенгleshдириив. [и] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Ии гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [и] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Ии гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар, сорав ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Ии гьарпны тутукь авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белги-	Муаллимни кёмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Ии гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Ии гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь. Ии гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошаган кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан язылган [e] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жум сорав ва чакьырыв валаны охумамакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Ии гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар, сорав ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтаган бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакь. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламамакь.
		леге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.	

27- 28	Гъ гъарпны языв	<p>Гъ гъарпны белгиси булан тенглешдирив. [Гъ] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Гъ гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [Гъ] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Гъ гъарплар булангы бувун-ланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Гъ гъарпны тутукъ ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар къурув ва языв. Кеплюк ватеклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шрифт булан языв.</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гъарп язылган сёзле ни анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. Гъ гъарп да [Гъ] аваз да бир йимик бел гилене деген натижагъа гелмек.</p> <p>[Гъ] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. Сёзню ортасында созукъ авазны алдында [Гъ] аваз бу лангы мисаллар гелтирмек. Печатча ва язывча гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гё ре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек.</p> <p>Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Гъ гъарп сёзню башында языл май, [Гъ] аваз гъар заман къатты айтыла, ону къы рыйында янгыз къалын созукълар [а], [у], [ы] къоллана деген натижагъа муаллимни кёмеклиги булан гелмек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек. Кеплюк ва теклик санав дагы сёзлер булан иш гёрмек. Сорав жумлалар язмакъ. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Берилген схемагъа гёре жумлаланы генглешдирмек. Предметле ни белгилерине къаршы маъналы сёзлер тапмакъ. Дарсда етишген обзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ</p>
-----------	-----------------------	--	---

29-30	Уллу ва гиччи, <i>Ёё</i> , гьарпланы	Уллу ва гиччи <i>Ёё</i> гьарпланы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи <i>Ёё</i> гьарпланы ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [э] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. <i>Ёё</i> гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уылгюлени элементлерин айырмакъ <i>Ёё</i> гьарпланы язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. <i>Ёё</i> гьарпланы уылгюсюне гёре язмакъ. <i>Ёё</i> гьарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уылгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган е гьарп булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жум-
-------	--------------------------------------	--	---

		Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. <i>Ёё</i> гьарпланы тутукъ авазлардан сонгъу сёзню ортасында, Ъ ва Ь белгилерден сонгъу язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.	лаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. <i>Ёё</i> гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген озюню устыюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.
--	--	---	---

<p>31-32</p>	<p>Уллу ва гиччи, Фф гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Фф [ф] тенглешдирив. авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Фф ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [ф] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Фф гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ваякьдан чакьыров жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Суратгьа гёре жумлалар кьурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гьакьында англав. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгьан масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь. Фф гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. Фф гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь. Фф гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз язылгьан [ф] авазы булангы <i>уфукь</i>, <i>уьфюрюк</i> сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Жумлаланы охума кь сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Фф гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьыров жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакь. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.</p>
<p>33-34</p>	<p>Уллу ва гиччи, Цц гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Цц [ц] тенглешдирив. авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Цц ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [ц] аваз булангы бувунланы</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгьан масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь Цц гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенглешдирмек. Цц гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь Цц гьарплар бу-</p>

	<p>языв, анализ этив. Ци гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени языкь. Башгьа бувунланы, сёзлени языкь. Хабар ва чакьырыв жумлалар языкь. Жумлаланы гёчюрюп языкь. Сурагьа гёре жумлалар кьурув ва языкь. Кеплюк ва теклик санавдагьы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гьакьында англав. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языкь. Печатча шрифьт булан языкь.</p>	<p>лангьы бувунланы, сёзлени языкь. Башгьа гьарплагьа языкьда кьошагьан кююне тергев бер мек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан языкьлан [ц] авазы булангьы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жум лаланы охумакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз языкь. Жумланы башында уллу гьарп язы лагьанына тергев бермек. Аа, Уу, Оо, Ии, Ее, Ее, Ци гьарплар булан бувунлар, сёзлер языкь. Хабар ва чакьырыв жумлалар языкь. Жумлаланы гёчюрюп языкь. Муаллим айтагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре языкь. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.</p>
--	---	---

35-36	<p>Уллу ва гиччи, Пп гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Пп тенгleshдиpив [n] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Пп гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [n] аваз булангьы бувунланы языв, анализ этив. Пп гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакьыpыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Пп гьарпны тутукь авазлардан сонг сёзню ортасында язы-лышы. Суратгьа гёре жумлалар кьурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Хас атланы тюз язмакь. Сорав, чакьыpыв, хабар жум-лалар кьурув. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шpифт булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгьан масьаланы чечмек.</p> <p>Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь Пп гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдиpмек. Пп гьарпны уьлгюсюне гёре язмакь. Пп гьарплар булангьы бувунланы, сёзлени язмакь. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдиpмек. Бувун ва аваз ваякьдан язылгьан [n] авазы булангьы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдиpмек. Жумлаланы охумакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакь. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакь. Aa, Уу, Oo, Ии, Ee, Ёё, Пп гьарплар булангьы бувун лар, сёзлер языв. Хабар ва чакьыpыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим ай тагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктов кагьа гёре язмакь. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакь.</p>
-------	--	---	---

37- 38	<p>Уллу ва гиччи, Чч гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Чч тенгleshдирив авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Чч гьарпны язывча, печатча иша-раларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [ч] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Ч,ч гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы Чч гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёз-ню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар кьурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Хас атланы тюз язмакъ. Сорав, чакъырыв, хабар жумлалар кьурув. Тийишли интона-цияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтурууп, карандашны, ручка ны тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ Чч гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Чч гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Чч гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бер-мек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылган [ч] авазы булангы сёзле-ни анализ этмек ва схема-модель булан тен гleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени бай лавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу Оо Ии Ее Ёё, Чч гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген озюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кыйматламакъ</p>
-----------	--	--	--

39-40	Нг гъарпны языв	<p>нг гъарпны белгисин [нг] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. нг гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек сураглав хабар тизив. [нг] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. нг гъарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Нг гъарпны тутукъ ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Сурагъа гёре</p>	<p>Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа тутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гъарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тиз-мек, бувунларда созукъ авазланы алышдырып къарамакъ. нг гъарп да [нг] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек [нг] аваз тутукъ аваз экенни исбатламакъ. Сёзню ортасында, созукъ авазны алдында [нг] аваз булангы мисаллар гелтирмек. Печатча ва язывча гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли сурагъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Сурагъа гёре муаллим береген сораглагъа тюз ва</p>
-------	-----------------	---	--

		<p>жумлалар къурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.</p>	<p>толу жавап бермек. Нг гъарп сёзню башында язылмай, [нг] аваз гъар заман къатты айтыла, ону къы-рыйында янгыз къалын созукълар [а], [у], [ы] къол лана деген натижагъа муаллимни кёмеклиги булан гелмек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек. Кеплюк ва теклик санавдагы сёзлер булан иш гёрмек. Сорав жумлалар язмакъ. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлала-ны диктовкагъа гёре язмакъ. Берилген схемагъа гёре жумлаланы генглешдирмек. Предметлени белгилерине къаршы маъналы сёзлер тапмакъ. Дарсда етишген озюню устюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.</p>
--	--	--	---

41-42	Уллу ва гиччи, Обь, обь гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Обь, обь белгисибулан тенгleshдириг [об] авазны язывдагы ишара-сы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Обь, обь гьарпны язывча, печатча иша-раларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [об] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив Обь, обь гьарплар булангы бувун-ланы, сёзлени языв. Хабар, сорав ва чакьырыг жумла-лар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюзчи язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтагь белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.	Муаллимни кёмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз туту, язывда тетрадни тюз кьоллама бажа-рмакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь Обь, обь гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан гьарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Ге-силген азбука булан бувунлар тизмек, бувунларда созукь авазланы алышдырып кьарамакь. Обь, обь гьарп да [об] аваз да бир йимик белгилене деген натижагьа гелмек. Обь, обь гьарпгьа башланагьан сёзлени анализ эте туруп, Обь, обь гьар заман биринчи бувунну башында языла деген натижагьа гелмек. [об] аваз созукь аваз экенни исбатламакь. [об] аваз булангы ми-саллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакь. Сюжетли суратгьа гёре текст тизмек. Текстге ат такьмакь. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтагь белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакь. Текстни аслу маьнасын ачыкь этмек. Текстни жумлалагьа айырмакь, иекстни жумладан айырагьан белгисин гёрсетмек. Суратгьа гё-ре муаллим береген соравлагьа тюз ва толу жавап бермек. Китапдагы суратны текст булангы байлавлугьун гёрсетмек. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гёз алгьа тутуп Обь, обь гьарп эки гьарпдан этилген деген натижагьа гелмек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакь. Гечген гьарпланы тен-
-------	---	---	--

			гleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиригге салынган соравлагьа жавап бермек, дарсда етишген озьюнью уьстюнлюклерине багьа берип бажармакь.
--	--	--	--

<p>43-44</p>	<p>Уллу ва гиччи, Уь, уь гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Уь, уь белгиси булан тенггешдиригив [уь] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Уь, уь гьарпны язывча, печатча ишараларын гьрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [уь] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив Уь, уь гьарплар булангы бувунланы, сьзлени языв. Хабар, сорав ва чакьырыгив жумлалар языв. Жумлаланы гьчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гьре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.</p>	<p>Муаллимни кьмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макь. Уь, уь гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь. Язывча ва печатча гьарпланы тенггешдирмек. Бувун ва аваз якьдан гьарп язылган сьзлени анализ этмек ва схема-модель булан тен ггешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тиз мек, бувунларда созукь авазланы алышдырып кьарамакь Уь, уь гьарп да [уь] аваз да бир йимик белгилене деген натижагьа гелмек Уь, уь. гьарпгьа башланаган сьзлени анализ эте туруп, Уь уь гьар заман биринчи бувунну башында языла деген натижагьа гелмек. [уь] аваз созукь аваз экенни исбатламакь. [уь] аваз булангы мисаллар гелтирмек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гьарпны айырып бажармакь. Сюжетли суратгьа гьре текст тизмек. Текстге ат такьмакь. Тийишли интонацияны, паузаланы сакьлап, токьтав белгилеге гьре жумлаланы, текстни охумакь. Текстни аслу маьнасын ачыкь этмек. Текстни жумлалагьа айырмакь, текстни жумладан айыраган белгисин гьрсетмек. Суратгьа гьре муаллим береген соравлагьа тюз ва толу жавап бермек. Китапдагы суратны текст булангы байлавлугьун гьрсетмек. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. «Гьарпланы лентасында» янгы гьарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гьз алгьа тутуп Оь, оь гьарп эки гьарпдан этилген деген натижагьа гелмек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакь. Гечген гьарпланы тенггешдирмек, классификация этмек. Беклешдиригивге салынган соравлагьа жавап бермек, дарсда етишген озьюню устьюнлюклерине багьа берип бажармакь.</p>
<p>45</p>	<p>Уллу ва гиччи, Дд гьарпланы языв</p>	<p>Уллу ва гиччи Дд белгиси булан тенггешдиригив [д] авазны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Дд гьарпны язывча, печатча</p>	<p>Муаллимни кьмеги булан салынган масьаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакь, язывну гигиена нормаларын сакьламакь. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакь Дд гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакь.</p>

		ишараларын гёрсетив.	
--	--	----------------------	--

		<p>Гиччирек суратлав хабар тизив. [д] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. Дд гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва аваз чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы.</p>	<p>Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Дд гьарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Дд гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгьа гьарплагьа язывда кьошагьан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якьдан язылгьан [д] авазы булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакь. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагьанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Аа, Уу, Оо, Ии, Дд гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакьырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагьан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагьа гёре язмакъ. Дарсда этишген оьзюню уьстюнюклерине багьа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.</p>
--	--	--	--

<p>46-47</p>	<p>Уллу ва гиччи, Яя гьарпланы языв</p>	<p>Яя гьарпны сёзню башында, ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында геливю. Я гьарп булангъы бувунланы башлап языв. Яя гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында [а], айырывчу ь ва ь белгиден сонг геливю ва [йа] авазны йимик охулуву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёрежумлаланы ва гиччирек текстни охув печатча ва язывча шрифту булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Бувун ва аваз язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, къарамакъ. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, Яя гьарпны айырып ба жармакъ. Гьарпны созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында бир йимик айтылагъанына тергев бермек. Муаллимни кёмеклиги булан. Яя гьарп созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, ахырында айтылып къала деген натижа чыгъармакъ. Муаллимни кёмеклиги булан. Яя гьарп тутукъ авазлардан сонг сёзню, башында, ортасында ахырында [а] аваз, айырывчу ь ва ь белгиден сонг эки гелсе эки аваз бере деген натижагъа гелмек [йа], тек я гьарп языла деген пикруну бекleshдирмек. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Хас атларда уллу гьарпны язылышы. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Гечген гьарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гьарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген объюнню устьюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
<p>48</p>	<p>Уллу ва гиччи, Ээ гьарпланы</p>	<p>Уллу ва гиччи Ээ гьарпны белгиси булан тенгleshдирив [э] авазны</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажар-</p>

<p>ны языв</p>	<p>язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Э.э гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [э] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив Э.э гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы. Э.э гъарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв.</p>	<p>рмакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ Э.э гъарпны язылышдагъы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гъарпланы тенглешдирмек. Э.э гъарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Э.э гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гъарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенглешдирмек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан [e] авазы булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ. Э.э гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.</p>
--------------------	--	---

49	Гиччи ъ гъарпны языв	сёзню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар къурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шриффт булан языв.	Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручка ны тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ. Бувун ва аваз ъ белги язылгъан сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенглешдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Айырагъан къаттылыкъ белгиси, аваз англатма бола деген натижагъа муаллимни кёмеклиги булан гелмек. Печатча ва язывча ъ белгини айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ, язып алмакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге озъ къаравун айтмакъ. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва толу жавап бермек. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенглешдирмек, классификация этмек. Беклешдиривге салынгъан соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озъюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
----	----------------------------	---	---

50	Гиччи Ъ гъарпны языв	<p>Ъ гъарпны белгиси булан тенгleshдирив Ъ гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив.</p> <p>Айырывчу Ъ белги булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Ъ гъарпны тутукъ ва созукъ авазлардан сонг сёзню ортасында язылышы. Суратгъа гёре жумлалар къурув ва языв. Кеплюк ва теклик санавдагъы сёзлер булан иш гёрюв. Сорав жумлаланы гъакъында англав. Айтылышына гёре тюрлю жумлалар языв. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв. Печатча шрифт булан языв.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз. Партада тюз олтуруп, каран дашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз къоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ Ъ белги язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Гесилген азбука булан бувунлар тизмек. Печатча ва язывча, Ъ белгини айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ, язып алмакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа бёлмек. Текстге оьз къаравун айтмакъ. Суратгъа гёре муаллим береген сорав лагъа тюз ва толу жавап бермек.</p> <p>Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек.</p> <p>Бекleshдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.</p>
----	----------------------------	---	--

51	Гиччи ы гъарпны языв	Гиччиы гъарпны белгиси булан тенгleshдиригъ [b] авазны языгдагы ишарасы булан таныш этив. гиччи ы гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [b] аваз булангы бувунланы языв, анализ этив. ы гъарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Бувун ва аваз якъдан гъарп язылган сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадни тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айырмакъ Гесилген азбука булан бувунлар тизмек, бувунлар да созукъ авазланы алышдырып къарамакъ ы гъарп да [ы] аваз аз да бир йимик белгилене деген натижагъа гелмек. [ы] аваз созукъ аваз экенни исбатламакъ. [ы] аваз булангы мисаллар гелтирмек. Печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Сюжетли суратгъа гёре текст тизмек. Текстге ат такъмакъ. Тийишли интонацияны, паузаланы, токътав белгилеге гёре жумлаланы, текстни охумакъ. Текстни аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстни жумлалагъа айырмакъ, иекстни жумладан айыраган белгисин гёрсетмек. Суратгъа гёре муаллим береген соравлагъа тюз ва
----	-----------------------------	--	--

			толу жавап бермек. Китапдагы суратны текст булангы байлавлугъун гёрсетмек. «Гъарпланы лентасында» янгы гъарпны ерин белгилемек. Алда гечгенлерин гёз алгъа Гечген гъарпланы авазлары булан урушдурмакъ. Гечген гъарпланы тенгleshдирмек, классификация этмек. Бекleshдиригъе салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озьюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ.
--	--	--	---

52	Уллу ва гиччи, Юю гьарпланы языв	Уллу ва гиччи Юю гьарпны белгиси булан тенгleshдирив Юю гьарпны язывдагы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Юю гьарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. Юю гьарплар булангы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалары гёчюрюп языв. Хасатланы тюз язылышы. Юю гьарпны тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында, Ъ ва белгилерден язылышы. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни охув, языв	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручкины тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уылгюлени элементлерин айырмакъ Юю гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Юю гьарпны уылгюсюне гёре язмакъ. Юю гьарплар булангы бувунланы, сёзлени яз макъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бермек, уылгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан ю гьарп булангы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гьарп язылагъанына тергев бермек. Юю гьарплар булан бувунлар, сёзлер языв: Хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген оьзюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, кьыйматламакъ.
53	Яя, Юю Ее Ёё гьарпланы язывдагы белгилерин такрарлав.	Яя Юю Ее Ёё гьарпланы такрарлав. Бувунланы охув, языв. Суратгъа гёре ишлев. Тутукъ авазлардан сонг сёзню ортасында ахырында айырывчу ь ва ь белгиден сонг охулуву ва язылыву. Тийишли интонацияны, паузаланы сакълап, токътав белгилеге гёре жумлаланы ва гиччирек текстни бир тегишден охув. Тюз языв мердешлени бекleshдирив.	Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Партада тюз олтуруп, карандашны, ручкины тюз тутуп, язывда тетрадны тюз кьоллама бажармакъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уылгюлени элементлерин айырмакъ. Яя, Юю, Ее, Ёё гьарпны язылышдагы гесеклерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гьарпланы тенгleshдирмек. Текстни гёчюрюв, ким? не? нечик? не эте? деген соравла-гъа жавап берген сёзлеге тергев бермек. Яя, Юю, Ее, Ёё гьарпны уылгюсюне гёре язмакъ. Яя, Юю, Ее, Ёё гьарплар булангы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гьарплагъа язывда кьошагъан кююне тергев бермек, уылгюсю булан тенгleshдирмек. Бувун ва аваз якъдан ю

			<p>гъарп булангъы сёзлени анализ этмек ва схемамодель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумланы башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Яя Юю Ее Ёё гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар языв.</p> <p>Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ.</p> <p>Дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.</p>
<p>Язылышы къыйын Аа, Нн, Кк, Дд гъарпланы такрарлав</p>	<p>Уллу ва гиччи Аа, Нн, Кк, Дд булан тенгleshдирив [а, н, к д] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. Уллу ва гиччи Аа, Нн, Кк, Дд гъарпланы язывча, ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [а, н, к, д] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Аа, Нн, Кк, Дд гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Хас атланы тюз язылышы.</p>	<p>Муаллимни кёмеги булан салынгъан масъаланы чечмек Партада тюз олтуруп, карандашны, ручканы тюз тутуп, язывда тетрадны тюз къоллама бажар макъ, язывну гигиена нормаларын сакъламакъ. Язывча ва печатча уьлгюлени элементлерин айыр макъ Аа, Нн, Кк, Дд гъарпны язылышдагъы гесек лерин тюз айтмакъ. Язывча ва печатча гъарпланы тенгleshдирмек. Аа, Нн, Кк, Дд гъарпны уьлгюсюне гёре язмакъ. Д д гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени язмакъ. Башгъа гъарплагъа язывда къошагъан кююне тергев бермек, уьлгюсю булан тенгleshдир мек. Бувун ва аваз якъдан язылгъан [а, н, к, д] авазы булангъы сёзлени анализ этмек ва схема-модель булан тенгleshдирмек. Жумлаланы охумакъ. Сёзлени байлавуна тергев бермек ва тюз язмакъ. Жумла ны башында уллу гъарп язылагъанына тергев бермек. Хас атланы тюз язмакъ.</p> <p>Аа, Нн, Кк, Дд гъарплар булан бувунлар, сёзлер языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Жумлаланы гёчюрюп языв. Муаллим айтагъан бувунланы, сёзлени ва жумлаланы диктовкагъа гёре язмакъ. Дарсда етишген объюню уьстюнлюклерине багъа берип бажармакъ, этилген ишни анализ этмек, къыйматламакъ.</p>	

55	Алфавит	Къумукъ алфавитни гъарпларын тюз айтып. Алфавитни гезиги булан сёзлени ерлешдирив. Тюз охув къайдаланы беклешдирив. Гиччирек текстлени, шиъруланы охувда англап, чебер охувну мердешлерин амалгъа гелтирив.	Дарсда чечилме герек масъаланы гёз алгъа гутмакъ. Муаллимни кёмеги булан салынган масъаланы чечмек. Гесилген азбука булан бувунлар тиз мек. Уллу ва гиччи, печатча ва язывча, гъарпны айырып бажармакъ. Гъарпланы тюз атын айтып ба жармакъ «Гъарпланы лентасында» ва алфавитде гъарпланы ерлешген кююн рурушдурмакъ, тен глешдирмек. «Гъарпланы лентасындагъы» ва алфавитдеги гъарпланы гезиги бир гелмейгенге тюшонмек. Алфавитни тюз охумакъ, къумукъ алфавитдеги гъарпл-
			ны санавун билмек. Беклешдиривге салынган соравлагъа жавап бермек, дарсда етишген озюнню устюнлюклерине багъа берип бажармакъ.

1-нчи клас. (15 сагъат, жумада 2,5 сагъат)

№	Тема	Теманы баяны	Охувну къурув формалары ва методлары; охувчу-ланы гъаркатчылыгъын сыпатлав
Дёртюнчю четверть (15 сагъат)			

1	Сёз, жумла, текст (бсагъат)	Сёйлев тилни жумл лени жумлаланы сёзлеге, бувунлагъа айырыв. Санавун бувунланы токъташ Жумлаланы, с ек бувунланы гёрсет оллав. р- схемаланы Жумланы уьюрлери. (де уллу гьарпны языль Диктант.	Жумлаланы калималагъа, калималаны сёзлеге бёлмек. Китапда берилеген тапшурувланы тюз оху макъ ва язмакъ. Сёзлеге соравлар салмакъ. Салынагъан соравгъа гёре сёзлер нени англатагъанны айырмакъ. Ким? Не? соравлагъа жавап берген сёзлер нени, Нечик? деген соравлагъа жавап берген сёзлер предметлени белгисин, НЕ этген? Не эте? Не этежек? деген соравлагъа жавап берген сёзлер предиятни ишин, гьаракатны англатагъанны билмек. Жумладагъы сёзлени маънасын тюз англамакъ. Жумладагъы сёзлени арасындагъы байлавгъа тергев бермек. Текст. Текстни ва жумланы маъна якъдан бирлиги ва текстни жумладан айырагъан белгилери: текстдеги жумлаланы гезигин токъташдырыв; текстни маънасына, темасына гёре ат тагъыв. Текстдеги жумлаланы анализ этмек. Учебникде берилген текстни охумакъ ва салынгъан соравлагъа жавап берип бажармакъ. Сёзлерден жумлалар, жумлалардан текст кьурмакъ. Жумланы баш уьюрлерин айырмакъ. Сурагъа гёре жумлалар тизмек. Хас ва жынс предметлени гьакъында англав бермек Сёзлерде уллу гьарпны язылышына тергев бермек.
2	Авазлар ва гьарплар (бсагъат)	Авазны гьакъында англав. Авазны айтагъанда авуз бошлугъунда ва эринлерде болагъан пуршавну англатыв. Созукъ ва тутукъ авазланы гьакъында англав. Тавушну гьакъында англав. Созукъ ва тутукъ авазланы схемада гёрсетеген кюйлер булан таныш болув. Схемада авазла-	Авазлар. Созукъ ва тутукъ авазланы айырагъан белгилери. Бир яда бир-нече аваз булан айрылагъан сёзлени тенгleshдирип. Берилген моделге гёре сёзлер тизив. Сёзлени бувунлагъа, бувунланы авазлагъа бёлюв. Графика. Авазны гьарпдан айырыгъан белгилери: гьарп авазны белгиси. Язывда кьолла нагъан гьарп тюрлю белгилеге, гьарпплар буланавазланы англамакъ. Е, ё, ю, я гьарпланы кьолланышы. Созукъ ва тутукъ авазланы схе-

		<p>ны кьошулувун гёрсетив. Сёзлердеги авазланы айырыв. Сёзлени бувунлагъа, бувунланывавазлагъаайырыв ва аваз якъдан чечив: тутукъланы ва созукъланы айырыв. Сёзню айтылышын схема булан тенглешдирив, бир-бир сёзлени схемаларын этив. Кьумукъ тилге хас авазлар: (гъ), (гь), (кь), (нг), (об), (уь). Аваз ва бувун. Ачыкъ ва ябыкъ бувунлар. Диктант.</p>	<p>мада кьошулувун гёрсетип бажармакъ. Сёзлердеги авазланы айырмакъ. Сёзлени бувунлагъа, бувунланывавазлагъа айырмакъ ва аваз якъдан чечмек: тутукъланы ва созукъланы айырмакъ. Сёзню айтылышын схема булан тенглешдирмек, бир-бир сёзлени схемаларын этмек. Кьумукъ тилге хас авазланы (гъ), (гь), (кь), (нг), (об), (уь) охув ва языв мердешлени беклешдирмек. Аваз ва бувун. Ачыкъ ва ябыкъ бувунланывавазлагъа айырып бажармакъ.</p>
3	Тил гесимлер (3 сагъат)	<p>Ким? не? соравагъа жавап берген сёзлер ва шогъар байлавлу болуп «предметлени атлары» деген термин булан таныш болув. Нечик? деген соравагъа жавап берген сёзлер ва шогъар байлавлу болуп «Белгилени атлары» деген термин булан таныш болув. Шу терминлер логика чалышывланы кюрчюсюнде яратыла. НЕ этген? Не эте? Не этежек? деген соравагъа жавап берген сёзлер ва шогъар байлавлу болуп «гъаракат» деген термин булан таныш болув. Шу терминлер логика чалышывланы кюрчюсюнде яратыла. Шо чалышывланы натижасында охувчулар тюрлю-тюрлю предметлени атларын бёлюклешдирелер (обсюмлюклени, гъайванланы, адамланы ва ш. б. затланы) ва шо бёлюклер учун жамлашдырагъан сёзлени сайлай туруп, «предметлер», «белги», «гъаракат» деген терминлени</p>	<p>Предметни англатагъан сёзлеге Ким? не? деген соравагъа жавап берген сёзлер салмакъ ва олай сёзлер предметни англата деген натижагъа гелмек. Жумланы ичинде Ким? не? деген соравагъа жавап берген сёзлер жумланы баш уьюрю болагъангъа тюшюнмек. Предметни белгисин англатагъан сёзлеге авуз ва языв тилде сорава салып бажармакъ. Текстни ичиндеги предметни белгисин англатагъан ваолар белгилейген сёзлени ачыкъ этип бажармакъ. Жумланы ичинде предметни белгисин англатагъан сёзлени кютеген кьуллугъу. Шо сёзле ни кьоллап жумлаланы генглешдирмек. Предметни гъаракатын англатагъан сёзлени белгилемек. Предметни гъаракатын англатагъан сёзлеге соравагъа салмакъ. Жумланы ичинде предметни гъаракатын англатагъан сёзлер кютеген кьуллугъу. Шо сёзлени кьоллап жумлалар яда текст кьурмакъ.</p>

		де англажакълар.	
--	--	------------------	--

2-нчи клас

(68 сагъат, жумада 2 сагъат)

№	Тема	Темаланы баяны	Охувну кърурв формалары ва методлары; охувчуланы гьаркатчылыгын сыпатлав
	Биринчи четверть (18+2 сагъат)		

1.	Биринчи класда гечген материалны такрар этив (4сагъат)	Тектни жумлалагъа, жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа айырыв. Созукъ ва тутукъ авазлар. Къумукъ тилге хас созукъ ва тутукъ гъарплар, авазлар.	<p>Китапда берилеген тапшурувланы тюз охумакъ ва язмакъ, авуз ва языв тил. Жумладагъы сёзлени маънасын тюз англамакъ. Жумладагъы сёзлени арасындагъы байлавгъа тергев бермек.</p> <p>Текст. Текстни ва жумланы маъна якъдан бирлиги ва текстни жумладан айырагъан белгилери: текстдеги жумлаланы гезигин токъташдырмакъ; текстни маънасына, темасына гёре ат тагъыв. Текстдеги жумлаланы анализ этмек. Охув китапда берилген текстни охумакъ ва салынгъан соравлагъа жавап берип бажармакъ. Сёзлерден жумлалар, жумлалардан текст къурмакъ. Авазлар. Созукъ ва тутукъ авазланы айырагъан белгилери. Бир яда бир-нече аваз булан айрылагъан сёзлени тенглешдирип. Берилген моделге гёре сёзлер тизив. Сёзлени бувунлагъа, бувунланы авазлагъа бёлюв.</p> <p>Сёзлердеги авазланы айырмакъ. Аваз ва бувун. Ачыкъ ва ябыкъ бувунланы айырып бажармакъ</p> <p>Къумукъ тилге хас авазланы (гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь) охув ва языв мердешлени беклешдирмек.</p> <p>Аваз ва бувун. Ачыкъ ва ябыкъ бувунланы айырып бажармакъ. Таза язывгъа тергев бермек.</p>
2	Гъарплар ва авазлар. (7 сагъат)	Авазлар ва гъарплар. Созукъ ва тутукъ авазлар, оланы белгилери. Созукъ авазлар ва гъарплар. Тутукъ авазлар ва гъарплар. Бир тегишден бувунланы охув ва тюз языв. Эринли ва эринсиз созукълар. е, ё, ю гъарплар ва оланы къолланышы. е, ё, ю гъарпланы сёзню ичинде (эки тутукъну арасында) э, оь, уь авазлар йимик къолланагъаны. Эки	<p>Авазлар ва гъарплар. Авазланы айтылышы. Гъарпланы охув ва языв. Созукъ авазны ва созукъ авазны гёрсетеген гъарпланы анализ этив.</p> <p>Сёзлени аваз, гъарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюремек. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз айтып бажармакъ.</p> <p>Сёзлерде нг гъарпны язылышы.</p> <p>ь, ь белгилер ва оланы къолланышы.</p> <p>Сёзлени бувунлагъа гёре сатырдан сатыргъа гёчюрюв (бир гъарпдан этилген бувунлардан къайры). Й гъарпы булангъы сёзлени сатыр-</p>

		<p>бир йимик тутукъ янаша гелген сёзлер. Къумукъ тилге хас авазлар: (гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь). Сёзлени аваз, гьарп ванагъаны. бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюрюв. Сёзлерде нг гьарпны язылышы. Сёзлени бувунлагъа гёре сатырдан сатыргъа гёчюрюв (бир гьарпдан этилген бувунлардан къайры). Й гьарпы булангъы сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрюв (<i>май-ка, той-да</i>). Текстдеги жумлаланы айырыв. Жумлалар тизив. Сюжетли суратгъа гёре сочинение.</p>	<p>дан сатыргъа гёчюрюв (<i>май-ка, той-да</i>). Е, ё, ю гьарплар ва оланы къолланышы. е, ё, ю гьарпланы сёзню ичинде (эки тутукъну арасында) э, оь, уь авазлар йимик къолла Сёзлени аваз, гьарп ванагъаны. Жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа айырмакъ. Сёзлени ва жумлаланы гёчюрюп языв. Диктант. Сюжети булангъы суратгъа гёре бири бирине байлавлу жумлалар къурмакъ. Текстни анализ этмек. Сюжети булангъы суратгъа гёре тизилген текстге ат салмакъ.</p>
3	<p>Къумукъ тилге хас тутукъ авазлар (4 сагъат)</p>	<p>Къумукъ тилге хас тутукъ авазлар: (гъ), (гь), (къ), (нг). Сёзлюк диктант. Текстни бар кюйде гёчюрюп языв. Суратгъа гёре текст къурув. Соравлагъа гёре изложение оьтгерив.</p>	<p>Къумукъ тилге хас авазланы айтып бажармакъ Сёзлени аваз, гьарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюрюв. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз айтып бажармакъ, шиъруланы чебер кюйде охумакъ. гъ, гь, къ, нг гьарплар булангъы сёзлер, шо сёзлербулангъы жумлаланы ва текстни гёчюрюп язмакъ. Чечеген ёммакъланы чечмек ва язмакъ. Сёзлюк диктант язмакъ. Суратгъа гёре салынган соравлагъа жавап бермек, текст яратмакъ ва язмакъ. Текстге ат салмакъ. Соравлагъа гёре изложение язмакъ.</p>

4	Къумукъ тилге хас созукъ авазлар (2 сагъат) [ш] тутукъ аваз. (1 сагъат)	Къумукъ тилге хас созукъ авазлар: (оь, уь) Гёрюв диктант. Текстни бар кюйде гёчюрюп языв. Суратгъа гёре текст къурув. [ш] ту тукъ аваз ва гьарп.	Къумукъ тилге хас авазланы айтып бажармакъ. Сёзлени аваз, гьарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюрюв. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз айтып бажармакъ, шиъруланы чебер кюйде охумакъ. Оь, уь гьарплар булангъы сёзлер тапмакъ. Шо сёзлер булан жумлалар тиэмек ва текст язмакъ. Чечеген ёммакъны чечмек ва жавабын язмакъ. Гёрюв диктант язмакъ. Суратгъа гёре салынган соравлагъа жавап бермек, текст яратмакъ ва язмакъ. Текстге ат салмакъ. [ш] тутукъ авазны айтылышы. Ш тутукъ гьарп булангъы сёзлер языв. Жумлалар къурув. Хабар языв.
<i>Экинчи четверть (14+2 сагъат)</i>			

5	Тутукъ авазлар: янгырав, сангырав, эринли, эринсиз, жут, жутсуз. (6 сагъат)	Янгырав ва сангырав тутукълар, эринли ва эринсиз тутукълар; жут ва жутсуз тутукълар. Айырыв диктант. Суратгъа гёре сочинение языв.	Авуз ва языв тилде янгырав ва сангырав тутукъланы айырмакъ. Олагъа мисаллар гел агирмек, бувунлагъа бёлмек. Муаллимни кё меклиги булан сангырав тутукълар эки созукъ авазны арасына тюшсе, янгырав тутукъгъа айланма бола деген натижагъа гелмек. Янгырав ва сангырав тутукъланы жутлап бажармакъ. б-п, в-ф, д-т ва ш.б. Эринли ва эринсиз тутукъланы авуз ва языв тилде айырып бажармакъ. Сёзлюкден эринли ва эринсиз тутукълар булангъы сёзлер тапмакъ, олар булан жумлалар къурмакъ, чебер кюйде оланы охумакъ. Суратгъа гёре хабар тизмек. Хабаргъа ат салмакъ. Жумланы ва текстни гёчюрюп язмакъ. Айырывчу диктант оьтгермек. Суратгъа гёре сочинение язмакъ.
---	---	--	---

6	Ъ, ь белгилер (1 сагъат).	Айырывчу ь къаттылыкъ, ь йымышакъ белгилер ва оланы къолланышы. Соравлагъа жавап гысапда изложение язмакъ.	Ъ, ь гъарпны белгиси булан тенгешдирив [Ъ] авазны язывдагъы ишарасы булан таныш этив. ь гъарпны язывча, печатча ишараларын гёрсетив. Гиччирек суратлав хабар тизив. [Ъ] аваз булангъы бувунланы языв, анализ этив. Ъ, ь гъарплар булангъы бувунланы, сёзлени языв. Хабар ва чакъырыв жумлалар языв. Текстни устьюнде ишлемек: текстни темасын ачыкъ этмек; огъар ат салмакъ, тектдеги жумлаланы гезиги булан ерлешдирмек. Хабар этип бажармакъ. Текстге соравлар салмакъ ва шогъар гёре изложение язмакъ.
7	Алфавит (2 сагъат)	Алфавит. Гъарпланы атлары. Алфавитни билив.	Алфавитни айтып ва язып бажармакъ. Гёрсетилген сёзлени алфавитни гезиги булан ерлешдирип бажармакъ. Суратгъа гёре хабар тизмек огъар ат такъмакъ.
8	Сёз ва бувун. Сёзлени бувунлагъа айырыв (4 сагъат).	Бувун, сёзлени бувунлагъа айырыв. Бир бувунлу сёзлер. Грамматика тапшуруву булангъы диктант языв. Суратгъа гёре хабар тизив.	Сёйлев тилни сёзлеге, сёзлени бувунлагъа айырып бажармакъ, сёзде нече бувун барны белгилемек. Сёзде нече созукъ аваз бар буса, шонча бувун да болагъанны билмек, айтып бажармакъ. Бир бувунлу сёзлер тапмакъ. Бир ва бир-нече маъналы сёзлер. Бири бирине къаршы маъналы сёзлер. Сёйлев тилде къолланагъан адат-къылыкъ (этика) сёзлер булан таныш болув: <i>хошгелдигиз, танг яхшы болсун, савбол, яхшы ёл, уюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун</i> , оланы сёйлев тилде къоллап бажармакъ. Грамматика тапшуруву булангъы диктант языв. Суратгъа гёре хабар тизив.
9	Ургъу (1 сагъат)	Ургъу. Къумукъ тилде ургъуну ери. Сёзню маънасына ургъуну таъсири.	Ургъуну гъакъында англав берив. Ургъу къумукъ тилде сёзню арт бувунуна тюшегенни мисаллар булан ачыкъ этмек. Маъна ударение не экенни муаллимни кёмеги булан англамакъ
Уъчюнчю четверть (20+3 сагъат)			

10	Калам (речь) (4 сағат)	Адамланы яшавунда гьакълашыв. Авуз ва языв тил. Текстни темасы. Текст жумлалардан тизиле. Жумланы башында уллу гьарпны язылышы, ахырында токътав белгилер. Сёйлев тилде къолланагъан адаткъылыкъ (этика) сёзлер булан таныш болув: <i>хошгелдигиз, тангяхшы болсун, савбол, яхшы ёл, уьюгюзге яхшылыкъ, гечегиз яхшы болсун</i> , оланы сёйлев тилде къоллап бажармакъ. Гёрюв диктант.	Текстни темасын ачыкъ этмек. Жумлалардан текст тизмек. Жумланы башында уллу гьарпны язма, хабар жумлаланы ахырында бюртюк, сорав жумлаланы ахырында сорав ишара, салынагъанны англатмакъ. Тюз токътав белгилер салыв мердешлени яратмакъ. Жумлаланы гёчюрюп язмакъ. Чакъырыв жумлаланы англатмакъ.
11	Жумла ва текст (8 сағат)	Жумланы баш уьюрлери: иеси, хабарлыкъ. Жумлада кимни яда нени гьакъында сёйленегенни гёрсетеген сёзлени айырыв. Жумланы башында уллу гьарп. Жумланы ахырында сёйленегенни гёрсетеген токътав белгилер. Жумланы башында уллу гьарп. Жумладагъы сёзлени арасындагъы байлавлну соравланы кёмеклиги булан белгилемек. Жумланы тизмек ва озъбашына языв. Текст. Текстни ва жумланы маъна якъдан бирлиги ва текстни жумладан айырагъан белгилери; текстдеги жумлаланы гезигин токъташдырыв; текстни маънасына, темасына гёре ат тагъыв. Текстни тайпалары: хабар, пикирлешив, суратлав. Изложениеге план тизмек.	Сёз ва жумла. Жумладагъы сёзлени арасындагъы байлавлу соравланы кёмеклиги булан белгилемек. Жумла сёзлерден, жумлалардан текст кьурулагъангъа тюшонмек. Жумланы баш уьюрлери: иеси, хабарлыкъ. Жумлада кимни яда нени гьакъында сёйленегенни гёрсетеген сёзлени айырмакъ. Жумланы башында уллу гьарп. Жумланы ахырында бюртюк, сорав ва чакъырыв белгилер. Жумланы интонациясын сакълап охуп билмек. Жумланы тизмеге ва озъбашына язып бажармакъ. Текст. Текстни ва жумланы маъна якъдан бирлиги ва текстни жумладан айырагъан белгилери: текстдеги жумлаланы гезигин токъташдырыв; текстни маънасына, темасына гёре ат тагъыв. Текстни тайпалары: хабарлав, пикирлешив, суратлав. Оьзбашына учебникден жумлаланы ва текстни гёчюрюп язмакъ. Хабарлав текстге план кьурув, тизилген плангъа гёре изложение языв.
12	Къумукъ тилге хас тутукъ ва	Къумукъ тилге хас тутукъ ва созукъ авазлар: <i>(гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь)</i> . Хабар	Къумукъ тилге хас тутукъ ва созукъ авазланы: <i>(гъ), (гь), (къ), (нг), (оь), (уь)</i> айтып ва язып

			бажармакъ. Эки бир йимик тутукъ янаша гел-
--	--	--	--

	созукъ авазлар (6 сагъат)	тизмек. Соравлагъа гёре изложение оьтгерив. Берилген темагъа гёре сочинение языв.	ген сёзлер тапмакъ ва язмакъ. Хабар тизмек. Айтывланы, аталар сёзлерни маъна якъдан чечмек. Сёзлени фонейка разбор этив мердешлени болдурмакъ. Шарадалар чечмек. Хабаргъа (текстге) соравлар салмакъ. Текстни ва жумланы маъна якъдан бирлиги ва текстни жумладан айырып бажармакъ. Оьз сынавларына гёре табиятны суратлайгъан хабар тизме уьйретмек.
13	Тил гесимлер. Атлыкъ (5 сагъат)	Предметни атын, предметни белгисин, предметни ишин англатагъан сёзлер. Атлыкъ (англав берив). Аслу маънасы Ким? Не? (охув- языв) деген соравлагъа жавап берген сёзлер. Предметлени атлары. Диктант.	Предметни атын, предметни белгисин, пред метни ишин англатагъан сёзлеге соравлар салмакъ. Жумлада предметни англатагъан сёзлени тапмакъ. Атлыкъны гъакъында билмек. Аслу маънасын ачыкъэтмек. Ким? деген сорав янгыз адамлагъа, Не? деген сорав къалгъан бары да къалгъан предметлеге салынагъанни атланы уьстюнде ишлей туруп англатмакъ. Атлыкъланы теклик ва кеплюк санаву. Хас ва жынс атлыкълар. Жумланы баш уьюрлерин айырмакъ. Суратгъа гёре хабар тизмек. Хас атлыкълар. Гъайванлагъа гагъылгъан атланы, шагъарланы, юртланы, оьзенлени, тавланы атларыны уллу гъарп булан башланып язылыву. Хас атларда уллу гъарп языв мердешлени беклешдирмек. Берилген схемагъа гёре жумлалар къурув. Диктант. Атлыкълагъа тюз соравлар салыв мердешлени беклешдирмек. Текстни охумакъ. Текстге ат салмакъ. Текстге гёре салынгъан соравлагъа жавап бермек.
Дертюнчю четверть (16 +2 сагъат)			

14	Атлыкъ (чечив) (2 сагъат)	Хас ва жынс атлыкълар. Оланы соравлары ва маъналары.	Хас ва жынс атлыкъланы айырагъан белгилери. Хас атлыкъларда уллу гъарп языв мердешлени беклешдирмек. Атлыкълар булан жумлалар къурмакъ. Айры-айры предметлени озге предметлерден айырмакъ учун кьоюлагъан хас атлар. Предметлени атларын (охув алатланы, оюнчакъланы, оьсюмлюклени, гъайванланы ва ш. б.) группалагъа пайламагъа ва группаланы жамлашдырагъан сёзлер булан белгилеп бажармакъ.
15	Ишлик (6 сагъат)	Ишлик. Аслу маънасы. Ишликни кеплюк ва теклик санавда кьолланышы. Ишликни соравлары: <i>не эте? не этген не этежек?</i> . Ишликни заманлагъа гёре тюрлениши. Маънадаш ва	Не эте? Не этген Не этежек? деген соравлагъа жавап береген сёзлер предметни ишин англатагъан сёзлер деп англав бермек. Яратывчулукъ диктант язмакъ. Жумладагъы ишликlege соравлар салмакъ. Жумлада сёзлени арсындагъы байлавну гёрсетмек.
		къаршыдаш маъналары булангъы ишликлер. Яратывчулукъ диктант. Хабаргъа соравлар салыв. Суратгъа гёре текст кьурув.	Ишликлени заманын алышдырмакъ. Жумлалар ва текст (суратгъа гёре яда бир темагъа) кьурув. Маъналары ювукъ яда къаршы маъналары булангъы ишликлер булан текст тизмек. Текстни гечген тил гесимlege гёре чечме уйретмек.
16	Сыпатлыкъ (6 сагъат)	Сыпатлыкъ. Аслу маънасы. Сыпатлыкъны сёйлев тилде кютеген кьуллугъу. Сыпатлыкъны кеплюк ва теклик санаву. Къардаш ва къаршы маъналы сыпатлыкълар. Суратгъа гёре сочинение языв. Яратывчулукъ иш. Издожениеге план языв. Сыпатлыкъны соравлары: Нечик? Сыпатлыкъны авуз тилде кьолланышы. Сыпатлыкъны тюрлю формалары.	Нечик? деген соравгъа жавап береген, предметни белгисин англатагъан сёзлер сыпатлыкъ болагъанны англатмакъ. Сыпатлыкъны авуз тилде кютеген кьуллугъу гъакъда, сыпатлыкълар ёкъ, тек бу тил гесим булан текстни голумлашдыра туруп англатмакъ. Сыпатлыкълагъа соравлар салмакъ. Жумладагъы сыпатлыкълагъа сорав салмакъ. Сыпатлыкъланы атлыкълар булан кьолланышы сыпатлыкълар гъарзаман атлыкъланы алдында гелегенни англатмакъ. Предметлени белгисин, хасиятын англатагъан маънадаш ва къаршы маъналы сыпатлыкълар тапмакъ. Суратлав текст кьурмакъ, огъар ат такъмакъ, анализ этмек. Учебникдеги текстни текстни язмакъ ва сыпатлыкъланы разбор этмек. Соравлар салмакъ, суратгъа гёре хабар тизмек. План тизмек ва шогъар гёре изложение язмакъ.

17	Такрарлав (4 сагъат)	Гъарплар ва авазлар. Тил гесимлер; жумлаланы ва текстни тил гесимлеге гёре чечмек. Сурагъа гёре хабар тизив. Грамматика тапшуруву булангъы диктант.	Сёзлени аваз, гъарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюремек. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз айтып бажармакъ. Сёзлени фонетика якъдан чечмек. Айтывланы маънасын ачыкъ этмек. Сурагъа гёре хабар тизмек. Атлыкъны, сыпатлыкъны, ишликни тилде кютеген кьуллугъун белгилеп бажармакъ. Ишликни, сыпатлыкъны тюрлютюрлю формаларда сёйлев тилде кьоллап бажармакъ. Жумланы башында уллу гъарпны кьолап, ахырында бюртюкню, чакъырыв ва сорав белгилени салып, баш уьюрлерин табып бажармакъ. Охулгъан текстге маънасын ачыкъ этеген ат салып, текст тизип, текстни жумладан айырып бажармакъ.;
----	-------------------------	--	--

Таза языв:

1.Эки гъызлы тетрада оьзлени четимлешивюне гёре гиччи ва уллу гъарпланы сёзлерде ва жумлаларда язып уьйренив.

**3-нчю клас
(68 сагъат, жумада 2 сагъат)**

№	Тема	Теманы баяны	Охувну кьурув формалары ва методлары; охувчуланы гъаркатчылыгъын сыпатлав
<i>Биринчи четверть (18+2 сагъат)</i>			

1	Экинчи класда Гечилген матери алны такрарлав (7 сагыат)	Сёз. Жумла. Текст. Авазлар ва гьарплар. Предметни, предметни белгисин, предметни гьаракатын англатагъан сёзлер. Созукь ва тутукь авазлар, оланы язывда гёрсетеген гьарплар Созукь авазланы эринли эринсиз; кьатты йымышакь бёлюклерин англатыв. Е, Ё, Ю, Я гьарпланы кьолланышы. Грамматика тапшуруву булангъы диктант.	Ана тил инсанланы яшавунда бирев бирев булан гьакълашыв, гьакълашыв чара экенин англамакь. Суратгъа гёре текст кьурмакь. Текстге ат салмакь. Текстни темасын ачыкь этмек. Текст не йимик жумлалардан кьурулгъанны, текстге гёре оьз кьаравун айтып бажармакь. Авуздан ва язып жумлалар кьуруп бажармакь. берилген темагъа текст кьуруп бажармакь. Текстни жумлалагъа бёлмек. Жумланы баш уьюрлерин айырмакь. Соравлагъа жавап берип бажармакь. Сёз тагъымлар кьурмакь (сыпатлыкь + атлыкь). Учебникдеги текстлер ва жумлалар, оланы охув ва языв, анализ этив. Аваз ва гьарп, созукь ва тутукь авазланы айырмакь, сёздеги авазланы анализ этмек. Гьарпгъа характеристика бермек. Созукь гьарпланы айтылышына тергев бермек. Сёзлени фонетика разбор этмек.
2	Жумла. Жумлада сёзлени байлаву. (12 сагыат)	Жумлаланы айтылышына гёре тюрлюлери: хабар, сорав ва чакъырыв жумлалар. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтылышы. Хабар, сорав, чакъырыв жумлаланы ахырында токътав белгилер. Жумладагъы маъна якъдан агъамиятлы сёзлени тавуш булан айырып бажармакь, жумланы баш уьюрлери иеси ва хабарлыкь. Жумланы экинчи даражалы уьюрлери. Генлешген ва генглешмеген жумлалар. Простой ва кьошма жумлалар. Жумланы бир жынслы	Суратгъа гёре маъна якъдан бири-бирине байлавлу жумлалар кьурмакь. Жумлаланы айтылышына гёре тюрлюлерин: хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы айырып бажармакь. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтылышына тергев бакъдырмакь. Хабар, сорав, чакъырыв жумлаланы ахырында токътав белгилени салмакь. Ген лешген ва генглешмеген жумлалар кьурмакь. Жумладагъы маъна якъдан агъамиятлы сёзлени тавуш булан айырып бажармакь. Жумланы маънасын ачыкь этеген соравлар салмакь. Жумланы экинчи даражалы уьюрлерин айырмакь. Жумладагъы сёзлени байлаву уьйретмек. Жумланы тюз языв мердешлерин беклешдирмек (жумланы башында уллу гьарны язылышы, ахырында токътав белгини салыв). Суратгъа гёре жумлаллар кьурув. Текстге соравлар салыв. Текстни маъналы гесеклеге бёлмек. Текстге ат салмакь. Учебникде берил ген тапшурувланы этмек. Текстни бар кюйде гёчюрмек.

		уьюрлери. сёзлени Берилген сочинение Изложение.	Жумлада байлаву. темагъа языв.	
3	Текст (1 сагъат)	Текст, Текстни тизими: темасы, оьзтеречилиги, ат салыв.	Текстни темасын англамакъ, этомек (тизими: темасы, оьзтеречилиги, ат салыв); учебникдеги текстлеге тергев бермек, текстлени гёчюрмек.	

Экинчи четверть (14+2 сагъат)				
4	Текст (разбор этомек) (1 сагъат)	Текст. Текстни тизими: темасы, оьзтеречилиги, ат салыв.	Текстни темасын англамакъ, этомек (тизими: темасы, оьзтеречилиги, ат салыв); учебникдеги текстлеге тергев бермек, текстлени гёчюрмек.	

5	Сёзню тизими (11 сагъат)	Сёзнюг есеклери гъакъында англав. Бир тамурлу сёзлер. Къошумчаланы тюрлюлери булан таныш этив. Сёзню тизимине гёре чечив. Къошма сёзлер, оланы этилиши ва язылышы. Текст тизив. Текст язив. Хабарлав текст. Суратгъа гёре сочинение. Тергев диктант.	Сёзню гесеклери гъакъында англав бермек. Бир тамурлу сёзлер тапмакъ ва оланы тен глеширмек. Схемагъа гёре сёзлер тизмек. Къошумчаланы тюрлюлери булан таныш этмек. Сёзню тизимине гёре чечмек. Сёзню тамурун, къошумчаларын, тюрлюн белгилемек. Сёз этеген къошумчаланы маънасын англатмакъ. Сёзлени тизимине гёре чечмек. Сёзлени формасын алышдырып жумлалар къурмакъ. Учебникдеги текстлеге тергев бермек, текстни гёчюрмек, огъар ат такъмакъ, ону маъналы гесеклеге бёлмек. Текстни гёнгюнден язмакъ. План къурмакъ. Хабарлав текстни анализ этмек, изложение язмакъ. Плангъа гёре текст къурмакъ. Суратгъа гёре сочинение язмакъ.
6	Тил гесимлер (3 сагъат)	Къумукъ тилдеги тил гесимлер: атлыкъ, сыпатлыкъ, санавлукъ, орунча, ишлик, гъаллыкъ. Тил гесимлени бири биринден айырагъан белгилери. Тил гесимлени жумлада кютеген къуллугъу. Хабарлав текст. Хабарлав изложение.	Тил гесимлени маъналарын, соравларын, жумлада кютеген къуллугъун ачыкъ этмек. Текстни анализ этмек: жумлаланы тюрлюлерин айырмакъ, жумланы ахырында салы нагъан токътав белгилер. Жумланы уьюрлерин белгилемек, къайсы тил гесимлерден этилгенни белгилемек, жумлада кютеген къуллугъун ачыкъ этмек. Хабарлав текстни гъакъында англав бермек. Текстге ат салмакъ. Текстге план тизмек.
7	Атлыкъ (1сагъат)	Атлыкъны маънасы, соравлары. Жумлада кютеген къуллугъу.	Атлыкъны лексика маънасы ва огъар салынагъан соравлар. Гъакълашывда атлыкъны кютеген къуллугъу.
Уьчюнчю четверть (20 + 2 сагъат)			

8	Атлыкъ (12 сагъат)	<p>Атлыкъ. Атлыкъны маънасы ва соравлары. Хас ва жынс атлыкълар. Хас атлыкъланы уллу гъарп булан язылагъаны. Атлыкъланы санавлагъа гёре тюрленивю. Атлыкъны жумлада кютеген кьуллугъу. Атлыкъны теклик ва кёплюк санаву. Янгыз текликде ва кёплюкде</p>	<p>Янгыз адамлагъа ва кьалгъан предметлеге сапынагъан соравлар. Сёзлени лексика маънасы. Бир ва кёп маъналы сёзлени англатмакъ. Хас ва жынс атлыкъланы айырып бажармакъ. Хас атлар уллу гъарп язылагъанны эзде сакъламакъ. Гъайванлагъа кьойгъан хас атланы да, жынс атланы да башгъалыгъын гёрсетип бажармакъ. Атлыкъланы теклик ва кёплюк санаву, кёплюк санав этеген кьошумчаланы гъакъында англав бермек. Сёйлев тилде теклик ва кёплюк санавда атлыкъланы кьоллап бажармакъ. Янгыз теклик санавда кьолланагъан ат-</p>
---	--------------------	---	---

		<p>кьолланагъан атлыкълар. Атлыкъны гелишлеге гёре тюрлениши. Муратгъа гёре изложение языв. Тергев диктант.</p>	<p>лыкълар. Атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлендирмек. Соравлар салып жумладагъы атлыкъланы гелишин белгилемек. Жумлада атлыкълар къайсы гелиште де болма болагъан-ны англатмакъ. Иеси болуп гелген атлыкъ къайсы гелиште болагъанны билмек. Грамматика белгилерине гёре атлыкъланы айырып бажармакъ. Атлыкъланы морфология якъдан чечмек: хас, жынс, гелиши, санаву. Жумланы уьюрлерин тапмакъ. Айтылышына гёре тюрлю-тюрлю жумлалар кьурмакъ ва язмакъ. Сёзлюк диктант язмакъ. Чечеген ёммакъны чечмек ва жавабын язмакъ. Тюрлю темалагъа текстлер тизмек. Суратгъа гёре текст тизмек. Учебниклердеги текстлени гёчюрюп язмакъ, олары тайпасын белгилемек (хабарлав, суратлав, пикирлешив), анализ этмек. Биревге кагъыз язмакъ. Муратгъа гёре изложение язмакъ. Шиьруну чебер охумакъ. Бири-бирине байлавлу жумлалардан текст кьурмакъ. Гёрюв диктант язмакъ. Грамматика тапшуруву булангъы диктант язмакъ.</p>
--	--	---	---

9	Сыпатлыкъ (6 сагъат)	Сыпатлыкъны маънасы ва сорав. Атлыкълар булан гелеген сыпатлыкълар гелишлеге, санавлагъа гёре тюрленмейгени. Эки бир йимик тутугъу булангъы сыпатлыкъланы тюз язылышы (гиччи, къатты, исси, ачы ва ш.б.) Сыпатлыкъны жумлада кютеген кюллугъу. Сыпатлыкъны кършыдаш формалары. Илму текстге ат салыв. Грамматика тапшуруву булангъы тергев диктант	Сыпатлыкъны маънасы. Предметни белгисин англатагъанны гёрсетмек. Тилде сыпатлыкъны кютеген кюллугъу. Текстден соравлагъа гёре сыпатлыкъланы тапмакъ. Сыпатлыкъланы атлыкълар булан кьолланышын ачыкъ этмек. Жумлада Сыпатлыкъланы кьоллап бажармакъ. Сыпатлыкъланы маънадашларын ва кършыдашларын англатмакъ. Сёйлев тилде сыпатлыкъланы тюз кьоллап бажарыв мердешшлерин беклешдирмек. Жумлада ва текстде сыпатлыкъланы теклик ва кёплюк санавда кьолланышы гъакъда айтмакъ. Сыпатлыкъланы атлыкълар булан кьолланышы. Жумлада сыпатлыкъланы кютеген кюллугъу. Схемагъа гёре жумлада сыпатлыкъны кьолламакъ. Чечеген ёммакъны чечмек ва жавабын язмакъ. Илму текстге план тизмек, плангъа гёре изложение язмакъ. Суратлав текстни гъакъында англав бермек, суратлав текстни анализ этмек. Грамматика тапшуруву булангъы тергев диктант язмакъ.
10	Санавлукъ (2 сагъат)	Санавлукъланы маънасы ва соравлары. (Нече?	Санавлукъланы лексика маънасы ва соравлары, тилде кютеген кюллугъу. Текстдеги санавлукъланы айырып язмакъ. Санавлукъланы

		Неченчи? Нечев? Нечешер?) Санав ва гезик санавлукълар. Санав ва гезик санавлукъланы тюз язылышы.	атлыкълар булан кьолланышы гъакъда айтмакъ. Санав санавлукълар булан гелген атлыкълар янгыз теклик санавда гелегенине тюшюнмек. Гёрюв диктант. Сёзлени алышдырмакъ ва жумлалар кьурмакъ, язмакъ. Соравлагъа гёре текст тизмек. Текстни уьстюнде ишлемек. Чечеген ёммакъны чечмек ва жавабын язмакъ.
Дертюнчю четверть (16+ 3 сагъат)			

<p>11</p>	<p>Ишлик (16 сагъат)</p>	<p>Ишликни маънасы, соравлары. Ишликни жумлада кютеген кьуллугъу. Ишликни атлыкълар булан кьолланышы. Ишликни заманлары: гьалиги заман, гетген заман, гележек заман. Ишликни санавагъа, кьолламакъ. Ишликни бетлеге гьере тюрленивю. Ишликни формалары: сыпатишлик, гьалишлик, атишлик, ишлкни белгисиз формасы. Ишликни маънадашлары ва кьаршыдашлары. Ишликни кьалым ва гечюм маънасы. Сурагъа гьере сочинение. Пикирлешив текст. Муратгъа гьере изложение Изложениегеплан кьурув. Грамматика тапшуруву булангъы тергев диктант.</p>	<p>Ишликни гьакъындагъы билимлени геренлешдирмек. Авуз тилде маънасына ва соравларына гьере ишликлени айырып бажармакъ. Тилде кютеген кьуллугъу. Жумлада ишликлени кютеген кьуллугъу. Ишликни лексика маънасын ачыкъ этмек (барлыкь, ёкълукь формасы, маънадашлар, кьаршыдашлары). Ишликлени атлыкълар булан кьолламакъ. Ишликлени бетлеге гьере тюрлендирмек. Ишликни гьалиги заман, гетген заман, гележек замангъа салмакъ. Жумлада кьолламакъ. Ишликни формаларын айырып бажарыв мердешлени беклешдирмек. Жумлада ишликлени тапмакъ, жумлада кютеген кьуллугъуна тергев бермек, лексика маънасын ачыкъ этмек, жумлаланы синтаксис якъдан чечив. Берилген темагъа гьере жумлалар тизив, оланы гезиги булан ерлешдирип язмакъ. Текстдеги ишликлени маъналарын ачыкъ этмек. Пикирлешив текст не экенни англатмакъ. Муаллимни ёлбашчылыгъы булан текстге гьере сорав жумлалардан тизилген план языв. Коллектив кьайдада тизилген плангъа гьере гиччи текстни изложениесин язмакъ. Бир нече сурагъа гьере гиччи хабар тизмек ва шону язып бажармакъ. Табиатны ва адамланы загъматын тергевге асасланып, озбашына жумлалар, гиччирек хабарлар тизмек, язлыкь ишлени гьакъында гиччирек кагъыз язмагъа бажармакъ. Эркин диктант язмакъ. Грамматика тапшуруву булангъы тергев диктант.</p>
<p>12</p>	<p>Йылыны боюнда гечилген материалны такрарлав. (3 сагъат)</p>	<p>Текст ва жумла. Сёзню тизими. Тил гесимлер.</p>	<p>Жумлалада тил гесимлени тюз кьоллап ва тюз язып бажармакъ. Тил гесимлер жумланы кьайсы уюрю болагъанны билмек. «Сёз» ва «Жумла» англавланы аралыгъы. Жумлаланы уюрлерин айырып бажармакъ. Текстни уьстюнде ишлейгенде текстни ва жумланы маъна якъдан бирлигин, жумладан айырагъан белгилерин билмек. Текстдеги жумлаланы</p>

			гезигин токъташдырмакъ. Тил гесимлени грамматика белгилерин айырыв (хас, жынс, атлыкъны санау, ишликни заманлары). Жумлада сёз тагъымланы айырыв. Атлыкъны, сыпатлыкъны, ишликни бир-биринден айырыв. Сёзню тизимине гёре чечип бажармакъ. Бирибирине байлавлу жумлалар къурмакъ. Текст къурмакъ. Диктант язмакъ
--	--	--	--

Таза языв: Язылышын четимлешдире туруп, уллу ва гиччи гьарпланы эки гьызда языв (2нчи класда гечилген материалны такрарлав). Байлавлу, чалт ва агъым булан сёзлени ва жумлаланы гёчюрюв.

4-нчю клас
(68 сагъат, жумада 2 сагъат)

№	Тема	Теманы баяны	Охувну къурув формалары ва методлары; охувчуланы гьаркатчылыгъын сыпатлав
	Биринчи четверть(18+2 сагъат)		

1	Уьчюнчю класда гечилген материалны такрарлав. (18 сагъат)	Авазлар ва гъарплар. Эринли эринсиз созукълар, къатгы-йымышакъ гутукълар. Е, ё, ю, я гъарплар. Ъ аваз ва гъарп. Ъ белги. Сёзню гъакъындагъы теманы такрарлав. Сёзню лексика маънасы, тизимине гёре чечив мердешлени оьсдюрюв. Тамуру бир сёзлени тапмагъа бажарыв. Къардаш сёзлени гъакъында англав. Сёз этеген ва сёз тюрлендиреген къошумчалар, сёзню туюбу. Къошма сёзлер Тил гесимлени гъакъында аслу маълуматлар: атлыкъны, сыпатлыкъны, ишликни маъналары, соравлары, тюрлю формалары, жумлада кютеген къуллугъу. Жумлаланы айты-	Авазлар ва гъарплар. Авазланы айтылышы. Гъарпланы охува языв. Созукъ авазны ва созукъ авазны гёрсетеген гъарпланы анализ этив. Сёзлени аваз, гъарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюремек. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз къумукъ тилге хас авазланы айтып бажармакъ Сёзлени аваз, гъарп ва бувун якъдан анализ этеген мердешлерин оьсдюрюв. Охуйгъанда оьзлени сёйлев тилинде сёзлени тюз айтып бажармакъ, шийруланы чебер кюйде охумакъ. <i>Зъ, зъ, къ, нз</i> гъарплар булангъы сёзлер, шо сёзлер булангъы жумлаланы ва текстни гёчюрюп язмакъ. Чечеген ёммакъланы чечмек ва язма бажармакъ. <i>е, ё, ю</i> гъарплар ва оланы къолланышы. <i>е, ё, ю</i> гъарпланы сёзню ичинде (эки тутукънуарасында) <i>э, оь, уь</i> авазлар йимик къолланагъаны. Жумлаланы сёзлеге, сёзлени бувунлагъа айырмакъ. Сёзлени ва жумлаланы гёчюрюп языв. <i>Ъ, Ъ</i> белгилер ва оланы къолланышы. Сёзлени бувунлагъа гёре сатырдан сатыргъа гёчюрюв (бир гъарпдан этилген бувунлардан къайры). <i>Й</i> гъарпы булангъы сёзлени сатырдан сатыргъа гёчюрюв. Сёйлев тилни сёзлеге, сёзлени бувунлагъа айырып бажармакъ. Сёзде нече бувун барны белгилемек. Сёзде нече созукъ аваз бар буса, шонча бувун да болагъанны билмек, айтып бажармакъ, бир бувунлу сёзлер тапмакъ. Бир ва бир нече маъналы сёзлер. Бири бирине къаршы маъналы сёзлер. Сёзню гесеклерин айырыв. Бир тамурлу сёзлер тапмакъ ва оланы тенгледирмек; схемагъа гёре сёзлер тизмек. Къошумчаланы тюрлюлерин къоллап, айырып бажармакъ. Сёзню тизимине гёре чечмек. Сёзню тамурун, къошумчаларын, туюбун белгилемек. Сёз этеген къошумчаланы маънасын англавмакъ. Сёзлени тизимине гёре чечмек. Сёзлени формасын алышдырып, жумлалар къурмакъ. Тил гесимлени маъналарын, соравларын, жумлада кютеген къуллугъун ачыкъ этмек.
---	---	---	---

		<p>лышына гёре тюрлюлери. Жумланы ахырында токътав белгилер. Жумланы баш ва экинчи даражалы уьюрлери. Текстни маънасы. Текстни тайпасы. Текстни темасы, озътеречилиги. Грамматика тапшурув булан диктант язмакъ. Суратгъа гёре сочинение, плангъа гёре изложение языв.</p>	<p>Атлыкълагъа, сыпатлыкълагъа, санавлукълагъа, ишликlege соравлар салып оланы грамматика белгилерин анализ этмек. Тил гесимлени морфология якъдан чечип бажармакъ.</p> <p>Жумлаланы айтылышына гёре тюрлюлерин: хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы айырып бажармакъ. Хабар, сорав ва чакъырыв жумлаланы тюз интонация булан айтылышы на тергев бакъдырмакъ. Хабар, сорав, чакъырыв жумлала ны ахырында токътав белгилени салмакъ. Генлешген ва генглешмеген жумлалар къурмакъ. Жумладагъы маъна якъдан агъамиятлы сёзлени тавуш булан айырып ба жармакъ. Жумланы маънасын ачыкъ этеген соравлар сал макъ. Жумланы баш ва экинчи даражалы уьрлерин айырмакъ. Жумланы экинчи даражалы уьюрлери. Жумладагъы сёзлени байлавун уьйретмек. Жумланы уьстюнде иш юрютмек. Жумланы тюз языв мердешлерин беклешдирмек (жумланы башында уллу гъарпны язылышы, ахырында токътав белгини салыв). Текстни темасын англамакъ, текстни анализ этмек (тизими: темасы, озътеречилиги, ат салыв). Учебникдеги текстlege тергев бермек, текстлени гёчюрмек. Сюжетли суратгъа гёре сочинение язмакъ. Изложениелени тюрлюлерин язмакъ, гёрюв диктант язмакъ. Грамматика тапшуруву булангъы тергев диктант языв. Диктантланы анализ этив.</p>
2	<p>Жумла. Жумланы бир жынслы уьюрлери (2 сагъат)</p>	<p>Жумланы баш ва экинчи даражалы уьюрлери. Жумланы бир жынслы уьюрлери. Бир жынслы уьюрлени арасында байлавучлар.</p>	<p>Жумланы баш ва экинчи даражалы уьюрлери гъакъында англав. Генлешген ва генглешмеген жумлалар (умуми англав).</p> <p>Маъна якъдан бир-бири булан байлавлу эки сёзню айырып билмек. Грамматика формалар булан жумла тизмек, жумланы генглешдирмек. Бир жынслы уьюрлери булангъы жумлалар, оланы айтылагъан кюю. Бир жынслы уьюрлени янында айыргъыч, байлавучлар. Бир жынслы уьюрлери булангъы жумлаланы тюз охув. Бир жынслы уьюрлери булангъы жумлалар тизип бажармакъ. Гечилген тил гесимлер булан жумлалар тизмек.</p>
Экинчи четверть (14+2 сагъат)			

3	Жумла. Жумланы бир жыңслы уьюрлери (8 сагьат)	Жумланы баш ва экинчи даражалы уьюрлери. Жумланы бир жыңслы уьюрлери. Бир жыңслы уьюрлени арасында байлавучлар. Простой ва кьошма жумлалар. Бир жыңслы уьюрлер булан хабарлав текст. Плангьа гьере изложение.	Текстден бир жыңслы уьюрлери булангьы жумлалар тапмакъ. Бир жыңслы уьюрлери булангьы жумлаланы тюз интонация булан охув мердешлени беклешдир-мек. Бир жыңслы уьюрлери булангьы жумлалар тизип бажармакъ. Сьейлев тилинде бир жыңслы уьюрлер булангьы жумлаланы кьоллап бажармакъ. Гечилген тил гесимлер булан жумлалар тизмек. Простой ва кьошма жумланы гьакьында англав бермек. Соравлар салып жумланы бир жыңслы уьюрлери булангьы текст тизмек. Текстни анализ этмек. Текстге гьере сорав жумлалардан тизилген план языв. Коллектив кьайдада тизилген плангьа гьере гиччи текстни изложениесин язмакъ. Грамматика тапшуруву булангьы тергев диктант
---	--	---	---

		Грамматика тапшуруву булангьы тергев диктант.	
4	Текст (4 сагьат)	Текст. Текстни тизими: темасы, озьтеречилиги, ат салыв, текстде айтылагьан затгьа озь кьаравун айтып бажарыв, текстге план тизив. Суратгьа яда кинофильмни айры-айры эпизодларына гьере сочинение	Текстни темасын англамакъ, аслу пикрусун ачыкъ этмек. Берилген текстни аслу маънасын ачыкъ этип, темасын белгилемек. Текстни маънасына, темасына гьере ат салмакъ. Текстге план кьурмакъ. Текстни анализ этмек, озьтеречилигин гьерсетмек. Суратгьа яда кинофильмни айры-айры эпизодларына гьере сочинение язмакъ.
5	Тил гесимлер Атлыкь. (4 сагьат)	Теклик санавдагьы атлыкьланы гелишлеге гьере тюрленивю. Гелиш кьошумчалар.	Гелишлени уьйретмек. Соравлагьа гьере атлыкьланы тюрлендирмек. Теклик санавдагьы атлыкьланы гелишлеге гьере тюрленегенине тюшондюрмек.
Уьчюнчю четверть (20+3 сагьат)			

6	Атлыкъ. (4 сагъат)	Атлыкъны гелишлеге гёре тюрленивю. Гелиш къошумчалар. Атлыкъны кёплюк къалибин этеген къошумчалар. Хас атлыкълар. Кёплюк санагдагы атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлениши. Хабарлав текст. Текстге гёре изложение. Тергев диктант.	Гелишлени такрарламакъ. Атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлендирмек. Гелишлени маъналарын англатмакъ. Соравлагъа гёре атлыкъланы тюрлендирмек. Соравланы кёмеклиги булан сёзлени арасындагы байлавну токъташдырмакъ. Сёйлев тилде атлыкъланы тюрлю къалиплерин къоллав мердешлени яратмакъ. Атлыкъланы тюрлю гелишлердеги къалиплери булан жумлалар ва текст къурмакъ. Соравлагъа гёре текстден атлыкъланы табып бажармакъ. Гелиш къошумчаланы айырып бажарыв мердешлени яратмакъ. Чечеген ёммакъланы чечмек ва жавабын язмакъ. Гёрюв диктант язмакъ. Атлыкъланы тизимине гёре чечив. Хабарны озбашына охуп изложение язмакъ. Грамматика тапшуруву булан тергев диктант язмакъ. Текстге гёре изложение язмакъ ва оз къараву булан битдирмек. Текстни анализ этмек.
7	Сыпатлыкъ (5 сагъат)	Сыпаглыкъны маънасы, соравлары, жумлада кютеген къуллугъу. Сыпатлыкъны даражалары. Сыпатлыкъланы гелишлеге гёре тюрлениши. Атлыкъ булан	Тил гесим гысапда сыпатлыкъны кютеген къуллугъу гъакъда англав бермек. Даражалы ва даража сюз сыпатлыкъланы гъакъында англав бермек; оланы атлыкълар булан къолламакъ. Теклик ва кёплюк санагдагы атлыкълар булан сыпатлыкъланы къолланышын англатмакъ. Атлыкъ булан гелген сыпатлыкъланы алышынмайгъанын англатмакъ. Бири бирине къаршы маънасы булангы сыпатлыкълар

		гелген сыпатлыкъланы алышынмайгъаны. Сыпатлыкъны тюз язылышы. Текст. Текстни темасы. Текстни аты. Кимни яда нени гъакъында хабалав текст къурув. Сурагъа гёре сочинение.	тапмакъ. Чечеген ёммакъланы чечмек ва жавабын язмакъ. Сыпатлыкъланы тизимине гёре чечмек. Гёрюв диктант язмакъ. Текстни гезиги булан анализ этмек: жумлаланы бёлмек, жумланы ахырына тийишли токътав белгини салмакъ. Тизилген текстни анализ этмек. Текстни темасын ачыкъ этмек. Текстге сыпатлыкълар къошуп генгleshдирмек. Текстге гёре сураглав изложение язмакъ. Сурагъа гёре сураглав текст къурмакъ.
--	--	--	---

8	Орунча (3 сагъат)	I, II ва 111 бстдеги орунчалар. Орунчаланы санаулагъа, гелишлеге гёре тюрленивю. Орунчаланы тюз язылышы.	Орунчаланы тилде кютеген кюллугъу гъакъда англав бермек. Орунчаланы тюрлюлерин англатмакъ. Текстде орунчаланы кюлламакъ. Текстдеги атлыкъланы орнуна орунчалар кюлламакъ.
<i>Дертюнчю четверть (16+2 сагъат)</i>			
9	Орунча (2сагъат)	Орунчаланы сёйлев тилде кюлланышы. Текстни анализи. Сурагъа гёре сочинение.	Орунчаланы тюз язма уйретмек. Орунчаланы санаулагъа гёре алышдырмакъ, гелишлеге гёре тюрлендирмек. Атлыкъланы такрарламакъ, текстде оланы орнунда орунчалар кюлламакъ, текстни анализ этмек. Сурагъа гёре сочинение язмакъ.
10	Ишлик (12 сагъат)	Ишликни лексика маънасы, соравлары; гъалиги, гетген, жележек заманлары; бетлеге, санаулагъа гёре тюрленивю. Атишликлер. Ишликни белгисиз къалиби. Ишликни барлыкъ, ёкълукъ къалиплери. Ишликни жумлада кютеген кюллугъу. Ишликни тюз язылышы. Текст. Текстни аслу пикрису. Текстни охув. Изложение план тизив. Диктант.	Ишликни сёйлев тилде кютеген кюллугъу. Ишликни авуз ва языв тилде кюлланышы. Ишликни барлыкъ, ёкълукъ къалиплерин, маъналары ювукъ, бири-бирине къаршы маъналары булангъыларын кюллап бажармакъ. Атишликлени гъакъында англав бермек. Ишликлени заманларын белгилеп, ишликлени заманлагъа гёре алышдырып болагъан мердешлени ярат макъ, беклешдирмек. Ишликлени тюрлю-тюрлю ва манлагъа салып жумлалар къурмакъ, текст яратмакъ. Ишликлени тюз языв мердешлерин яратмакъ. Ишликлени бетлеге гёре алышдырмакъ. Ишликлени гизимине гёре чечмек. Гёрюв диктант язмакъ. Текстни темасын ва аслу маънасын ачыкъ этмек. Текстге ат салмакъ. Текстде ишликлени заманларын алышдырмакъ. Кимни яда нени гъакъында буса да хабарлав текст яратмакъ. Текстге гёре план тизмек, плангъа гёре изложение язмакъ, ахырында оз къаравун айтып бажармакъ.
11	Гъаллыкъ (2 сагъат)	Гъаллыкъны лексика маънасы, соравлары, бёлюклери. Тюз язылышы.	Гъаллыкъ ишни, гъаракатны белгисин гёрсетеген сёзлер экенни англатмакъ. Бугюн, тангала, яав, русча, йыракъда деген гъаллыкълар булан жумлалар къурув. Гъаллыкълагъа къаршы маъналы гъаллыкълар язмакъ, жумлалар къурмакъ. Муаллимни соравларыны гъаллыкълар кюллап жаваплар язмакъ.

12	Йылны боюнда гечилген материалны такрарлав. (3 сагыат)	Оьзбашына жумлалар кьурув. Жумлаларда, текстде гесимлени белгилев. гесимлер.	Жумлалада тил гесимлени тюз кьоллап ва тюз язып, жумланы ахырында тюз токьтав белгилер салып ба жармакъ. Тил гесимлер жумланы кьайсы уьюрю болагьанны билмек. «Сьз», «Жумла», «Текст» деген англавланы аралыгьын гьрсетип бажармакъ. Жумлаланы уьюрлерин айырып бажармакъ. Текстни ичинде бир жынслы уьюрлер булангьы жумлалар тапмакъ. Текстни уьстюнде ишлейгенде текстни ва жумланы маьна якьдан бирлигин, жумладан айырагьан белгилерин билмек. Текстдеги жумлаланы гезигин токьташдырмакъ. Тил гесимлени грамматика белгилерин айырыв (хас, жынс, атлыкьны санаву, ишликни заманлары); жумлада сьз тагьымланы айырып бажармакъ. Атлыкьны, сыпатлыкьны, ишликни бирин биринден айырмакъ. Сьзню тизимине гьре чечип бажармакъ. Бири-бирине байлавлу жумлалар кьурмакъ. Текст кьурмакъ. Изложение язмакъ.
----	--	--	---

Ишлик планланы тематика якьдан планлашдырагьанда гьалиги компьютер технологияларын гьз алгьа тутма тьше: мультимедия программаланы, электронный охув китапланы, библиотекаланы, ойнав пр ограммаланы, озге цифровой охув ресурсланы.